

Musikorn Prom
Lanong Harn 2560

Birds in Chamchuri Park
ปีกษาพรรณ
ในอุทยานจามจุรี

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย • Chulalongkorn University

ศึกษาพรรณในอุทยานจามจุรี

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พิมพ์ครั้งที่ 1 พุทธศักราช 2556

ISBN 978-616-551-717-1

อำนวยการ

ศาสตราจารย์ เลอสม สถาปิตานนท์

ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.บุญไชย สถิตมั่นในธรรม

รองศาสตราจารย์ ดร.ทิพย์สุดา ปทุมานนท์

เรื่อง

ศาสตราจารย์ เลอสม สถาปิตานนท์

รองศาสตราจารย์ วิณา เมฆวิชัย

รองศาสตราจารย์ จามรี อาระยานิมิตสกุล

แปลคำนำและบทความ

กุมารี รัตนทิพ

ตรวจทาน

ภาษาไทย : จิระ เมฆวิชัย ภาษาอังกฤษ : ดร.นนทิวช ตันทวนิช

ถ่ายภาพภูมิทัศน์

สิบลีรี ศรีธัญรัตน์

ข้อมูลชนิดพันธุ์นก

รองศาสตราจารย์ วิณา เมฆวิชัย

ถ่ายภาพนก

รองศาสตราจารย์ วิณา เมฆวิชัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงษ์ หาญยุทธนากร เลอสรרך วัศโนภาส กาญจน์ สฤชนินทร์

สุทธิพงศ์ อาศิริพันธ์ ธนพล ตันตินิกร แสงแรก ชลครานนท์ ณัฐ โชติจักษ์ติกุล วรพจน์ บุญความดี

วรรณดา ตันธนวัฒน์ आयुวัต เจริวัฒน์กนก พิรวัฒน์ นาวีเจริญ

วาดภาพพันธุ์นก

รองศาสตราจารย์ ดร.ทิพย์สุดา ปทุมานนท์

ออกแบบปกและรูปเล่ม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ โสมภาณี ศรีสุวรรณ

ภาพปก : นกตีทองและต้นจามจุรี

โดย รองศาสตราจารย์ ดร.ทิพย์สุดา ปทุมานนท์

© สงวนลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2556 โดยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ห้ามทำซ้ำ ดัดแปลง ไม่ว่าจะทั้งหมดหรือบางส่วน ไม่ว่าโดยวิธีการใด

เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจากเจ้าของลิขสิทธิ์ที่ปรากฏข้างต้น

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ถนนพญาไท แขวงวังใหม่ เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330

โทรศัพท์ 0-2218-3549-50, 0-2218-3563

โทรสาร 0-2218-3551, 0-2215-3612

www.cuprint.chula.ac.th/

E-mail : cuprint@hotmail.com

สารบัญ

- 4-5 สารจากอธิการบดี
Message from the President
- 6-7 สารจากรองอธิการบดี
Message from the Vice President
- 8-9 สารจากที่ปรึกษาอธิการบดี
Message from the Advisor to the President
- 10-35 ในอุทยานจามจุรี
Chamchuri Park
- 36-39 บทนำ
Preamble
- 40-43 บัญชีรายชื่อนกในอุทยานจามจุรี
Bird lists in Chamchuri Parks
- 44-47 การปรับตัวของนกในเมือง
Adaptation to city life
- 48-51 นกตีทองกับจามจุรี
Coppersmith Barbet and Rain Tree
- 52-55 นกอพยพในอุทยานจามจุรี
Visitor birds found inside Chamchuri Parks
- 56-59 เส้นทางเดินดูนกในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University Bird Trails
- 60-155 ภาพนกในอุทยานจามจุรี 96 ชนิด
96 Bird species in Chamchuri Parks
- 156-176 ข้อมูลชนิดพันธุ์นก
Bird information
- 176 บรรณานุกรม
Bibliography

สารจากอธิการบดี

ยุทธศาสตร์ “เป็นสุข” เป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์สำคัญของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทางด้านกายภาพ โดยมีนโยบาย “มหาวิทยาลัยสีเขียว” ในช่วงพ.ศ. 2551-2555 ต่อมาได้มีการปรับไปสู่ “มหาวิทยาลัยที่ยั่งยืน” ในช่วงพ.ศ. 2555-2559 การดำเนินงานต่างๆ ส่งเสริมให้จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็น “อุทยานจามจุรี” สำหรับการเรียนรู้ที่ “เป็นสุข” พัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวจุฬาฯ ให้มีความเข้มแข็ง ทั้งร่างกายและจิตใจ อันเป็นกายและใจแห่งปัญญาของแผ่นดิน

มหาวิทยาลัยได้ดำเนินการพัฒนาทางด้านกายภาพ โดยเน้นการปรับปรุงภูมิทัศน์และสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้มีพื้นที่ภายนอกอาคาร สำหรับนิสิตและบุคลากร รวมทั้งประชาคมในชุมชนโดยรอบ ได้ทำกิจกรรม เล่นกีฬา และพักผ่อนร่วมกัน เชื่อมต่อสุขภาพที่ดี สนับสนุนให้นิสิตมีความรู้ จิตสำนึก และความพร้อมที่จะรับผิดชอบในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เพื่อมหาวิทยาลัยสีเขียวที่ยั่งยืน

มหาวิทยาลัยขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์ วิณา เมฆวิชัย และกลุ่มคณาจารย์ นิสิตคณะวิทยาศาสตร์ ที่ได้ค้นคว้าทำงานวิจัยเรื่องนก และมอบข้อมูลให้มหาวิทยาลัยจัดพิมพ์ รองศาสตราจารย์ ดร.ทิพย์สุดา ปทุมานนท์ ผู้วาดภาพนก รองศาสตราจารย์ จามรี อาระยานิมิตสกุล ผู้ให้ข้อมูลเรื่องภูมิทัศน์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ โสมภาณี ศรีสุวรรณ ผู้ออกแบบรูปเล่ม ทั้งสามท่านจากคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือเล่มนี้จะช่วยให้ผู้อ่านมองเห็นภาพ “อุทยานจามจุรี” ที่เป็นสุขได้ชัดเจนยิ่งขึ้น พร้อมสรรพรสทั้งงานศิลปะ วิชาการ เป็นแรงบันดาลใจและเป็นประโยชน์ต่อสังคมในวงกว้างต่อไป

ศาสตราจารย์ นายแพทย์ภิรมย์ กมลรัตนกุล
อธิการบดี

Message from the President

The **"happiness strategy"** is one of the important strategies towards a physical change for Chulalongkorn University. A policy towards a **"Green University"** was initiated during 2008-2012. This policy soon developed, and later became known as the policy for a **"Sustainable University"**. During 2012-2016, Chulalongkorn University undertook the task of developing the campus into the **"Chamchuri Park"** with the concept of creating a happy learning environment while at the same time enhancing the quality of life, strengthening the physical and mental well-being of the university's residents.

The university's physical development focuses on landscape and the environment, increasing space outside the buildings for the students and faculty members and as well as the surrounding communities. Activities such as sports and recreation will be encouraged for better health and greater awareness towards environmental conservation for a **"Green University"**.

Chulalongkorn University wishes to express its appreciation to the Associate Professor Wina Mekwichai and the team of faculty members and students of the Science Faculty for their research on birds and for putting together the materials for printing. Additionally, the university wishes to extend its appreciation to Associate Professor Dr. Tipsuda Patumanon for her bird drawings, Associate Professor Chamree Arayanimitskul for providing the information on landscape, Assistant Professor Soamparnee Srisuvan for designing the format for this book, the three of them are from the Faculty of Architecture. We do hope that this book will help the readers to visualize a happy Chamchuri Park and appreciate the arts and knowledge, which are valuable to the society as a whole.

Professor Pirom Kamolrattanakul, MD.
President

สารจากรองอธิการบดี

“มหาวิทยาลัยสีเขียว” เป็นยุทธศาสตร์ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้ดำเนินการมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน โดยเริ่มตั้งแต่การจัดทำโครงการฝังแม่บทจุฬาลงฯ 100 ปี ให้มีแนวแกนสีเขียว ทั้งแกนด้านทิศตะวันออก-ตะวันตก และแนวแกนเหนือ-ใต้ เพื่อให้มีพื้นที่สีเขียวที่จะรับน้ำ เพิ่มความร่มรื่นให้มหาวิทยาลัย และจำกัดพื้นที่ก่อสร้างให้อยู่ในขอบเขตที่กำหนด นอกจากนี้ยังริเริ่มโครงการลดประจำทางไฟฟ้าภายในมหาวิทยาลัยเพื่อลดการสัญจรด้วยรถยนต์และลดมลภาวะ และโครงการนำใบไม้ไปหมักเป็นปุ๋ยเพื่อใช้กับต้นไม้ภายในมหาวิทยาลัยมาจนปัจจุบัน

ในช่วงปี พ.ศ. 2551-2555 มหาวิทยาลัยได้ดำเนินการตามยุทธศาสตร์ต่อเนื่อง โดยมีการก่อสร้างอาคารจอดรถริมถนนใหญ่สาธารณะ เพื่อลดปริมาณรถยนต์ภายในมหาวิทยาลัย มีการขยายโครงการลดประจำทางไฟฟ้า ซึ่งเป็นที่นิยมของนิสิต บุคลากร และผู้มาติดต่อ โดยเพิ่มจำนวนรถและให้บริการฟรี การสนับสนุนการเดินทางโดยสร้างหลังคาคลุมทางเดินตามแนวถนนหลายสายภายในมหาวิทยาลัย โครงการจุฬารักษ์โลกที่สนับสนุนการใช้จักรยานแทนรถยนต์และรณรงค์ชาวจุฬาลงฯ ร่วมกันปลูกต้นไม้เพื่อเพิ่มบรรยากาศให้ร่มเย็น การรื้ออาคารเก่าที่ทรุดโทรมโดยการปลูกต้นไม้ทดแทนเพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียวสำหรับซึมซับน้ำในมหาวิทยาลัย การขยายโครงการรีไซเคิลขยะหลายประเภท เช่น กระดาษ พลาสติก เศษอาหาร และงดการใช้โฟมเป็นภาชนะใส่อาหาร เพิ่มโครงการประหยัดพลังงานโดยการปรับเปลี่ยนอุปกรณ์ไฟฟ้าและระบบปรับอากาศ พร้อมด้วยการรณรงค์ให้นิสิตและบุคลากรร่วมมือกันประหยัดพลังงานอย่างเป็นรูปธรรม

ต่อมาในปี พ.ศ. 2555 - 2559 มหาวิทยาลัยมีนโยบายนำ “มหาวิทยาลัยสีเขียว” ไปสู่ “มหาวิทยาลัยที่ยั่งยืน” สานต่อโครงการในสี่ปีก่อนให้เข้มแข็ง และดำเนินโครงการวิจัยเพื่อกำหนดมาตรฐานอาคารเขียวในมหาวิทยาลัย รวมถึงเพิ่มการปรับปรุงอาคารเดิมเพื่อการประหยัดการใช้พลังงาน เริ่มโครงการวิจัยหาแนวทางดำเนินการลดคาร์บอนไดออกไซด์ในมหาวิทยาลัย การเพิ่มปริมาณพื้นที่รับน้ำและเก็บกักน้ำสำหรับรีไซเคิล ทั้งหมดนี้เป็นเพียงตัวอย่างที่ชาวจุฬาลงฯ ได้ร่วมมือกันสร้างพื้นที่สีเขียวกลางเมืองกรุงเทพมหานครให้ดำรงไว้ซึ่งความเป็น “อุทยานจามจุรี” ที่ยั่งยืน

รองศาสตราจารย์ ดร.บุญไชย สถิตมั่นในธรรม
รองอธิการบดี

Message from the Vice President

Chulalongkorn University implemented the strategy towards a **"Green University"** over an extensive period. At the initial stage, the Master Plan for Chulalongkorn University 100th Year Project took effect emphasizing the eastern and western **"green axis"** and the north and south axis. The university aims to create a green area to be used as a reservoir and green environment for the campus. Towards this purpose, construction zoning was also implemented and electric mass transportation system project introduced to reduce the use of cars, thereby, reducing pollution. The Foliage Fermentation Project was initiated to produce fertilizers for in-house use.

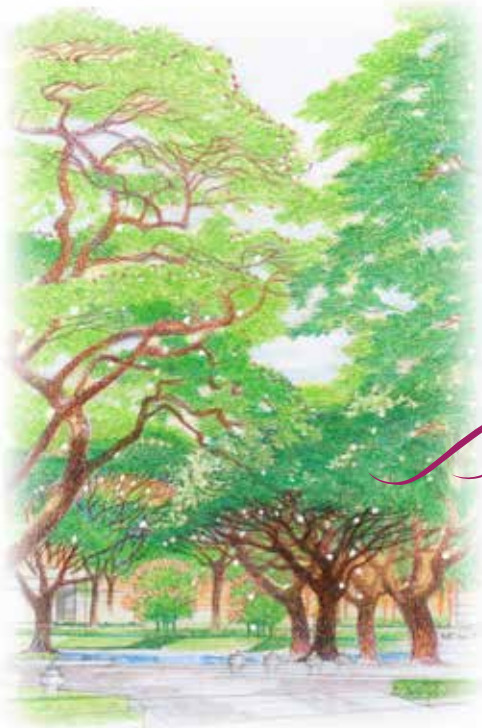
As a continuation to this strategy, during the period 2008-2012, the university constructed a parking building next to the main public road in order to reduce car use inside the campus. The electric mass transportation system, highly popular with students, faculty members and visitors, was expanded by increasing the number of electric cars for free use. The university also encourages walking by constructing roofed-walkways for many pedestrian footpath inside the campus. The **"Chula Loves the Earth"** Project promotes the use of bicycles instead of cars and to create a green environment, a campaign for tree planting was initiated. Old dilapidated buildings are demolished to give way to green areas capable of water-absorption, the Waste Recycle Project was expanded to include papers, plastics and food wastes, and the use of foam containers was discouraged. The Project on Energy Conservation was introduced focusing on modification of electrical equipments and air-conditioners, students and university staff members are educated on ways to effectively conserve energy.

During the period 2012-2016, Chulalongkorn University developed the **"Green University"** policy into the **"Sustainable University"** policy. A research project was carried out with the purpose to set up guidelines for **"green buildings"** and modifying old buildings for energy conservation, research project on reducing carbon dioxide emission, expanding water reservoir and creating water-absorption areas was initiated. The previously mentioned strategies are examples of the efforts towards creating green areas in the city center and progressing towards a sustainable Chamchuri Park.

Associate Professor Dr. Boonchai Stitmannaitum
Vice President

สารจากที่ปรึกษาอธิการบดี

จากการจัดทำหนังสือ “พรรณไม้ในอุทยานจามจุรี” เมื่อปี พ.ศ. 2555 ได้กล่าวถึงความร่มเย็นของ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ปรากฏจากการปลูกต้นไม้ต่อเนื่องมาเป็นระยะเวลายาวนาน โดยเฉพาะ “ต้นจามจุรี” ที่เป็นสัญลักษณ์ของมหาวิทยาลัย ที่ปลูกอยู่ทั่วไปในอุทยานจามจุรีนี้ ลานและสวน อันร่มรื่นในพื้นที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งอยู่ใจกลางกรุงเทพมหานคร เป็นสถานที่ที่ผลิตและ บุคลากรได้ใช้ในการพักผ่อนทำกิจกรรม เช่น การออกกำลังกาย การแสดง การซ้อมเชียร์ การจัด นิทรรศการ และกิจกรรมเพื่อสังคมต่างๆ ไม่เพียงแต่การใช้งานของชาวจุฬาฯ ที่จัดกันเป็นประจำแล้ว ยังเอื้อให้กับบุคคลในสังคมใกล้เคียง เช่น ชุมชนสยามสแควร์ ชุมชมสามย่าน และชุมชนสวนหลวง ได้เข้ามาออกกำลังกายและพักผ่อน เป็นเช่นดังสวนหลังบ้านที่นำมาซึ่งความสนิทสนม ความชื่นบาน สมดังนาม “อุทยานจามจุรี”

เมื่อมีลานและสวนที่ประกอบด้วยต้นไม้หนาพรรณแล้ว กิ่งก้านสาขาของมวลไม้ยังเปรียบเสมือน “บ้าน” ให้กับบรรดาสัตว์นานาพรรณเช่นกัน สัตว์ชนิดหนึ่งที่มีความงดงามทั้งสีและสรีระ ได้แก่ “นก” หรือ “ปีกษา” เข้ามาอาศัยอยู่ในบ้านที่ร่มเย็นนี้มากถึง 96 พันธุ์ ดังที่รองศาสตราจารย์วีณา เมฆวิชัย และคณะ จากภาควิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ ได้รวบรวมข้อมูลและถ่ายภาพไว้ ส่วนอุทยาน จามจุรีที่ร่มรื่น รองศาสตราจารย์ จามรี อารยะานิมิตรสกุล จากคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ให้ข้อมูล ด้านภูมิทัศน์ คุณสีปศิริ ศรีธัญรัตน์ บัณฑิตคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ เป็นผู้ถ่ายภาพภูมิทัศน์อัน งดงาม และรองศาสตราจารย์ ดร.ทิพย์สุดา ปทุมานนท์ จากคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ได้บรรจุ ภาพภาพนก มอบให้มหาวิทยาลัยจัดพิมพ์ในหนังสือเล่มนี้โดยแต่งแต้มสีสันให้ราวกับว่านกนั้นมีชีวิต ไผบินอยู่ใน “อุทยานจามจุรี” ซึ่งไม่เพียงถ่ายทอดความงดงามให้ปรากฏ แต่ยังเผยแพร่ความรู้ในด้าน ปักษาพรรณให้กว้างไกลยิ่งขึ้นด้วย

ศาสตราจารย์ เลอสม สตาปีตานนท์
ที่ปรึกษาอธิการบดี

*Message from
Advisor to the President*

The book titled “**Plant Species within the Chamchuri Park**” was published in 2012; it outlined the green environment inside the university brought about by continuous planting of trees over a period of time. In this book, mention was given to the Chamchuri trees, the symbol of the university, the Chamchuri trees are planted in a wide area around the park.

The plaza and shady gardens within the university serve as the place where students and university staff members can undertake such activities as exercise, drama performances, exhibition, practicing cheerleading and other social activities. The areas are used by residents in the surrounding communities such as in Siam Square, Samyan and Suan Luang for recreational activities, the Chamchuri Park serves as the “**backyard**” for social gatherings as well.

The wide-ranging species of trees and plants inside the campus are homes to many animal species such as birds and “**Pak Sa**” (96 Species) which live amidst the cool shades of tree and plant. These birds are beautiful in colors and shapes as evident by the data compiled by the Associate Professor Wina Mekwichai and the working team from the Faculty of Science, Biology Department. The information on landscape is providing by Associate Professor Chamree Arayanimitskul while the pictures of the landscape was put together by Khun Suebsiri Srithanyarat, a graduate from the Faculty of Architecture. Additionally, Associate Professor Dr.Tipsuda Patumanon has captured, in her beautiful drawings, the colors and behavior of the birds living inside the Chamchuri Park. This book is, therefore, not only beautiful to see but is also provide extensive knowledge on birds species of the Chamchuri Park.

Lersom Sthapitanonda

Professor Lersom Sthapitanonda
Advisor to the President

อาคาร Building

1 หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย CU Main Auditorium 2 พระบรมรูป 2 รัชกาล King Rama V and King Rama VI Statues 3 อาคารมหาจุฬาลงกรณ์ Maha Chulalongkorn Building 4 อาคารมหาชิรวุธ Maha Vajiravudh Building 5 อาคารบรมราชกุมารี Borommaratchakumari Building 6 อาคารมหาจักรีสิรินธร Maha Chakri Sirindhorn Building 7 อาคารพิพิธภัณฑ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย CU Museum	8 อาคารศิลปวัฒนธรรม The Art & Culture Building 9 อาคารจักรพงษ์ Chakrabongse Building 10 อาคารมหาธีรราชานุสรณ์ Maha Thirarachanusorn Building 11 ศูนย์กีฬาแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย CU Sports Center 12 เรือนจุฬานฤมิต Ruen Chula Narumit 13 เรือนภรตราชา Ruen Pharot Racha 14 อาคารจุฬานิวตน์ Chula Niwet Building

พื้นที่ลานและสวน Plaza and Garden Area

- A ลานจามจุรี Chamchuri Plaza - B ลานหน้าพระบรมรูป 2 รัชกาล Plaza in front of King Rama V and King Rama VI Statues - C ลานอาคารบรมราชกุมารี และอาคารมหาจักรีสิรินธร The Ground of the Borommaratchakumari Building and Maha Chakri Sirindhorn Building - D ลานศิลปวัฒนธรรม The Art & Culture Plaza - E ลานวันรมย์ The Ruen Rom Plaza - F ลานอาคารจักรพงษ์ The Plaza of the Chakrabongse Building	- G สวนอาคารมหาชิรวุธ The Garden of the Maha Vajiravudh Building - H สวนอาคารมหาจุฬาลงกรณ์ The Garden of the Maha Chulalongkorn Building - I สวนสยามสแควร์ The Park@Siam - J ลานอาคารมหาธีรราชานุสรณ์ The Plaza in front of the Maha Thirarachanusorn Building - K ลานศูนย์กีฬา The Sports Center Plaza - L สวนเรือนจุฬานฤมิต The Chula Narumit Garden - M สวนเรือนภรตราชา The Ruan Pharot Racha Garden - N สวนจุฬานิวตน์ The Chula Niwet Garden

ในอุทยานจามจุรี

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมา ได้พัฒนาด้านกายภาพมาเป็นลำดับ โดยตระหนักถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อมควบคู่ไปกับการพัฒนาที่ยั่งยืน ในช่วงเวลา พ.ศ. 2551-2556 กำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาพื้นที่ทางด้านกายภาพของเขตการศึกษาไว้ให้เป็น “มหาวิทยาลัยสีเขียว” เพื่อบำรุงรักษาสิ่งแวดล้อมให้มีคุณภาพ มีความเขียวขจี มีความสะอาด และมีความยั่งยืน อยู่คู่กับนิสิต คณาจารย์ และบุคลากรจุฬาฯ รวมถึงเอื้ออาทรให้บุคคลทั่วไปโดยรอบจุฬาฯ ได้มีโอกาสใช้พื้นที่ ที่ร่มรื่น ร่มเย็น สำหรับการพักผ่อน และการออกกำลังกาย เปรียบเสมือน “ป่า” ขนาดใหญ่ของกรุงเทพมหานคร ด้วยจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อคุณภาพชีวิต และสุขภาพที่ดีของผู้ที่อยู่ในบริเวณมหาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจึงได้ตั้งวัตถุประสงค์ในการพัฒนาทางด้านกายภาพไว้ ดังนี้

1. การอนุรักษ์และเพิ่มพื้นที่ “สีเขียว” ที่ครอบคลุมด้วยต้นไม้ขนาดใหญ่ และพืชคลุมดินที่ช่วยในการดูดซับน้ำ
2. การอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ โดยเพิ่มแหล่งเก็บกักน้ำธรรมชาติไว้ใช้
3. การสนับสนุนการเดินเท้า การขี่จักรยาน และการใช้รถไฟฟ้าขนส่งมวลชน เพื่อลดมลพิษจากยานพาหนะที่ใช้น้ำมันเชื้อเพลิง ซึ่งไม่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
4. การลดทัศนะอูจาด โดยลดพื้นที่ติดตั้งป้ายประชาสัมพันธ์ที่ไม่เป็นระเบียบ และการจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ให้เป็นระบบ
5. การรณรงค์ให้นิสิต และบุคลากรมีจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม ด้วยโครงการ “รักษ์โลก” ต่างๆ
6. การสร้างความสุนทรีย์ด้วยงานศิลปะ

การดำเนินงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมได้ดำเนินมาเป็นลำดับ ปรากฏเป็นภาพ ณ เบื้องหน้านี้เป็น “อุทยานจามจุรี”... สีเขียวอันยั่งยืนที่ปกแผ่ความร่มเย็นให้กับเขตการศึกษา ทั้งในพื้นที่ฝั่งตะวันออกและฝั่งตะวันตกของถนนพญาไท นอกจากประโยชน์แก่ผู้ใช้งานในมหาวิทยาลัยเองแล้ว ยังเป็นประโยชน์แก่ชุมชนและเมืองด้วย

ลานในฝั่งทิศตะวันออก

1. ลานจามจุรี

พื้นที่ประมาณ 1-3-50 ไร่ ปรับปรุงเสร็จใน พ.ศ. 2540 ลานจามจุรีนี้อยู่บริเวณหน้าหอประชุมจุฬาฯ ด้านซ้ายและขวา หลังพระบรมรูปสองรัชกาล พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวและพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ลานทั้งสองด้านนี้ มีต้นจามจุรี 5 ต้น ที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงปลูกไว้เมื่อวันที่ 15 มกราคม พ.ศ.2505 และเนื่องในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เสด็จเถลิงถวัลย์สิริราชสมบัติครบ 50 ปี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจึงตกแต่ง “ลานจามจุรีพระราชทาน” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของโครงการเฉลิมพระเกียรติกาญจนาภิเษก โดยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้เสด็จพระราชดำเนินทรงเปิด เมื่อวันที่ 26 มีนาคม พ.ศ. 2539

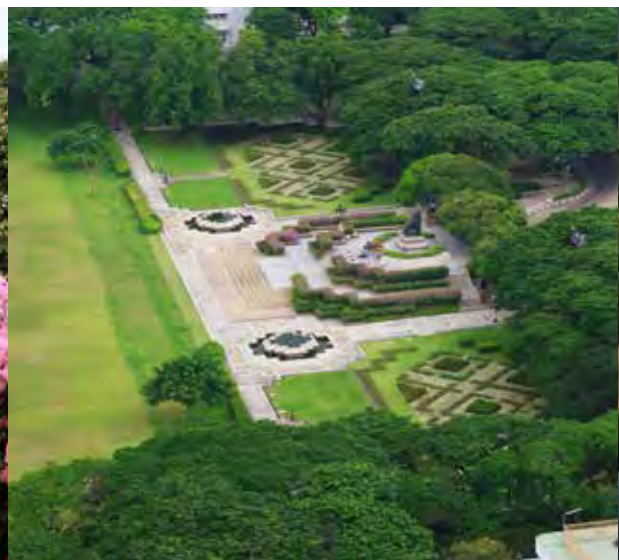
2. ลานหน้าพระบรมรูปสองรัชกาล

พื้นที่ประมาณ 5-0-50 ไร่ ก่อสร้างเสร็จใน พ.ศ. 2530 ลานพระบรมรูปสองรัชกาล มีพระราชนุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวประทับนั่ง และพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวประทับยืน ซึ่งเป็นผลงานประติมากรรมโดย คุณไข่มุกด์ ชูโต ประดิษฐานขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2530 ลานด้านหน้าลาดหลั่นเป็นลำดับต่อเนื่องกับสนามใหญ่ตรงกับแนวแกนจากประตูทางเข้าทางด้านริมถนนพญาไท ชาวจุฬาฯใช้บริเวณนี้ตั้งแถวถวายเครื่องราชสักการะ เนื่องในวันสถาปนาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และเป็นพื้นที่ใช้เพื่อ

ถวายบังคมในวันปฐมนิเทศน์นิสิตใหม่ และในวันรับพระราชทานปริญญาบัตรของบัณฑิตใหม่ทุกปี สองข้างลานมีส่วนไม้พุ่มตัดแต่งเป็นรูปลายไทยประยุกต์ ส่วนด้านหลังพระบรมรูปสองรัชกาล ปลูกต้นพิทูลเป็นแนวสีเขียวและมีอาคารหอประชุมเป็นฉากหลัง

3. ลานอาคารบรมราชกุมารี และลานอาคารมหาจักรีสิรินธร

พื้นที่ประมาณ 1-3-0 ไร่ ปรับปรุงเสร็จใน พ.ศ. 2552 ลานทั้งสองที่มีพื้นที่ต่อเนื่องกัน อยู่ด้านหน้าอาคารบรมราชกุมารี และอาคารมหาจักรีสิรินธร

ลานหน้าพระบรมรูปสองรัชกาล ▲

Plaza in front of King Rama V and King Rama VI Statues

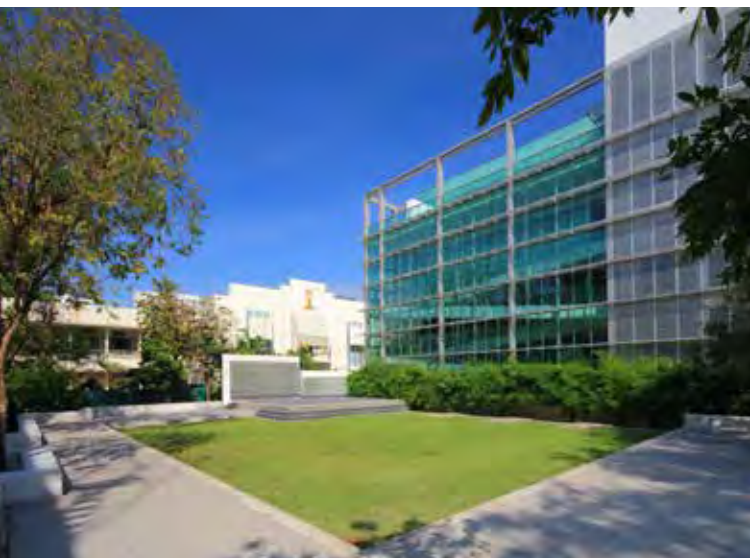
▼ ลานอาคารบรมราชกุมารี และลานอาคารมหาจักรีสิรินธร
The Ground of the Barommaratchakumari Building
and Maha Chakri Sirindhorn Building

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินทรงเป็นองค์ประธานในพิธีเปิดอาคารบรมราชกุมารี และทรงปลูกต้นเสลาด้านหน้าอาคารเมื่อวันที่ 26 มีนาคม พ.ศ. 2537 และได้เสด็จพระราชดำเนินทรงเป็นองค์ประธานเปิดอาคารมหาจักรีสิรินธรและทรงปลูกต้นมหาพรหมและต้นสรัสวดี บริเวณด้านหน้าทางเข้าอาคาร เมื่อวันที่ 26 มีนาคม พ.ศ. 2553 นอกจากนี้ยังได้เสด็จพระราชดำเนินมาทรงปลูกต้นไม้พระราชทานในบริเวณลานแห่งนี้อีกจำนวนมากหลากหลายพันธุ์เพื่อเพิ่มความร่มรื่น ในปี พ.ศ. 2555

4. ลานศิลปวัฒนธรรม

พื้นที่ประมาณ 1 ไร่ ปรับปรุงเสร็จใน พ.ศ. 2552 พื้นที่ระหว่างอาคารศิลปวัฒนธรรมและอาคารพิพิธภัณฑ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เดิมเป็นอาคารเรียนที่เรียกชื่อว่า อาคารเคมี 3 ได้ปรับปรุงอาคารเรียนไปเป็นอาคารศิลปวัฒนธรรมและทิวรี้อาคารออกส่วนหนึ่ง เพื่อก่อสร้างเป็นเวทีการแสดง และบริเวณที่นั่งชมการแสดงในสวนสำหรับกิจกรรมทางศิลปวัฒนธรรม อาทิ การแสดง ดนตรี งานศิลปะและนิทรรศการ ของนิสิตและบุคลากรจุฬาฯ เป็นประจำ

▲ ลานศิลปวัฒนธรรม
The Art & Culture Plaza

▼ ลานรื่นรมย์
The "Ruen Rom" Plaza

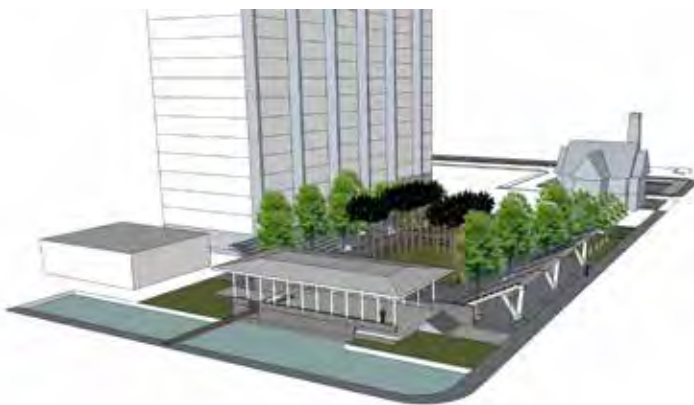

5. ลานรื่นรมย์

พื้นที่ประมาณ 5-2-50 ไร่ ปรับปรุงเสร็จใน พ.ศ. 2553 บริเวณพื้นที่ขนาดใหญ่ทางด้านทิศใต้ของอาคารหอประชุมจุฬาฯ ซึ่งนิสิตเรียกกันว่า "ลานรื่นรมย์" สองในสามส่วนของพื้นที่เป็นสนามหญ้าเขียวขจีภายใต้ร่มเงาของต้นไม้ และอีกหนึ่งในสามส่วนของพื้นที่เป็นลานสำหรับทำกิจกรรมที่ต่อเนื่องจากการใช้อาคารหอประชุม กิจกรรมสำหรับงานประจำปีที่สำคัญ กล่าวคือ เป็นที่ตั้งเต้นท์ที่หนึ่งของบัณฑิตชนระอัครับพระราชทานปริญญา และที่จัดแสดงนิทรรศการงานจุฬาวิชาการ นอกจากนี้ยังใช้เป็นลานสำหรับกิจกรรมภายนอกอาคารที่มีผู้ร่วมงานจำนวนมาก เช่น งานทำบุญตักบาตร งานรณรงค์การขีจักรยานระหว่างมหาวิทยาลัย เป็นต้น

6. ลานอาคารจักรพงษ์

พื้นที่ประมาณ 8-1-25 ไร่ กำหนดปรับปรุงเสร็จใน พ.ศ. 2557 พื้นที่ด้านหลังอาคารจักรพงษ์ กำลังจะมีการปรับปรุงสระว่ายน้ำเดิม ให้พื้นที่บางส่วนเป็นศาลาขนาดใหญ่สำหรับกิจกรรมของนิสิต บริเวณที่เหลือจะเป็นลานเวทีการแสดงกลางแจ้งและพื้นที่ปลูกไม้ยืนต้นจำนวนมาก ลานนี้อยู่ในแนวแกนสีเขียวเหนือได้ตามผังแม่บทของมหาวิทยาลัย โดยทางด้านทิศเหนือต่อเนื่องกับลานจามจุรี และลานหน้าพระบรมรูปสองรัชกาล ส่วนทางด้านทิศใต้ต่อเนื่องกับบริเวณสวนด้านทิศเหนือของศาลาพระแก้ว

ลานอาคารจักรพงษ์ ▲
The Plaza of the Chakrabongse Building

ลานในผังทิศตะวันตก

1. ลานอาคารมหาธีรราชานุสรณ์

พื้นที่ประมาณ 3-1-50 ไร่ ปรับปรุงเสร็จในพ.ศ. 2545 ลานบริเวณด้านหน้าอาคารมหาธีรราชานุสรณ์ หรือลานพระศรีมหาโพธิ์ มีต้นพระศรีมหาโพธิ์จากตำบลพุทธคยา ประเทศอินเดีย เป็นประธานอยู่กลางลาน ใจ้เป็นสถานที่สำหรับประกอบกิจกรรมทางศาสนา หรือสำหรับกิจกรรมอื่นๆ เช่น นิสิตใช้ซ้อมเชียร์กีฬา และจัดดนตรีตามเทศกาลต่างๆ อีกทั้งเป็นลานให้นักเรียนจากโรงเรียนจากสาธิตจุฬาลงกรณ์มาวิ่งเล่นหรือรอผู้ปกครองในยามเย็น เป็นลานให้ชาวชุมชนสามย่าน และสวนหลวงได้มาออกกำลังกายหรือนั่งพักผ่อนในยามเช้า บริเวณลานนี้ในด้านทิศใต้

มีงานประติมากรรม “เสียงอีสาน” โดยคุณมีเชียม ยิบอินซอย และในด้านทิศเหนือมีอนุสรณ์สถาน “นร.สท. 2488” เสรีไทยสายนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กองกำลังรักษาพระองค์ ซึ่งสร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2539 ซึ่งเป็นงานประติมากรรมหินธรรมชาติขนาดใหญ่

2. ลานศูนย์กีฬา

พื้นที่ประมาณ 2-0-50 ไร่ ปรับปรุงเสร็จใน พ.ศ. 2554 ลานศูนย์กีฬาหรือลานที่เรียกกันว่า “ลานร่มเย็น” อยู่ระหว่างอาคารสนามกีฬาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และอาคารศูนย์กีฬาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ใช้สำหรับการซ้อมกีฬากลางแจ้งของนิสิต จัดกิจกรรมกีฬาระหว่าง

▼ ลานศูนย์กีฬา
The Sports Center Plaza

▼ สวนอาคารมหาจุฬาลงกรณ์
The Garden of the Maha Chulalongkorn Building

มหาวิทยาลัย จัดกิจกรรมกีฬาบุคลากร กีฬานิสิต เป็นประจำทุกปี และจัดกิจกรรมงานจุฬารักษ์โลก เมื่อปีพ.ศ. 2555 และ พ.ศ. 2556 บริเวณพื้นที่ด้านข้างของลานเป็นที่ตั้งอุปกรณ์ออกกำลังกายแบบต่างๆจำนวนมาก สำหรับนิสิต และบุคลากรจุฬาฯ โดยยินดีให้ประชาคมในชุมชนสามย่านและสวนหลวงมาร่วมใช้พื้นที่ออกกำลังกายด้วย

สวนในฝั่งตะวันออก

1. สวนอาคารมหาจุฬาลงกรณ์

พื้นที่ประมาณ 2ไร่ กำหนดปรับปรุงเสร็จใน พ.ศ. 2557 สวนด้านทิศตะวันออกของอาคารมหาจุฬาลงกรณ์ริมถนนอังรีดูนังต์ บริเวณนี้ได้กำหนดให้เป็นสวนต้นไม้

นานาชาติ และเป็นบริเวณเก็บกักน้ำไว้สำหรับรดน้ำต้นไม้ และเป็นแก้มลิงให้กับมหาวิทยาลัยด้านฝั่งทิศตะวันออกเมื่อฝนตกหนัก

2. สวนอาคารมหาจักรวาล

พื้นที่ประมาณ 1-2-25 ไร่ ปรับปรุงเสร็จใน พ.ศ. 2552 สวนนี้อยู่ด้านทิศตะวันออกของอาคารมหาจักรวาลริมถนนอังรีดูนังต์ เดิมเป็นพื้นที่จอดรถ แต่เมื่อได้ก่อสร้างอาคารจอดรถข้างอาคารมหาจักรีสิรินธรแล้ว จึงได้ปรับปรุงพื้นที่เป็นสวนคลีนลีเขียว เพื่อซึมซับน้ำ เมื่อปี พ.ศ. 2555 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินทรงปลูกต้นไม้พระราชทานเป็นจำนวนมาก

3. สวนสยามสแควร์ (PARK@SIAM)

พื้นที่ประมาณ 5-3-0 ไร่ สร้างเสร็จใน พ.ศ. 2552 มีวัตถุประสงค์ให้นิสิต คณาจารย์ บุคลากรกลุ่มคณะวิทยาศาสตร์ชีวภาพ ได้ใช้ทำกิจกรรมพักผ่อนและสันทนาการ เช่น การจัดกิจกรรมนิสิตต่างๆ กิจกรรมตัดบาตรปีใหม่ และกิจกรรมจุฬาวิชาการ เป็นต้น รวมทั้งยินดีให้ประชาชนทั่วไปเข้ามาออกกำลังกาย รวมทั้งใช้เพื่อกิจกรรมทางสังคมอื่นๆ ด้วย

สวนในฝั่งตะวันตก

1. สวนเรือนจุฬานฤมิต

พื้นที่ประมาณ 1 ไร่ ปรับปรุงเสร็จใน พ.ศ. 2540 สวนนี้มีความงดงามร่มรื่น ประกอบด้วยต้นไม้ใหญ่

จำนวนมาก อาทิ จามจุรี หางนกยูง ชมพูพันธุ์ทิพย์ ฯลฯ เนื่องจากได้รับการปรับปรุงมานานนับ 10 ปี ต่อเนื่องไปกับแนวต้นไม้ริมถนนด้านหน้าเรือนจุฬานฤมิตกับริมถนนด้านข้างโรงพิมพ์แห่งจุฬาฯ ถนนสายนี้นับได้ว่าเป็นถนนและทางเท้าที่สวยงามมากสายหนึ่งในมหาวิทยาลัย มีต้นจามจุรีขนาดใหญ่ปลูกอยู่ทั้งสองข้างถนน ส่วนโคนของต้นจามจุรีนั้นปลูกต้นพลับพลึงที่ออกดอกขาวบานสะพรั่งตลอดปี เส้นทางที่ผ่านหน้าสวนทั้งสองนี้ เป็นเส้นทางที่นิสิตจากหอพักใช้เดินไปเรียนตามคณะต่างๆ ความงามของถนนสายนี้ยังเป็นที่ยื่นชมของบุคคลภายนอกที่ได้ผ่านเข้ามา บางคนได้บันทึกภาพถนนสายนี้ลงพิมพ์ในหนังสือหลายเล่ม

▼ สวนเรือนภทรราชา
The Ruen Pharot Racha Garden

2. สวนเรือนภทรราชา

พื้นที่ประมาณ 1 ไร่ ปรับปรุงเสร็จใน พ.ศ. 2553 สวนนี้อยู่ทางด้านทิศเหนือของเรือนภทรราชา หลังจากได้รื้อถอนเรือนไม้เก็บพัสดุ ซึ่งเคยเป็นโรงเรียนสาธิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถมเดิมออก และปรับปรุงพื้นที่ให้เป็นสวนต้นไม้ขนาดใหญ่ ปลูกต้นไม้ยืนต้นเป็นจำนวนมาก มีที่นั่งพักผ่อน มีทางเดินสำหรับออกกำลังกาย และทำทางเดินมีหลังคาคลุมไปยังบริเวณหอพักนิสิต ซึ่งอยู่ทางด้านทิศเหนือของสวนแห่งนี้

3. สวนจุฬานีเวศน์

พื้นที่ประมาณ 1-2-0 ไร่ ปรับปรุงเสร็จในพ.ศ. 2555 สวนทางด้านทิศใต้ของอาคารจุฬานีเวศน์ หรืออาคารหอพักบุคลากรจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สวนบริเวณนี้เกิดจากการรื้อถอนอาคารบ้านเด็กเดิม ซึ่งเสื่อมสภาพ เนื่องจากได้ย้ายบ้านเด็กที่ให้บริการเลี้ยงบุตรบุคลากร ไปอยู่ที่อาคารวิทย์พัฒนามานานนับสิบปีแล้ว มีการก่อสร้างทางเดินเท้า มีหลังคาคลุม และมีที่นั่งพักผ่อน โดยชาวจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้ร่วมกันปลูกป่าโครงการจุฬารักษ์โลกในปีเดียวกัน และมีการปลูกไม้ป่าและไม้พื้นถิ่นจำนวนมากตามแนวคิด “สวนป่าในเมือง” เช่น ยางนา ตะเคียน พะยอม มะค่าโมง เป็นต้น

โครงการในยุทธศาสตร์ “มหาวิทยาลัยสีเขียว”

ตามยุทธศาสตร์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย “มหาวิทยาลัยสีเขียว” นอกจากได้มีการปรับปรุงพื้นที่ว่างบริเวณต่างๆ ในอุทยานจามจุรีแห่งนี้ ให้เป็นลานกิจกรรมและปลูกต้นไม้नाนาพรรณเพื่อความสวยงามและความร่มรื่นแล้ว ยังมีส่วนประกอบสำคัญอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การดำเนินโครงการมหาวิทยาลัยสีเขียว โครงการอนุรักษ์พลังงาน โครงการจัดการสิ่งแวดล้อม และโครงการจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ ดังรายละเอียดโครงการต่อไปนี้

มหาวิทยาลัยสีเขียว

โครงการศึกษาเพื่อทำแผนเชิงปฏิบัติสู่การเป็นมหาวิทยาลัยสีเขียว-ชุมชนสีเขียว

นโยบายมหาวิทยาลัยสีเขียวของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยระบุเป้าหมายความเป็นสีเขียวไว้ 3 ด้าน คือ ความเขียวขจี (Greenery) ความสะอาด (Cleanliness) และความยั่งยืน (Sustainability) โดยมีคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทำหน้าที่บริหารจัดการและดูแลคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้มีเอกภาพในการร่วมมือกันระหว่างคณะและหน่วยงานต่างๆ โครงการศึกษาเพื่อทำแผนเชิงปฏิบัติสู่การเป็นมหาวิทยาลัยสีเขียว-ชุมชนสีเขียวเป็นโครงการศึกษาประเมินสภาพปัจจุบันของมหาวิทยาลัยในส่วนของความยั่งยืน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการอนุรักษ์พลังงาน ด้านการจัดการขยะ ด้านการบริหารจัดการน้ำ และ ด้านการจัดการคมนาคมขนส่ง เพื่อนำผลการศึกษาไปจัดทำแผนปฏิบัติการระยะสั้นและระยะยาวให้ความเป็นสีเขียวยั่งยืนประสพผลต่อชุมชนมหาวิทยาลัยโดยรวม

โครงการพัฒนาระบบต้นแบบเพื่อประเมินคาร์บอนเครดิต

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยตั้งอยู่ใจกลางเมืองหลวงของประเทศไทย ภายในเขตการศึกษาประกอบด้วยอาคารสูงมากมาย ที่มีแหล่งธุรกิจไอบล็ออมซึ่งมีความเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว การขยายตัวของชุมชนและความคับคั่งของจำนวนนิสิตและบุคลากรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยนั้น ส่งผลให้จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจำต้องเผชิญกับปัญหาทางสังคมและสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ ปัญหาจราจร ปัญหาขยะ น้ำเสีย มลพิษทางอากาศ น้ำท่วม การขาดพื้นที่สีเขียว ปัญหาการใช้ที่ดิน การใช้พลังงานในอาคาร และปัญหาสังคมอื่นๆ เป็นต้น

ดังนั้น มหาวิทยาลัยจึงมีความจำเป็นต้องพัฒนาระบบต้นแบบ ในการเก็บข้อมูลการใช้ทรัพยากร และการปล่อยของเสียที่จะเปลี่ยนเป็นก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์แก่สิ่งแวดล้อม เพื่อประเมินคาร์บอนเครดิตภายในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และกำหนดนโยบายพร้อมทั้งแนวปฏิบัติอันจะนำไปสู่กระบวนการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสู่ชั้นบรรยากาศโลก

การอนุรักษ์พลังงาน

โครงการทำหลังคาคลุมทางเดินเพื่อส่งเสริมการเดินเท้า

โครงการทำหลังคาคลุมทางเดินเพื่อส่งเสริมการเดินเท้า ได้ดำเนินการต่อเนื่องมาเป็นระยะตลอด 3 ปีที่ผ่านมา เป็นส่วนหนึ่งของโครงการอุทยานจามจุรี ในการพัฒนาระบบทางสัญจรทั้งทางรถยนต์ ทางเดินเท้า รวมถึงทางจักรยาน ภายในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตามผังแม่บทจุฬาฯ 100 ปี เพื่อลดการสัญจรทางรถยนต์ภายในระหว่างอาคารให้น้อยลง โดยให้บริการทั้งแก่บุคลากรของมหาวิทยาลัย และประชาชนทั่วไป จัดเส้นทางและจุดจอดรถโดยสารไฟฟ้าภายในมหาวิทยาลัย และเชื่อมต่อไปยังสถานีรถไฟฟ้าบริเวณสยามสแควร์และสถานีรถไฟใต้ดินบริเวณสามย่าน และสนับสนุนการเดินเท้าแทน เพื่อให้อุทยานเปิดโปร่ง สบายตา ด้วยการจัดระบบทางคนเดินให้มีคุณภาพ

โครงการรณรงค์ใช้จักรยานลดภาวะโลกร้อน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้ริเริ่มดำเนินงานโครงการ “รณรงค์ใช้จักรยานลดภาวะโลกร้อน” โดยมีแนวคิดในการส่งเสริมให้บุคลากรชาวจุฬาฯที่มีความสมัครใจและสนใจที่จะเข้าร่วมแก้ไขปัญหาโลกร้อน ได้หันมาใช้รถจักรยานแทนการใช้รถจักรยานยนต์และรถยนต์ เพื่อเป็นกลุ่มแกนนำและเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ชุมชนชาวจุฬาฯ และสังคม ในการรณรงค์แก้ไขปัญหาการขาดแคลนพลังงานและภาวะโลกร้อนอย่างจริงจังในวงกว้างต่อไป โดยจัดทำเส้นทางจักรยาน จัดดีเส้นบนถนน จัดที่จอดจักรยาน เป็นต้น

โครงการ “จุฬารักษ์โลก”

ในช่วงระยะเวลา 97 ปีที่ผ่านมาของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในบริเวณเขตการศึกษามีการก่อสร้างอาคารและปรับปรุงสถานที่ทั้งพื้นที่ส่วนกลางและพื้นที่คณะ ต่อเนื่องมาเป็นลำดับ จึงจำเป็นที่จะต้องมีการบำรุงรักษาให้สภาพแวดล้อมมีคุณภาพและมีความปลอดภัยต่อผู้ใช้อาคาร เสริมสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ จึงได้ดำเนินโครงการ “จุฬารักษ์โลก” เพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียว และเป็นการสร้างความร่วมมือระหว่าง นิสิตปัจจุบัน นิสิตเก่า คณาจารย์ บุคลากรและหน่วยงานภายนอก ร่วมกันพัฒนาพื้นที่ภายในมหาวิทยาลัยและพื้นที่โดยรอบ เช่น ถนนอังรีดูนังต์ ถนนจุฬาซอย 12 เป็นต้น ด้วยการปลูกต้นไม้บำรุงรักษาต้นไม้ ตลอดจนทำความสะอาดพื้นที่ ให้เป็น “อุทยานจามจุรี” เพื่อการเรียนรู้ที่เป็นสุข ในระหว่าง พ.ศ. 2554-2556 ได้ดำเนินการปลูกไม้ยืนต้นไปแล้ว 501 ต้น ไม้พุ่มขนาดใหญ่ 6,165 ต้น ไม้พุ่มขนาดเล็กและไม้คลุมดิน 27,334 ต้น โดยเน้นไม้พื้นถิ่นของไทย เพื่อเสริมบรรยากาศของสวนพฤกษศาสตร์เพื่อการศึกษา

การจัดการสิ่งแวดล้อม

โครงการจัดการรีไซเคิลขยะใบไม้เพื่อจัดทำปุ๋ย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีพื้นที่ในเขตการศึกษาทั้งสิ้น 1,154 ไร่ โดยแบ่งเป็นพื้นที่สำหรับอาคารต่างๆ และสำหรับเป็นพื้นที่ภูมิทัศน์ ในส่วนพื้นที่ภูมิทัศน์ประกอบด้วยต้นไม้หนาพรรณ ซึ่งในแต่ละวันจะ

ทำให้เกิดขยะจากไปไม่ในพื้นที่ ประมาณปีละ 3,600 ตัน ปริมาณนี้ระบบกายภาพได้ดำเนินการนำขยะไปไม่มีรีไซเคิลเป็นปุ๋ยบำรุงต้นไม้ในพื้นที่ส่วนกลางของมหาวิทยาลัยทำให้ลดค่าใช้จ่ายในการขนขยะทิ้งและการซื้อปุ๋ยไปพร้อมกัน

โครงการส่งเสริมเทคโนโลยีก๊าซชีวภาพเพื่อจัดการของเสียเศษอาหาร

โครงการวิจัยพัฒนาเทคโนโลยีก๊าซชีวภาพ สำหรับจัดการของเสียเศษอาหาร ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เน้นการพัฒนาถังปฏิกริยาการหมักก๊าซชีวภาพรูปแบบใหม่ ที่มีประสิทธิภาพสูงในการย่อยสลายขยะอินทรีย์จากโรงอาหาร ที่ผลิตก๊าซชีวภาพได้มากและมีปริมาณน้ำเสียน้อย อีกทั้งสามารถนำน้ำทิ้งไปใช้ประโยชน์เป็นปุ๋ยน้ำชีวภาพได้ การพัฒนาจะทำควบคู่กันไปทั้งทางด้านสิ่งแวดล้อมและพลังงาน เพื่อยกระดับมาตรฐานคุณภาพชีวิตชาวจุฬาฯให้ดีขึ้น และเป็นต้นแบบให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถนำไปดำเนินการจัดทำเอง ซึ่งเป็นประโยชน์ในการจัดการขยะเศษอาหารต่อไป

โครงการจัดตั้งศูนย์รวบรวมและบริหารจัดการขยะรีไซเคิล และการส่งเสริมกิจกรรมสถาบันการศึกษาปลอดขยะ

ศูนย์รวบรวมและบริหารจัดการขยะรีไซเคิล คือ รูปแบบหนึ่งของศูนย์เรียนรู้ในการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมการคัดแยกขยะมูลฝอย โดยเริ่มต้นที่สถาบันการศึกษาและชุมชนเป็นหลัก เพื่อให้สถาบันการศึกษาและชุมชนเกิดความเข้าใจในการคัดแยกขยะมูลฝอย มีหลักการในการส่งเสริมกิจกรรมการคัดแยกขยะรีไซเคิลของสำนักบริหารระบบกายภาพ เพื่อลดปริมาณขยะทั่วไปให้น้อยลง มีการจัดแยกประเภทของขยะรีไซเคิล ได้แก่ กระดาษ เศษอาหาร และขยะอินทรีย์อื่นๆ เช่น ขวดพลาสติก กล่องพลาสติก ขวดแก้ว กระจัง เป็นต้น

โครงการแผนพัฒนาด้านการจัดการสารเคมีและของเสียอันตราย

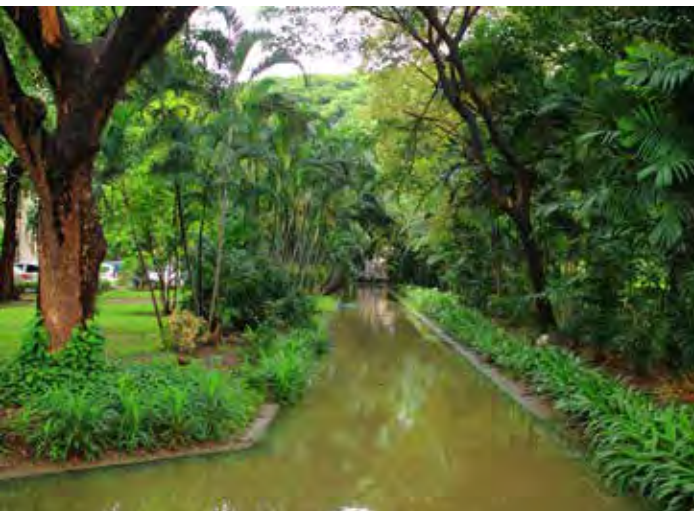
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีระบบบริหารจัดการสารเคมีและของเสียอันตรายที่มีมาตรฐานและมีประสิทธิภาพ มีหน่วยงานร่วมกันแบ่งความรับผิดชอบซึ่งสามารถดำเนินการประสานงานและดำเนินการจัดการสารเคมีและของเสียอันตรายอย่างเป็นรูปธรรม และสามารถติดตามตรวจสอบได้โดยมี

ขอบเขตการดำเนินงานสำหรับสารเคมีทุกประเภท ทั้งที่ใช้ในการเรียนการสอน การวิจัย นอกจากนี้ เพื่อให้เกิดระบบการจัดการของเสียอย่างเป็นรูปธรรม ยังสนับสนุนให้มีการขยายการดำเนินงานในการจัดการของเสียอันตรายประเภทอื่น เช่น แบตเตอรี่ หลอดฟลูออเรสเซนต์ เป็นต้น พร้อมทั้ง ดำเนินการพัฒนาองค์ความรู้ ด้านการจัดการความปลอดภัยด้านสารเคมีและของเสียอันตรายให้กับ ชุมชนในมหาวิทยาลัย และสาธารณชน เพื่อสร้างสังคมแห่งความรู้ ควบคู่ไปกับการพัฒนาที่ยั่งยืน

โครงการจัดทำแผนและแนวทางการนำน้ำเสียกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีจำนวนบุคลากรและนิสิตจำนวนมาก ประกอบกับการมีอาคารหอพักบุคลากร หอพักคณาจารย์ และหอพักนิสิต ดังนั้นการใช้น้ำในอาคารต่างๆ จึงก่อให้เกิดปริมาณน้ำเสียค่อนข้างมาก จำเป็นต้องวางแผนแนวทางการบำบัดน้ำเสียอย่างเหมาะสม รวมทั้งศึกษาศักยภาพและแนวทางการนำน้ำเสียกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่เพื่อลดปริมาณน้ำทิ้งลงสู่แหล่งน้ำในชุมชนต่อไป และเป็นการใช้ทรัพยากรน้ำให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

การทำป้ายประชาสัมพันธ์

โครงการจัดทำคู่มือมาตรฐานระบบป้ายและสัญลักษณ์

โครงการนี้เป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาเพื่ออำนวยความสะดวกในการสื่อสาร เพื่อนำเสนอข้อมูลอาคารสถานที่ต่างๆ ในบริเวณมหาวิทยาลัย อย่างมีระบบ มีรูปแบบเป็นมาตรฐานเดียวกัน และมีความชัดเจนและง่ายต่อความเข้าใจของทุกคนที่เข้ามาใช้บริการในมหาวิทยาลัยโดยการเดินเท้าและการสัญจรโดยยานพาหนะ ตลอดจนส่งเสริมภาพลักษณ์รวมที่ดีให้กับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ

โครงการจัดทำข้อมูลพรรณไม้

พรรณไม้ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยหลายชนิดมีคุณค่า และมีความสำคัญต่อชาวจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมาเป็นเวลานาน โดยเฉพาะต้นไม้นั้นๆ เป็นสัญลักษณ์ และเป็นต้นไม้ประจำจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย นั่นคือ “จามจุรี”... ต้นจามจุรี ขึ้นอยู่หนาแน่นทั่วไปมาตั้งแต่ก่อนการก่อตั้งมหาวิทยาลัย นอกจากนั้นยังมีต้นไม้นานาชนิดที่ขึ้นอยู่โดยรอบ ทั้งต้นไม้นี้ดั้งเดิมและที่ปลูกเพิ่มเติมทุกปี ซึ่งให้ความร่มรื่นและงดงาม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จึงได้ดำเนินการทำวิจัยโดยสำรวจและศึกษารวบรวมข้อมูลความหลากหลายของพรรณไม้ในบริเวณมหาวิทยาลัย เพื่อบันทึกไว้ให้เป็นประโยชน์สำหรับนิสิตนักศึกษา บุคลากร ตลอดจนประชาชนทั่วไป ที่มีความสนใจและต้องการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับพรรณไม้ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และได้นำมาจัดพิมพ์เป็นหนังสือ “พรรณไม้ในอุทยานจามจุรี” ขึ้น เมื่อปี พ.ศ.2555 และจัดทำป้ายข้อมูลพรรณไม้ ติดตั้งบริเวณโคนต้นไม้โดยรอบมหาวิทยาลัย

Chamchuri Park

For many decades now, Chulalongkorn University continues its physical development of the Chamchuri Park giving due respect to the environment and sustainability. During the period 2008-2012, strategies towards this physical development, concerning campus space utilization came into effect. The aim is to create "green university" emphasizing quality green environment, cleanliness and sustainability for the students, faculties, university staffs and as well as the people residing around the vicinity of the university. The Chamchuri Park will serve as the "large forest" area in Bangkok suitable for relaxation and recreational activities.

The university focuses on environmental conservation conducive towards better quality of life and health for the people residing within the vicinity of the university compound. As a result, the following objectives for physical development are in place:

1. Conservation and expansion of "green area" consisting of trees and plants capable of water absorption.
2. Conservation of water resources by expanding natural water reservoir.
3. Encouraging such activities as walking, bicycling and the use of electric mass transportation system.
4. Reducing areas that are pollution to sights by implementing a systematic approach to displaying of signage, public relation boards and posters.
5. Promoting environmental conservation amongst students and faculty members through various "Love the Earth" campaigns.
6. Creating enjoyment through arts.

The process of environmental conservation took effect consecutively, as evident in this picture before us. This is the Chamchuri Park, a sustainable green area for our campus, encompassing both the eastern side and the western side of the Phayathai Road. The park is beneficial not only to the university's residents but to the communities and the city as a whole.

Eastern Plaza

1. Chamchuri Plaza

This area is approximately 1-3-50 rai and underwent improvement in 1997. The Chamchuri Plaza is situated directly in front of the Main Auditorium. The left and the right sides are directly situated behind the statues of the two kings, that of King Rama V (Phra Bat Somdet Phra Poraminthra Maha Chulalongkorn Phra Chunla Chom Klao Chao Yu Hua) and King Rama VI (Phra Bat Somdet Phra Poramentharamaha Vajiravudh Phra Mongkut Klao Chao Yu Hua).

On January 15, 1962, His Majesty the King Bhumibol Adulyadej planted five Chamchuri trees on this ground. In commemoration of His Majesty the King's 50th Anniversary of the Royal Coronation, the university decorated and named this area as the "Royal Chamchuri Plaza". On March 26, 1996, Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn officially opened the Chamchuri Plaza to the public.

2. The Plaza in front of King Rama V and King Rama VI Statues

This plaza came into existence in 1987, comprising of an area of 5-0-50 rai. The Plaza of the Two Kings, the first statue is that of King Rama V in a sitting position while the second statue is that of King Rama VI in a standing position, Khun Kaimook Xuto sculptured both statues. The front section shows multi-elevation of the ground connecting to the large garden, this area stands in direct axis to the main entrance gate, serves as the location where students and faculties hold their commemorative ceremony and to pay homage during freshmen's orientation and graduation ceremonies. There are shrubs on both sides of the ground and situated right behind the statues stands the "Pikul tree" with the Main Auditorium as the background.

3. The Ground of the Borommaratchakumari Building and Maha Chakri Sirindhorn Building

The plaza in front of the Borommaratchakumari Building and Maha Chakri Sirindhorn Building is inter-connected. The approximate area is 1-3-0 rai, which underwent improvement in 2009. On March 26, 1994, Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn presided over the official opening ceremony of the Borommaratchakumari Building. At this ceremony, the "Sa lao tree" was planted in front of the building. Her Royal Highness also presided over the Maha Chakri Sirindhorn Building's opening ceremony on March 26, 2010. During this ceremony, the "Maha phrom tree" and "Sarasawadee tree", which were brought from the Princess's palace, were planted in front of the entrance area, many more trees of varying species were planted in 2012-2013, they provide shades and enjoyment to university's residents.

The Ground of the Borommaratchakumari Building and Maha Chakri Sirindhorn Building ▲

4. The Art & Culture Plaza

This area is approximately 1 rai, which underwent improvement in 2009. This is the area between the Art & Culture Building and the Chulalongkorn University Museum Building. As a result of this modification, the Chemistry Building I became the Art & Culture Building while the Chemistry Building III became the museum. The area between these two buildings became the outdoor theatre for art and cultural activities such as performance, music, dancing and exhibition held by the students and faculty members.

5. The "Ruen Rom" Plaza

This area is approximately 5-2-50 rai, which underwent improvement in 2010, a large area situated at the southern side of the Main Auditorium. The students refer to the large space situated in the southern section of the Main Auditorium as "Larn Ruen Rom". A green area comprising of two third of the total space area provides cool shades under the Chamchuri trees. The remaining one third of this space is set aside for purpose of related auditorium activities, such as important annual events, for graduation ceremony when tents are propped up for new graduates and for educational activities.

6. The Plaza of the Chakrabongse Building

This area is approximately 8-1-25 rai with expected completion of modification in 2014. The space behind the Chakrabongse Building will undergo modification of the swimming pool area, part of this area is going to be a large size "Sala" for students' activities. The remaining area will be a plaza for outdoor stage activities and for planting large number of trees. This plaza is part of the northern and southern green zones; the northern side connects to the Chamchuri Plaza and the King Rama V and King Rama VI Ground. The southern section connects to the northern lawn of the "Sala Pra Kieo".

The Plaza of the Chakrabongse Building

The Western Plaza

1. The Plaza in front of the Maha Thirarachanusorn Building

This area is approximately 3-1-50 rai, which underwent modification in 2002. A “Bodhi tree” originating from Bodh Gaya in India stands in the center of the plaza of Maha Thirarachanusorn Building. This area is used mainly for religious activities and for other activities such as for sports and music. Students from Chulalongkorn Demonstration School use this space as a playground and as waiting area for pick-up after school. People residing in the Samyan district make use of this area for recreational purposes. There is also a sculpture of a man playing the panpipe by sculptor, Khun Mirium Yipinsoi. In the northern side, the memorial for “Nor Sor Hor 2488” stands as witness to the university students who took part in the Seri Thai Movement, this large natural stone memorial was constructed in 1996.

2. The Sports Center Plaza

This area is approximately 2-0-50 rai which underwent modification in 2011. The students and staff members use the plaza situated between the university sports stadium and the sports center, primarily, for outdoor sport activities. Such activities as the annual sport event and the “Love the Earth” campaign event are held between the period 2012 and 2013. Many kinds of sport equipments are placed on one section of this area to serve students, faculty members and as well as residents of the Samyan community and the Suan Luang community.

The Eastern Garden

1. The Garden of the Maha Chulalongkorn Building

This area is approximately 2 rai with expected completion of modification in 2014. On the eastern side of the Maha Chulalongkorn Building stands a garden, it runs parallel to the Henri Dunant Road. The garden contains large numbers of trees of varying species and is the site of a water reservoir used for watering the plants, there is also a reservoir on the eastern side built to tap rainwater.

2. The Garden of the Maha Vajiravudh Building

This area is approximately 1-2-25 rai, which underwent modification in 2009. This garden sits on the eastern side of the Maha Vajiravudh Building, facing the Henri Dunant Road. When a parking lot was constructed adjacent to the Maha Chakri Sirindhorn Building, this area was modified into a green area used for absorbing rainwater. Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn planted large numbers of trees which were brought from the palace to this garden in the year 2012.

3. The Park@Siam

This area is approximately 5-3-0 rai, the construction was completed in 2009. This park will serve the recreational needs of students, faculty members and member group of the Biological Sciences Faculty. Such activities include recreation, New Year religious ceremonies and educational activities, members of the public can make use of this park for exercise and related social activities.

The Western Garden

1. The Chula Narumit Garden

This area is approximately 1 rai, which underwent modification in 1997. This area is a beautiful and shady garden where large number of big trees is grown such as the "Chamchuri tree" or rain tree, the Hang Nok Yoong or Barbados Pride tree (peacock flower tree) and Chompu Panthip or Pink Tacoma tree. With over decade of development, the trees lining the roadway of Ruen Chula Narumit and along the roadside of the CU Printing House building form beautiful footpath and roadway. Crinum lilies are planted at the foot of the rain tree, yielding white blossoms throughout the year. The area became popular with both students and as well as outsiders who sometime took pictures for illustrations in many books.

2. The Ruen Pharot Racha Garden

This area is approximately 1 rai with modification completed in 2010, this garden is situated on the northern side of the “Ruen Pharot Racha” Building. This took place after the dismantling of the wooden building, which houses the university’s supplies. The wooden building was previously the elementary school of Chulalongkorn Demonstration School. The area was modified into a garden where there are different species of trees and plants and as well as roofed-walkways connecting to the students’ housing situated on the northern side of the garden.

3. The Chula Niwet Garden

This area is approximately 1-2-0 rai with modification completed in 2012. The garden on the southern side of the Chula Niwet Building (housing for faculty members) came into existence after the dismantling of the old “children housing”. For the past decade, the Witthaya Phatthana Building became the new “children housing” for the children of the university personnel. This area was renovated in 2012 leading to the construction of new roofed-walkways and a rest area. In the same year, faculty members jointly planted trees as part of the “Chula Love the Earth” campaign. Many species of forest trees and as well as local trees were planted in line with the concept of “forest in the city”; they include the “Yang Na tree” and the “Iron Wood tree”.

The Strategy Project for “Green University”

In line with the Chulalongkorn University’s strategies for a “green university”, the Chamchuri Park underwent modification and became a “tree park”. The aim is to create “greenness” by using diverse species of trees and plants and to create grounds for different types of activities. The “green university” also encourages the use of electric mass transportation system, bicycles and walkways within the campus. Efforts to recycle wastewaters and park wastes were initiated, dead leaves became fertilizers and waste waters was used for watering trees and plants. Public relation activities became more systematic with the improved traffic signage, public relation boards and name labels for trees. The park soon became a center for knowledge and recreation, related projects include elimination of hazardous wastes, systematic management of public relations and energy conservation, which are part of the “Chula Love the Earth” campaign.

The following projects are undertaken in conjunction with the overall development project of the university

“Green University”

Action Plans towards Green University and Community Project

The policy towards a “green university” encompasses three main areas, which are greenery, cleanliness and sustainability. The university’s Environmental Committee oversees the execution of this policy, ensuring uniform collaboration between different faculties and agencies in respect to the environmental issues. The Study Project on Action Plans towards Green University and Community evaluates the present conditions of the university into four sustainable areas, namely the energy conservation, waste management, water management and communication. The result of the study will be separated into short-term and long-term plans to affect “sustainable greenness” for the university community as a whole.

Initial Design Development and Carbon Credits Evaluation Project

Chulalongkorn University is situated in the city center; there are many high-rise buildings inside the campus. The university itself is surrounded by rapidly growing business districts, community expansion and density of student body and faculty members. As a result, the university faces both social and environmental issues such as traffic, wastes, wastewaters, air pollution, flooding, insufficient green areas, land utilization, energy consumption for buildings and other social issues. In view of the foregoing reasons, it is necessary for the university to develop initial design for assessing carbon credits density within the campus. Such assessment leads to policies and procedures governing elimination of green house emissions into the earth’s atmosphere. The objective is to set up an effective system for data storage, as well as evaluating resources utilization and waste elimination, which mainly contribute to carbon dioxide for the environment.

Energy Conservation

The Construction of Roofed-Walkways to Encourage Walking Project

The above project has been on going for the past three years, this is part of the “Chamchuri Park” project for the development of communications by car, footpaths and bicycles inside the university. This is in accordance with the Chulalongkorn University 100th Year Master Plan to reduce travel by cars between buildings. Electric car services, with designated pick-up/drop-off points, will be available to both the university’s personnel and the public; the service will provide convenient linkage with Mass Transportation System (BTS) at the Siam Square and the underground system (MRT) in Samyan. The use of pedestrian walkways will also be encouraged to create an “open park” which is pleasing to sight.

Promoting Bicycling to Reduce Global Warming Project

Chulalongkorn University initiates the Project “Bicycling to Reduce Global Warming”; the idea is to encourage voluntary participation for global warming. The use of bicycles will be promoted to replace cars; the project group will spearhead this effort by setting example for the community and the society as a whole. The campaign to solve energy shortage and global warming is being undertaken seriously in a wide scale by implementing bicycle lanes, road markings and bicycle parking, for instance.

“Chulalongkorn Loves the Earth” Project

One of the important strategies during the period 2008-2012 is the strategy towards “happiness”. The university aims to create a “happy” study environment conducive for better quality of life through the enhancement of mental and physical well-beings for the campus community. During the past 97 years, there are continuous constructions and modifications within the campus; maintenance is carried out to create quality and safe environment for building occupants, in an effort to enhance the learning environment. The “Chula Loves the Earth” Campaign was initiated in order to expand green areas and to foster cooperation amongst students, former students, faculty members, personnel and outside agencies. Concerted efforts was undertaken to develop the ground inside the university and the surrounding areas i.e. the Henri Dunant Road, the Soi Chula 12, for instance.

Trees were planted and maintained and as well as cleaning of the compound to create happy learning environment for the “Chamchuri Park”. During the period 2012-2013, as much as 501 trees were planted, 6,165 shrubs, small shrubs and crawlers at 27,334. Emphasis is on using mainly local Thai plants to create a park conducive for learning.

Garbage and Hazardous Waste Elimination

Recycling Foliage as Fertilizer Project

Chulalongkorn University has 1,154 rai of land for its academic compound, this space splits into one area for buildings and another area set aside for landscape. The landscape area consists of varied species of trees and plants creating foliage waste of around 3,600 cubic meters per annum. Previously, dead foliages were removed by the Bangkok Municipality on a daily basis. As a cost cutting measure, the Office of the Physical System Management initiated waste disposal by introducing recycling of dead foliages into usable fertilizers.

The Biogas Technology for Food Waste Disposal Project

This research project focuses on using bio-gas for food waste elimination with emphasis on the new type of fermentation tank. This new type of fermentation tank has higher efficiency in producing bio-gas from the main kitchen while creating minimum liquid waste. This liquid waste can later on be used as fertilizers; development will be simultaneously initiated for both the environment and energy use. Higher living standard for university residents and setting good example for the local community is the main goal of this project.

Waste Compilation and Recycle Management Project & Promoting Activities of the Institute for Zero Waste Study

The Center for Waste Compilation and Recycle Management Project is one of the activities of this learning center; the aim is to promote waste separation. The learning institute and the local community will be educated on the importance of waste separation. The separation principles for recycle wastes under the directives of the Office for Physical Management are to be applied. The recycle wastes recommended for separation are papers, food wastes, bio-wastes such as plastic bottles and boxes, glass bottles and cans.

ระบบการจัดการความปลอดภัยสารเคมีและของเสียอันตราย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ChemTrack
WasteTrack

Chemical and Hazardous Wastes Management Project

Chulalongkorn University employs an effective and efficient system for managing chemicals and dangerous waste materials. Responsibilities are divided amongst different units that work cooperatively to monitor and manage these waste materials. Areas of responsibility were defined for all kinds of chemicals used for teaching and study activities and for research and as well as dangerous waste from the laboratories. Simultaneously, the university has established a routine by which every faculty, work unit and staff members who received financial assistance from the Ratchadaphiseksomphot Endowment Fund or others, the government and funding support from other agencies. Data on chemicals and hazardous wastes are recorded onto the university's database. Additionally, a system is set up for managing wastes; the university supports the idea of extending the project to include such potentially dangerous items as batteries and fluorescent lights. Knowledge on managing chemical and hazardous wastes will be given to the university community and the public. The goal is to produce a knowledgeable society ready to enjoy the benefits of advanced and sustainable technology.

Guidelines and Plans for Recycling Waste Water Project

Chulalongkorn University has a large numbers of faculty members and student body and there are many housing facilities for faculty, staff members and students. As a result, large volume of wastewaters is generated necessitating an efficient water treatment system. Therefore, an effective scheme for the management and recycling of wastewater must be identified.

Public Relations Boards

Setting up a Manual and Standardized System for Signs and Symbols

As part of the university's efforts to improve internal communications, a more systematic approach towards signs and symbols standardization is being implemented. The goal is to initiate an easy understanding for all cross-section of the campus community for both pedestrians and drivers while creating good environment and physical image for the university.

Plant Species Database Project

There are varied species of trees and plants inside the campus, many of which are considered as valuable. This is even more so for trees, which are the very symbol of the university such as the Chamchuri trees, these trees have been in existence since the establishment of the university. There are also varied species of trees grown around the campus; these include trees, which are there over a long period, and those, which are planted annually. All these trees provide shades and beauty to those who see them.

Chulalongkorn University carries out a survey in order to set up a database for all trees and plants grown inside the campus. The database contains information on space and details of all trees and plant species, the information is useful to staff members, students and the public. The book titled "Tree & Plant Species inside Chamchuri Park" is published subsequent to the research carried out in 2012. Trees and plants are given labels identifying their species as knowledge for the campus community.

บทนำ

รองศาสตราจารย์ วิภา เมฆวิชัย

หลายคนเคยตั้งคำถามว่าศึกษาความหลากหลายของชนิดนกแล้วให้ประโยชน์อะไร จึงขอเฉลยข้อสงสัยนี้ตามหลักการทางวิทยาศาสตร์ กล่าวคือแหล่งที่อยู่อาศัยเช่นในเมือง ป่า ป่าชายเลน และทะเลถือเป็นส่วนหนึ่งของระบบนิเวศ อันประกอบด้วยสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิตที่มีความสัมพันธ์กัน สิ่งมีชีวิตในธรรมชาติจะมีหน้าที่ในเชิงอาหารและมีการถ่ายทอดพลังงานหมุนเวียนเป็นวัฏจักรเพื่อให้ระบบนิเวศอยู่ในสมดุลย์ ดังนั้นนกก็เป็นสมาชิกส่วนหนึ่งที่ทำหน้าที่เป็นผู้บริโภคตั้งแต่

ระดับที่หนึ่งดังกลุ่มนกกินพืชเช่น นกกระจอก นกกระจาบบรรดาทำหน้าที่ควบคุมการกระจายพันธุ์พืช ผู้บริโภคระดับที่สองดังกลุ่มนกกินแมลงเช่น นกกางเขน นกแซงแซวทำหน้าที่ควบคุมจำนวนและชนิดของแมลง ผู้บริโภคระดับสามเช่น นกกระสาทำหน้าที่กินสัตว์มีกระดูกสันหลังขนาดเล็กเช่นกบ เขียด และผู้บริโภคที่สี่เช่น พวกเหยี่ยวบางกลุ่มอาจกินนกด้วยกันหรือกินหนูเป็นอาหาร ทำหน้าที่ควบคุมปริมาณนกหรือหนูไม่ให้มีประชากรมากเกินไปเกินสมดุลย์ซึ่งแต่ละชนิดและผู้บริโภคแต่ละระดับจะทำหน้าที่ของตนในระบบนิเวศนั้นๆ จึงทำให้ระบบนิเวศอยู่ในสมดุลย์ได้ หากขาดกลุ่มสิ่งมีชีวิตกลุ่มใดไปอาจทำสิ่งมีชีวิตอื่นๆ ไม่สามารถดำรงชีวิตอยู่รอดได้เพราะระบบนิเวศนั้นเสียสมดุลย์ไป

จากการเก็บข้อมูลความหลากหลายของปีกาพรณในช่วง 26 ปีที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันปี พ.ศ. 2556 ในพื้นที่ของอุทยานจามจุรีพบนกทั้งสิ้น 96 ชนิด หากเก็บข้อมูลนกดต่อเนื่องไปอีกเรื่อยๆ ก็คงจะพบนกเพิ่มขึ้นอีก จากข้อมูลที่รวบรวมมาเป็นนกดประจำถิ่น 51 ชนิด นกอพยพ 38 ชนิด และนกดที่อพยพผ่าน 7 ชนิด และไม่พบนกที่อพยพมาวางไข่ในพื้นที่ หากย้อนกลับไปในอดีตราวร้อยปีที่ผ่านมาเป็นเวลาใกล้เคียงกับการก่อตั้งมหาวิทยาลัยแห่งแรกของไทย ซึ่งต่อมาได้รับการสถาปนาให้เป็นจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จากวันนั้นในอดีตจนถึงวันนี้เป็นระยะเวลาเกือบครบหนึ่งร้อยปี ผู้เขียนจึงได้สืบค้นข้อมูลย้อนหลังไปเมื่อร้อยปีว่ามีข้อมูลเกี่ยวกับนกในบริเวณพื้นที่

หรือพื้นที่ใกล้เคียงหรือไม่ จากการค้นคว้าพบว่าในช่วงนั้นมีชาวต่างชาติเข้ามาศึกษาและเก็บข้อมูลจนรวมทั้งสัตว์มีกระดูกสันหลังกลุ่มอื่นๆ จำนวนมาก หนึ่งในนั้นคือนายวิลเลียมสัน ชาวอังกฤษได้เข้ามาศึกษาและเก็บตัวอย่างนกในกรุงเทพฯ อยู่หลายปี และได้รายงานถึงการเก็บตัวอย่างนกไว้จำนวน 127 ชนิด และอีก 8 ชนิดสามารถยืนยันได้ว่าพบนกชนิดนั้นจริงแต่ไม่มีตัวอย่างนก ซึ่งเมื่อรวมข้อมูลทั้งหมดพบนกจำนวน 135 ชนิด จากตรวจสอบแผนที่ของกรุงเทพฯ ปี พ.ศ. 2453 พบว่าขอบเขตของกรุงเทพฯ ในขณะนั้นมีพื้นที่ไม่กว้างขวางดังปัจจุบัน โดยจะกระจุกตัวอยู่เฉพาะบริเวณรอบๆ เกาะรัตนโกสินทร์ ทางด้านตะวันตกออกมาถึงคลองผดุงกรุงเกษม ด้านตะวันตกออกไปถึงบริเวณพื้นที่แคบๆ เลียบริมฝั่งด้านตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยาซึ่งก็คือกรุงธนบุรี ทางด้านเหนือถึงถนนกรุงเกษมบริเวณเทเวศร์ และด้านใต้ถึงบางรัก ส่วนพื้นที่ที่เป็นที่ตั้งของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยยังเป็นทุ่งนาและสวนอยู่นอกเขตเมืองของกรุงเทพฯ จากการเปรียบเทียบข้อมูลนกที่พบในปัจจุบันกับนกที่พบในกรุงเทพฯ เมื่อราวร้อยปีที่ผ่านมา พบว่าจำนวนนกในอุทยานจามจุรีในปัจจุบันมีจำนวนประมาณสองในสาม คือพบ 58 ชนิดหรือคิดเป็น 42 เปอร์เซ็นต์ ที่เหมือนกับนกในกรุงเทพฯ เมื่อร้อยปีที่ผ่านมา จากการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของชนิดและกลุ่มนก พบว่าในปัจจุบันกลุ่มมีแรงได้หายไปจากกรุงเทพฯ และเกือบจะหมดไปจากประเทศไทยเนื่องจากขาดอาหารที่เป็นซากสัตว์ เพราะวิถีชีวิตของสังคมเมืองได้เปลี่ยนไป นอกจากนั้นยังพบว่ากลุ่มนกชายเลน นกนางนวลแกลบ นกตบยุง นกหัวขวาน นกคุ้ม นกกระทา และเป็ดได้หายไปจากพื้นที่ของตัวเมืองเช่นกัน แต่บางชนิดอาจพบได้บ้างตามพื้นที่ชายขอบของกรุงเทพฯ เช่นเป็ดแดงและเป็ดลาย อาจเนื่องจากพื้นที่ชุ่มน้ำและคูคลองหลายแห่งได้ถูกถมไปเป็นที่ตั้งของถนนและพื้นที่สำหรับสร้างอาคารบ้านเรือน ข้อมูลของนกบางชนิดไม่เคยพบในกรุงเทพฯ เมื่อร้อยปีที่ผ่านมา แต่ปัจจุบันพบในอุทยานจามจุรีเช่น นกแก้วโม่ นกแขกเต้า และนกกระรางคอดำ ซึ่งนกเหล่านี้เข้าใจว่าน่าจะเป็นนกเลี้ยงที่หลุดออกจากกรงและมาอาศัยในพื้นที่แห่งนี้ อาจเป็นเพราะมีต้นไม้ร่มรื่น มีแหล่งอาหารและมีความปลอดภัยจึงสามารถอยู่รอดได้ ส่วนนกอัญชันป่าเขาเทานกเป็นนกอพยพที่พบเมื่อไม่นานมานี้เป็นนกที่บาดเจ็บแหวะมาพักชั่วคราว ซึ่งมาอาศัยในพื้นที่ที่มีความปลอดภัยและมีแหล่งอาหารเช่นเดียวกัน นอกจากนั้นยังมีข้อสังเกตว่าในอดีตประเทศไทยไม่เคยพบนกกระจอกใหญ่ ซึ่งปกติเป็นนกที่พบได้บ่อยมากในยุโรป แต่ปัจจุบันนกชนิดนี้เริ่มพบทางทิศเหนือของไทยก่อนแล้วแพร่กระจายลงมาจนถึงกรุงเทพฯ และเมื่อปีที่ผ่านมา พ.ศ. 2555 พบนกกระจอกใหญ่ในอุทยานจามจุรีเป็นครั้งแรกจนถึงปัจจุบัน โดยมักจะพบนกชนิดนี้บริเวณระหว่างอาคารจามจุรี 9 กับสนามกีฬาจุฬาฯ ซึ่งนกกระจอกใหญ่มักพบออกหากินปะปนกับกลุ่มนกกระจอกบ้านโดยสังเกตจากลักษณะที่แตกต่างกันคือนกกระจอกใหญ่นอกจากจะมีขนาดใหญ่กว่าแล้ว บริเวณแก้มจะไม่มีปื้นสีดำ และส่วนหัวของเพศผู้จะมีสีเทาเข้าใจว่ามีคนนำเข้ามาในไทย เนื่องจากปัจจุบันการคมนาคมได้พัฒนาไปมาก จึงทำให้การเดินทางไปมาหาสู่กันได้สะดวก โดยนกชนิดนี้อาจหลุดออกมาจากที่เคยเลี้ยงมาสู่ธรรมชาติ

ด้วยความที่เป็นนกที่มีการปรับตัวได้สูง จึงสามารถอยู่รอดและแพร่กระจายออกไปยังพื้นที่ต่างๆ ในเวลาต่อมา นกชนิดเดียวกันพบว่ามีหลายชนิดที่มีลวดลายและสีล้นตามลำตัวแตกต่างกันขึ้น กับวัย ฤดูกาล และเพศ จนในบางครั้งอาจทำให้เข้าใจผิดคิดว่าเป็นนกคนละชนิดกัน ทั้งนี้ขึ้นกับ ปัจจัยหลายอย่างเช่น ขึ้นกับลักษณะทางพันธุกรรม ฮอริโมนเพศ ช่วงความยาววัน และปัจจัย ทางกายภาพอื่นๆ ที่แตกต่างกันดังจะพบตัวอย่างในภาพนกของหนังสือเล่มนี้

นกที่พบตามสถานที่ต่างๆ มีสถานะภาพตามฤดูกาลแตกต่างกันแบ่งเป็น 4 กลุ่มคือ

- กลุ่มที่ 1 นกประจำถิ่น (Resident) เป็นกลุ่มนกที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ สามารถพบได้ตลอดทั้งปี ใช้สีชมพูเป็นสัญลักษณ์
- กลุ่มที่ 2 กลุ่มนกอพยพ (Winter visitor) เป็นนกที่อพยพเข้ามาอาศัยเพียงบางฤดู ส่วนใหญ่มักเป็นนกในเขตหนาวและเขตอบอุ่นหนีหนาวเข้ามายังเขตร้อน เช่น ประเทศไทย ใช้สีฟ้าเป็นสัญลักษณ์
- กลุ่มที่ 3 นกอพยพผ่าน (Passage migrant) เป็นนกที่ปกติไม่ได้อาศัยในพื้นที่นั้น แต่จะอพยพผ่านมาและแวะพักชั่วคราว หลังจากนั้นจะบินต่อไปยังพื้นที่เป้าหมาย ปลายทาง ใช้สีเขียวเป็นสัญลักษณ์
- กลุ่มที่ 4 นกอพยพมาเพื่อวางไข่ (Breeding visitor) เป็นกลุ่มนกที่อพยพมาเพื่อวางไข่ หลังจากกลูกนกเติบโตและแข็งแรงก็จะบินกลับสู่ถิ่นเดิม ใช้สีเหลืองเป็นสัญลักษณ์

นกกระจอกใหญ่ (ด้านหน้าซ้าย) มักหากินปะปนกับฝูงนกกระจอกบ้าน
House Sparrow (left) often feed in the same flock of Eurasian Tree Sparrow.

Preamble

Associate Professor Wina Mekwichai

Since the establishment of Chulalongkorn University about a century ago, Bangkok has grown from a relatively small city into a big metropolitan. The size of the city has grown tremendously in comparison to the previous one hundred years. The university's environment changed completely from the city suburban into the center of a densely populated city. Paddy fields, orchards and wet areas have long gone. Canals became streets and wastewater tunnels.

Our studies on birds' bio-diversity in the university within the past 26 years show that 96 species are found inside the campus. We strongly believe that more species will be identified if we keep on with our studies. Up until now, our data shows that the bird consist of 50 residents,

38 winter visitors, 7 passage migrants and no breeding visitor. Our research compares number of birds found in Bangkok one hundred years ago. Record showed that during the same period, a British researcher by the name of Williamson studied and collected samples of 135 bird species in Bangkok and the vicinity. The vicinity of Bangkok at the time was very small covering the Ratanakosin area which is the old town, its eastern part ending at Padungkrungkasem Canal, the city also covers the west bank of the Chaopraya River along the riverside. The northern part is as far as Krungkasem Street at Dhewet area and the south reached the Bangruk area. In comparing the present data against that of one hundred years ago, we found that bird species in the university now comprises only forty two percent of the number found a hundred years ago. Vulture disappeared from Bangkok and may disappear from Thailand too. Others such as waders, terns, nightjars, quails, francolins and ducks have disappeared. Some unfound birds one hundred years back such as Alexandrine Parakeet *Psittacula eupatria*, Red-breasted Parakeet *Psittacula alexandri* and Black-throated Laughingthrush *Dryonastes chinensis* are found in the university.

These birds are suspected to be escaped cage birds which survived the environment and dwell in the university's park. One interesting case is the number of Zebra Dove *Geopelia striata* in the city increased tremendously during the past two decades. This is the unwanted cage birds released by its collectors and they breed well in the city. They soon became a pest problem for the city along with the domestic Rock Pigeon *Columba livia*. Another interesting case is the House Sparrow *Passer domesticus*, which in the past is not found in Thailand, but they were found in the north a decade ago, at present they are also found residing in the university. This species lives often in the same flock as the Eurasian Tree Sparrow *Passer montanus* since 2012.

บัญชีรายชื่อนกในอุทยานจามจุรี

Bird lists in Chamchuri Park

ลำดับที่ No.	ชื่อไทย Thai Name	ชื่อสามัญ Common Name	ชื่อวิทยาศาสตร์ Scientific Name	หน้า Page
1	กระจอกตาล	Plain-backed Sparrow	<i>Passer flaveolus</i>	60
2	กระจอกบ้าน	Eurasian Tree sparrow	<i>Passer montanus</i>	61
3	กระจอกใหญ่	House Sparrow	<i>Passer domesticus</i>	62
4	กระจาบธรรมดา	Baya Weaver	<i>Ploceus philippinus</i>	63
5	กระจาบอกลาย	Streaked Weaver	<i>Ploceus manyar</i>	64
6	กระจิดขั้วโลกเหนือ	Arctic Wabler	<i>Phylloscopus borealis</i>	65
7	กระจิดขาสีเนื้อ	Pale-legged Leaf Wabler	<i>Phylloscopus tenellipes</i>	66
8	กระจิดธรรมดา	Yellow-browed Warbler	<i>Phylloscopus inornatus</i>	67
9	กระจิดสีคล้ำ	Dusky Warbler	<i>Phylloscopus fasciatus</i>	68
10	กระจิบธรรมดา	Common Tailorbird	<i>Orthotomus sutorius</i>	69
11	กระจิบหญ้าสีเขียว	Plain Prinia	<i>Prinia inornata</i>	70
12	กระตีดขี้หมู	Scaly-breasted Munia	<i>Lonchura punctulata</i>	71
13	กระทุง	Spot-billed Pelican	<i>Pelecanus philippensis</i>	72
14	กระเบื้องคอขาว	White-throated Rock-Thrush	<i>Monticola gularis</i>	73
15	กระเบื้องผา	Blue Rock-Thrush	<i>Monticola solitarius</i>	74
16	กวั๊ก	White-breasted Waterhen	<i>Amaurornis phoenicurus</i>	75
17	กะเต็นน้อยธรรมดา	Common Kingfisher	<i>Alcedo atthis</i>	76
18	กะเต็นหัวดำ	Black-capped Kingfisher	<i>Halcyon pileata</i>	77
19	กะปูดใหญ่	Greater Coucal	<i>Centropus sinensis</i>	78
20	กะรางคอดำ	Black-throated Laughingthrush	<i>Dryonastes chinensis</i>	79
21	กวางเขนบ้าน	Oriental Magpie Robin	<i>Copsychus saularis</i>	80
22	กาบบัว	Painted Stork	<i>Mycteria leucocephala</i>	81
23	กาฝากกันเหลือง	Yellow-vented Flowerpecker	<i>Dicaeum chrysorrheum</i>	82
24	กาเหว่า	Asian Koel	<i>Eudynamis scolopacea</i>	83
25	กิ้งโครงคอดำ	Black-collared Starling	<i>Gracupica nigricollis</i>	84
26	กิ้งโครงหัวสีนวล	Vinous-breasted Starling	<i>Acridotheres burmannicus</i>	85
27	กินปลือกเหลือง	Olive-backed Sunbird	<i>Cinnyris jugularis</i>	86
28	แก้วโม่ง	Alexandrine Parakeet	<i>Psittacula eupatria</i>	87
29	ขมิ้นท้ายทอยดำ	Black-naped Oriole	<i>Oriolus chinensis</i>	88
30	ขมิ้นน้อยธรรมดา	Common lora	<i>Aegithina tiphia</i>	89

ลำดับที่ No.	ชื่อไทย Thai Name	ชื่อสามัญ Common Name	ชื่อวิทยาศาสตร์ Scientific Name	หน้า Page
31	เขนน้อยไซบีเรีย	Siberian Blue Robin	<i>Luscinia cyane</i>	90
32	เขาวา	Zebra Dove	<i>Geopelia striata</i>	91
33	เขาไฟ	Red Collared Dove	<i>Streptopilia tranquebarica</i>	92
34	เขาใหญ่	Spotted Dove	<i>Streptopilia chinensis</i>	93
35	แขกเต้า	Red-breasted Parakeet	<i>Psittacula alexandri</i>	94
36	คอทับทิม	Siberian Rubythroat	<i>Luscinia calliope</i>	95
37	คัคคูมรกต	Asian Emerald Cuckoo	<i>Chrysococcyx maculatus</i>	96
38	เค้ากู่	Collared Scops Owl	<i>Otus lettia</i>	97
39	เค้าจูด	Spotted Owlet	<i>Athene brama</i>	98
40	เค้าหูยาวเล็ก	Oriental Scops Owl	<i>Otus sunia</i>	99
41	จับแมลงคอแดง	Taica Flycatcher	<i>Ficedula albicilla</i>	100
42	จับแมลงคอน้ำตาลแดง	Hill Blue Flycatcher	<i>Cyornis banyumas</i>	101
43	จับแมลงจุกดำ	Black-naped Monarch	<i>Hypothymis azurea</i>	102
44	จับแมลงดำอกสีส้ม	Mugimaki Flycatcher	<i>Ficedula mugimaki</i>	103
45	จับแมลงพันธุ์จีน	Chinese Blue Flycatcher	<i>Cyornis glaucicomans</i>	104
46	จับแมลงสีน้ำตาล	Asian Brown Flycatcher	<i>Muscicapa dauurica</i>	105
47	จับแมลงสีน้ำตาลท้องลาย	Brown-streaked Flycatcher	<i>Muscicapa williamsoni</i>	106
48	จับแมลงหัวเทา	Grey-headed Canary-Flycatcher	<i>Culicicapa ceylonensis</i>	107
49	จับแมลงอกสีฟ้า	Hainan Blue Flycatcher	<i>Cyornis hainanus</i>	108
50	จับคาเล็ก	Little Green Bee-eater	<i>Merops orientalis</i>	109
51	จับคาหัวเขียว	Blue-tailed Bee-eater	<i>Merops philippinus</i>	110
52	เฉี่ยวบั้งใหญ่	Black-winged Cuckoo-shrike	<i>Coracina melaschistos</i>	111
53	แซงแซวสีเทา	Ashy Drongo	<i>Dicrurus leucophaeus</i>	112
54	แซงแซวหางปลา	Black Drongo	<i>Dicrurus macrocercus</i>	113
55	แซงสวรรค์	Asian Paradise-Flycatcher	<i>Terpsiphone paradisi</i>	114
56	เด้าดินทุ่งเล็ก	Paddyfield Pipit	<i>Anthus rufulus</i>	115
57	เด้าดินทุ่งใหญ่	Richard's Pipit	<i>Anthus richardi</i>	116
58	เด้าลมหลังเทา	Grey Wagtail	<i>Motacilla cinerea</i>	117
59	เดินดงหัวสีส้ม	Orange-headed Thrush	<i>Zoothera citrina</i>	118
60	ตะขาบดง	Dollarbird	<i>Eurystomus orientalis</i>	119
61	ตะขาบทุ่ง	Indian Roller	<i>Coracias benghalensis</i>	120
62	ตีทอง	Coppersmith Barbet	<i>Megalaima haemacephala</i>	121
63	แต้วแล้วอกเขียว	Hooded Pitta	<i>Pitta sordida</i>	122

ลำดับที่ No.	ชื่อไทย Thai Name	ชื่อสามัญ Common Name	ชื่อวิทยาศาสตร์ Scientific Name	หน้า Page
64	นางแอ่นบ้าน	Barn Swallow	<i>Hirundo rustica</i>	123
65	ปรอดสวน	Steak-eared Bulbul	<i>Pycnonotus blanfordi</i>	124
66	ปรอดหน้าवल	Yellow-vented Bulbul	<i>Pycnonotus goiavier</i>	125
67	ปรอดหัวโขน	Red-whiskered Bulbul	<i>Pycnonotus jocosus</i>	126
68	พงคิ้วดำ	Black-browed Reed Warbler	<i>Acrocephalus bistrigiceps</i>	127
69	พงตึกแตงอกลาย	Lanceolated Warbler	<i>Locustella lanceolata</i>	128
70	พงนาพันธุ์จีน	Blunt-winged Reed Warbler	<i>Acrocephalus concinens</i>	129
71	พงใหญ่ปากหนา	Thick-billed Reed Warbler	<i>Phragamaticola aedon</i>	130
72	พงใหญ่พันธุ์ญี่ปุ่น	Oriental Reed Warbler	<i>Acrocephalus orientalis</i>	131
73	พิราบป่า	Rock Pigeon	<i>Columba livia</i>	132
74	โพระดกธรรมดา	Lineated Barbet	<i>Megalaima lineata</i>	133
75	ยางกรอกพันธุ์จีน	Chinese Pond Heron	<i>Ardeola bacchus</i>	134
76	ยางกรอกพันธุ์ชวา	Javan Pond Heron	<i>Ardeola speciosa</i>	135
77	ยางเขียว	Little Heron	<i>Butorides striata</i>	136
78	ยางเปีย	Little Egret	<i>Egretta garzetta</i>	137
79	สีชมพูสวน	Scarlet-backed Flowerpecker	<i>Dicaeum cruentatum</i>	138
80	หนูแดง	Ruddy-breasted Crake	<i>Porzana fusca</i>	139
81	เหยี่ยวkestrel	Eurasian Kestrel	<i>Falco tinnunculus</i>	140
82	เหยี่ยวดำ	Black Kite	<i>Milvus migrans</i>	141
83	เหยี่ยวเพเรกริน	Peregrine Falcon	<i>Falco peregrinus</i>	142
84	อัญชันปากเทา	Slaty-legged Crake	<i>Rallina eurizonoides</i>	143
85	อีกา	Large-billed Crow	<i>Corvus macrorhynchos</i>	144
86	อีแพรดแถบอกดำ	Pied Fantail	<i>Rhipidura javanica</i>	145
87	อีวาปตึกแตง	Plaintive Cuckoo	<i>Coccomantis merulinus</i>	146
88	อีเสือลายเสือ	Tiger Shrike	<i>Lanius tigrinus</i>	147
89	อีเสือน้ำตาล	Brown Shrike	<i>Lanius cristatus</i>	148
90	อุมบาต	White Wagtail	<i>Motacilla alba</i>	149
91	เอียงต่าง	Asian Pied Starling	<i>Gracupica contra</i>	150
92	เอียงสาริกา	Common Myna	<i>Acridotheres tristis</i>	151
93	เอียงหงอน	White-vented Myna	<i>Acridotheres grandis</i>	152
94	แอ่นตาล	Asian Palm Swift	<i>Cypsiurus balasiensis</i>	153
95	แอ่นบ้าน	House Swift	<i>Apus Affinis</i>	154
96	แอ่นพง	Ashy Woodswallow	<i>Artamus fuscus</i>	155

การปรับตัวของนกในเมือง

นกในเมืองเป็นกลุ่มนกที่อาศัยอยู่ใกล้ชิดกับมนุษย์ จึงจำเป็นต้องมีการปรับตัวเพื่อดำรงชีวิตให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนไปจากธรรมชาติ ตัวอย่างเช่นการสร้างรัง ซึ่งนกจะต้องหาดำแหน่งที่สร้างรังในที่ที่เหมาะสม ปลอดภัยจากศัตรูที่จะมาทำร้าย และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำรังก็คือวัสดุที่ใช้ในการสร้างรังจะต้องหาได้ง่าย มีเพียงพอ แหล่งอาหารจะต้องอยู่ไม่ไกลจากตำแหน่งที่สร้างรังและบริเวณหากิน เพราะขณะนกออกไปหาอาหารจะต้องไม่ใช้เวลานานจนเกินไป เพื่อจะได้กลับมากินต่อไป ซึ่งต่อไปนี้จะกล่าวถึงการสร้างรังของนกในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่มีการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมของสังคมเมืองในขณะนั้น

เมื่อกล่าวถึงนกช่างเย็บผ้า นกชนิดนี้หลายคงรู้จักเป็นอย่างดีคือ นกกระจิบธรรมดา เป็นนกที่มีขนาดเล็กมาก หัวมีสีแดง ลำตัวสีเขียวอ่อน ปากยาวกินหนอนเป็นอาหาร โดยทั่วไปนกกระจิบจะทำรังโดยใช้เศษหญ้าเย็บร้อยเข้ากับใบไม้ทำเป็นรังขนาดพอที่ตัวจะเข้าไปนั่งกกไข่ได้ ภายในรังบุด้วยเศษหญ้าแห้งและปุยขน วันหนึ่งขณะเดินผ่านต้นหูหวางข้างอาคารวิทยาศาสตร์ทั่วไป ได้สังเกตเห็นรังของนกกระจิบซึ่งเจ้าของรังเล็กใจแล้ว จึงได้นำรังมาให้บัณฑิตศึกษา พบว่ารังนกกระจิบรังนั้นนอกจากจะใช้เศษหญ้าเย็บม้วนใบหูหวางเข้าเป็นรูปกรวยแล้ว ยังใช้เส้นผมที่มีขนาดยาวเย็บร้อยใบไม้เข้าหากัน ภายในรังบุด้วยปุยดอกหญ้าและชิ้นส่วนของกระดาษที่สขุขนาดเล็กๆ นับว่านกกระจิบตัวนี้สามารถปรับตัวใช้วัสดุสร้างรังที่เกิดจากผลิตภัณฑ์ที่ผลิตจากมนุษย์ เพราะเป็นวัสดุที่หาได้ง่ายจากแหล่งนั้น

เมื่ออย่างเข้าฤดูแล้งเหล่านกที่มีคู่ จะพากันตระเวนหาทำเลที่สร้างรัง ในปีที่ผ่านมาขณะนั้นทำงานอยู่ในห้องเห็นนกขนาดเล็กสีน้ำตาลอมเขียวปากยาวโค้ง เป็นนกที่กินน้ำหวานและแมลง มาเกาะสายไฟหน้าห้องและส่งเสียงร้องค่อนข้างบ่อย เมื่อมองออกไปตามเสียงร้องเห็นนกกินปลือกเปลือกเห็ดและเห็ดเม็ยคู่หนึ่ง บินมาเกาะสายไฟ ลักครูปบินโฉบไปกินแมลงที่เกาะตามผนังอาคารแล้วบินกลับมาเกาะที่เดิม และเมื่อข้าพเจ้าเดินออกไปดูที่หน้าต่างพบว่านกคู่นี้ได้สร้างรังผูกไว้กับสายไฟที่พาดเหนือหน้าต่างพอดี ทั้งคู่ช่วยกันหาวัสดุสร้างรังประกอบด้วยเศษหญ้า เศษใบไม้แห้งชิ้นเล็กๆ และขนนกนำมาถักทอเป็นกระเช้า มีทางเข้าอยู่ด้านข้าง เนื้อปากทางเข้าทำเป็นกันสาดเล็กๆ ยื่นออกมา ส่วนด้านล่างใช้ใบไม้และ หญ้าแห้งถักห้อยยาวลงมา มองผิวเผินคล้ายกับเศษใบไม้แห้งติดห้อยไต่ห้อยลงมาจากสายไฟ นกทั้งคู่ใช้เวลาในการสร้างรังราวสองสัปดาห์ หลังจากนั้นแม่เริ่มเข้าไปนั่งอยู่ในรังยื่นจะงอยปากที่ยาวโค้งออกมา

▲ รังนกกระจิบธรรมดา
Common Tailorbird nest

▲ รังนกกินปลีอกเหลือง
Olive-backed Sunbird nest

ระย่นักจะบินเข้าๆ ออกๆ บ่อย เมื่อเวลาผ่านไปราวหนึ่งสัปดาห์พบว่า รังนกได้หลุดหายไปจึงออกไปดู พบว่ามีรังรวงอยู่กับพื้นและภายในรังมีเปลือกไข่สีน้ำตาลอ่อนมีลายประเล็กน้อย แต่อยู่ภายในรัง คาดว่าน่าจะเกิดจากหนูที่เดินไต่ไปตามสายไฟไปทำลายรังนก โดยปกติในธรรมชาตินกกินปลีจะทำรังอยู่ปลายกิ่งของต้นไม้ หากศัตรูไต่ลงมาถึงไม้จะรับน้ำหนักไม้ไหวก็จะร่วงลงมา นอกจากนั้นนกกินปลีในจุฬาฯ ยังสร้างรังแขวนรังไว้กับสายไฟของกล่องหนีไฟตามระเบียบอาคารหรือทำรังตามต้นไม้ประดับที่อยู่ข้างอาคาร สูงจากพื้นเพียงหนึ่งเมตรเท่านั้น ถึงแม้ว่าตัวอาคารจะเหมาะสมสำหรับเป็นที่ทำรังและฝนได้ดี แต่ก็มีหนูชุกชุมซึ่งเป็นศัตรูสำคัญของนกเช่นกัน

นกพิราบป่าหรือมักเรียกนกพิราบเป็นนกในเมืองที่มีการขยายจำนวนอย่างรวดเร็วและต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน ภายในจุฬาฯ ก็เช่นเดียวกับสถานที่อื่นในสังคมเมือง คือมีนกพิราบอยู่เป็นจำนวนมาก เนื่องจากในเมืองไม่มีศัตรูธรรมชาติที่จะคอยควบคุมประชากรนกเหล่านี้จึงทำให้นกพิราบมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นจนเกินความสมดุลย์ของระบบนิเวศ จึงกลายเป็นนกที่ก่อให้เกิดโทษรวมทั้งก่อให้เกิดความสกปรกแก่อาคารบ้านเรือน อาคารชีววิทยา 1 เป็นอาคารเก่าที่ได้ขึ้นบัญชีเป็นอาคารอนุรักษ์ของมหาวิทยาลัย มีผนังหนาและมีช่องระบายอากาศที่ทำเป็นช่องๆ จึงเหมาะกับที่นกพิราบใช้ในการทำรังวางไข่นกชนิดนี้เป็นนกที่ไม่มีสุxonามัยที่ดึเช่นนกชนิดอื่นๆ เพราะปกตินกหลายชนิดเมื่อลูกนกถ่ายมูลออกมา แม่นกจะคาบเอาถุงมูลของลูกนกออกไปทิ้งนอกรัง แต่นกพิราบจะขับถ่ายมูลทิ้งไว้ในรัง นอกจากนั้นยังทำเลอะเทอะตามผนังอาคาร ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการวางแผนเพื่อป้องกันอาคารเก่าที่ต้องอนุรักษ์ไว้ โดยใช้แผ่นโลหะมีความลาดเอียงและมีความถี่ไปใส่ไว้ในช่องลมเพื่อป้องกันนกมาทำรังอย่างได้ผล นอกจากนั้นบางบริเวณใช้กระจกปิดด้านนอกของช่องลม เพื่อป้องกันนกมาทำรังอีกส่วนหนึ่ง จึงทำให้ต้องสิ้นเปลืองงบประมาณเพิ่มขึ้นในการแก้ปัญหา

นกกระจอกบ้านเป็นสัตว์ที่ป่งชี้ได้ว่าเป็นนกที่มีถิ่นที่อยู่อาศัยในเมืองโดยเฉพาะหากพื้นที่ใดหรือป่าแห่งใดที่มีนกกระจอกอาศัยอยู่แสดงว่าพื้นที่นั้นต้องมีมนุษย์อาศัยอยู่หรือไม่ก็เป็นป่าเสื่อมโทรม เพราะเมื่อมนุษย์เข้าไปอาศัยในที่แห่งใดมักจะมีผลผลิตที่เกิดขึ้นจากมนุษย์เช่น มีธัญพืชซึ่งเป็นอาหารหลักของมนุษย์และของนกในกลุ่มนี้ด้วย นอกจากนั้นนกกระจอกยังมีการปรับตัวไปกินข้าวสุก เศษอาหาร ฟืช ผักส่วนครัว ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นอาหารซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญการอยู่รอดของนก และยังมีที่ที่เหมาะสมสำหรับทำรังวางไข่ จึงทำให้นกมีชีวิตสืบทอดลูกหลานมาจนถึงปัจจุบัน ดังนั้นในทุกแห่งของตัวเมืองจะพบนกกระจอกอาศัยอยู่ร่วมกับมนุษย์เสมอ เนื่องจากในเมืองนกกระจอกไม่มีศัตรูที่จะมาควบคุมประชากร จึงทำให้มีจำนวนเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ

เช่นเดียวกับนกพิราบ นกในเมืองชนิดอื่นๆ เช่น นกเอี้ยงสาริกา นกเอี้ยงหงอน มักปรับตัวโดยใช้อาคารต่างๆ เป็นที่ทำรังวางไข่เช่น เมื่อมีช่องว่างใต้ชายคาบ้าน ตู้ไฟ เครื่องปรับอากาศ ปล่องระบายควันและคอมไฟ ที่มีช่องเปิดขนาดพอดีกับตัวนกที่จะลอดเข้าไปได้ นกเหล่านี้จะใช้วัสดุสร้างรังที่หามาได้ง่ายๆ จากบริเวณนั้น เช่น หญ้าแห้งหรือหญ้าที่ไ้ทำไม้กวาด เศษผ้า เชือกฟาง นำมาทำรังแบบไม่ประณีต มักมีเศษหญ้าห้อยระยงระยงยาวออกมาข้างนอกก่อให้เกิดความเสียหายเช่น เกิดไฟฟ้าลัดวงจร หรือทำให้ตู้ไฟระเบิด และยังก่อให้เกิดความสกปรกแก่อาคารบ้านเรือนอีกด้วย ดังนั้นตามอาคารต่างๆ จึงควรมีการตรวจตราอย่าให้มีช่องหรือโพรง หากพบก็ควรซ่อมแซมและปิดทางเข้าออกเสียเพื่อป้องกันไม่ให้นกเหล่านี้เข้าไปทำรังจนก่อให้เกิดอันตรายและก่อให้เกิดความเสียหายตามมา

Adaptation to city life

City birds live close to human being, as a result, they must adapt in order to survive this unnatural habitat. They must nest in a suitable place to be safe from the enemy while being as close as possible to the food source. The birds residing in the university compound are faced with these factors and in order to survive, they are forced to combine natural materials and fabricated materials in order to build their nests. Several species use parts of the buildings as their nests and shelters. Fabricated materials found in the bird nest include thread, rags, tissue papers, cotton, human hair and etc. The Common Tailorbird *Cinnyris jugularis* is a good example as they use human hair as thread to sew leaf together for nesting and the tissue paper is used as a base inside the nest.

Nestings and behavior of several bird species in the university are causing sanitary problems to the buildings and their occupants. Such birds are the Eurasian Tree Sparrow *Passer montanus*, Common Myna *Acridotheres tristis* and the White-vented Myna *Acridotheres grandis*, the Rock Pigeon *Columba livia* is perhaps, the biggest problem of them all.

นกตีทองกับจามจรี

หลังจากที่ได้อ่านหัวข้อนี้แล้วคงจะเกิดความสงสัยขึ้นมาว่า นกตีทองมีความเกี่ยวข้องกับต้นจามจรีอย่างไร หากท่านอ่านเรื่องราวนี้จนจบก็จะทราบที่มาของหัวข้อเรื่อง นกตีทองเป็นนกที่พบบ่อยมากในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย แต่เนื่องจากนกชนิดนี้ไม่เคยบินลงสู่พื้นเลย จึงทำให้หลายคนไม่เคยเห็นนกตีทอง หากเมื่อเข้าไปในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยแล้วได้ยินเสียงนกร้องไปึกๆ ซ้ำๆ กันหลายครั้งให้มองหาแหล่งที่มาของเจ้าของเสียงร้องนี้ จะพบนกตัวเล็กๆ มีขนาดใกล้เคียงกับนกกระจะจอก ด้านหลังของลำตัวมีสีเขียวอมมะกอกกลมกลืนกับสีของใบไม้ หน้าผากและสร้อยคอมีสีแดงสด หน้าและคางมีสีเหลือง นกชนิดนี้คือนกตีทองที่กล่าวถึง

นกตีทองเป็นนกที่อยู่ในกลุ่มเดียวกับนกโพระดก กินลูกโพธิ์ ลูกไทรสุกเป็นอาหาร ซึ่งภายในอุทยานจามจรี พบว่ามีต้นโพธิ์และต้นไทรหลากหลายชนิดผลัดกันออกดอกออกผล จึงเป็นแหล่งอาหารอุดมสมบูรณ์สำหรับนกตลอดทั้งปี เมื่ออย่างเข้าเดือนธันวาคมจนถึงเดือนเมษายนของทุก ๆ ปี จะได้ยินเสียงของนกตีทองร้องเรียกหาคู่ และจะร้องถี่มากขึ้นในเดือนมีนาคมซึ่งเป็นช่วงที่มีความถี่สูงสุดในการจับคู่ผสมพันธุ์ หลังจากนั้นนกทั้งคู่จะบินหาทำเลที่สร้างรังเพื่อวางไข่ เมื่อเลือกหาตำแหน่งที่จะสร้างรังได้แล้วทั้งคู่จะใช้จะงอยปากที่หนาและแข็งแรงเจาะเข้าไปในเนื้อไม้ ซึ่งส่วนใหญ่มักจะเลือกทำรังที่กิ่งแห้งของไม้เนื้ออ่อนเช่น ต้นจามจรี นนทรีย์ หางนกยูงฝรั่ง หูกวาง กัลปพฤกษ์ และ

บางครั้งอาจพบทำรังบนต้นประดู่ซึ่งจะมีเนื้อไม้ที่แข็งแรงกว่าต้นไม้ที่กล่าวมาแล้ว ตำแหน่งที่นกเลือกทำรังมักจะเป็นบริเวณด้านท้องของกิ่งเสมอ ทั้งนี้คงเพื่อป้องกันไม่ให้น้ำฝนสาดเข้าไปในรัง นกตีทองคู่หนึ่งๆ จะเจาะไม้ไว้หลายๆ โหลง ส่วนใหญ่มักมีจำนวน 2-3 โหลง แต่จะเลือกใช้เพียงโหลงเดียวเท่านั้นเพื่อวางไข่ นอกนั้นไข่เป็นรังสำรองหรือเป็นที่นอนของเพศผู้ จากรายงานการศึกษาของนกชนิดนี้พบว่าเมื่อมีศัตรูเข้ามาใกล้ลูกนก เช่น งูเขียว หรืออีกาเจาะเนื้อไม้ที่นกตีทองทำรังจนแตกออกแล้วก็บินลูกนกไป นกตีทองจะย้ายรังไปวางไข่ในรังใหม่ที่เคยสร้างไว้แล้ว และจากการศึกษาเกี่ยวกับนกชนิดนี้ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยพบว่าต้นไม้ที่นกตีทองเลือกที่จะใช้สร้างรังวางไข่ส่วนใหญ่เป็นต้นจามจุรี ซึ่งในบริเวณพื้นที่ของมหาวิทยาลัยได้มีการปลูกต้นจามจุรีมาตั้งแต่เริ่มก่อตั้งมหาวิทยาลัย และต่อมามีการปลูกต้นจามจุรีเพื่อทดแทนต้นที่ตายไปแล้ว ตลอดจนได้ปลูกเพิ่มขึ้นมาใหม่ด้วย ดังนั้นนกตีทองจึงสามารถดำรงเผ่าพันธุ์สืบทอดลูกหลานมาได้จนถึงปัจจุบันตราบเท่าที่ยังมีบ้านให้เป็นที่อยู่อาศัย นกตีทองจึงมีความผูกพันกับต้นจามจุรี เนื่องจากนกตีทองมักเลือกที่จะทำรังตามกิ่งไม้แห้งของต้นจามจุรีมากกว่าต้นไม้ชนิดอื่นๆ จึงขอเสนอว่าขณะตัดแต่งกิ่งไม้หากเหลือกิ่งไม้แห้งที่มีขนาดเท่ากับลำแขนยาวประมาณหนึ่งฟุตเพื่อให้นกได้ใช้เป็นรังที่สร้างรังวางไข่ ก็จะเป็นการเอื้อเพื่อแก่งมีชีวิตอีกชนิดหนึ่งให้สืบทอดอยู่คู่กับต้นจามจุรีต่อไป

Coppersmith Barbet and Rain Tree

The Coppersmith Barbet *Megalaima Haemacephala* is a common arboreal bird that never descends to the ground. The Coppersmith Barbet gets its name from the call “pok pok” which is similar to the sound of hammer blows on an anvil. When you hear this call inside our campus, do try to locate its origin, and you will find a bird which is the same size as the Tree Sparrow. This bird has bright crimson patch on the forehead and a band on the breast, bright yellow color around the eyes, chin and throat. The upper plumage is olive-green, and under part is yellow with olive-green streaks, this is the Coppersmith Barbet. It feeds on the fruits of Banyan Tree and Fig Tree, which are plentiful year round inside our campus.

It lives in our university while the Rain Tree is the symbol of the university that is planted throughout the park. Barbet prefers to excavate a hole nest on the undersides of dead branches of soft wood tree, such as the Rain Tree *Samanea Saman*, Copper Pod *Peltophorum pterocarpum*, Flame of the Forest Tree *Delonix Regia*, Tropical Almond *Terminalia Catappa*, Pink Shower *Cassia Bakeriana* and seldom do they excavate on hard wood like Burmese Rose Wood *Pterocarpus Macrocarpus*. A pair of Barbet will excavate several holes but only one hole is used as a nestling nest while the rest are reserved as spare and rooting holes. The university regularly prunes the tree and cut off the dead branches, this is to protect the tree and this is understandable. If there are no dead branches left, the Barbet and some other birds are unable to nest and breed. Therefore, leaving dead branches around will help us to keep these lovely birds inside our campus.

▲ นกตีทองกำลังเจาะโพรงไม้ทำรัง
Coppersmith Barbet excavating its nest.

▲ นกคู่นี้มักเจาะ 2-3 โพรง
A pair of Barbet always excavates 2-3 holes.

นกอพยพที่พบ ในอุทยานจามจุรี

ปัจจุบันจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยตั้งอยู่ท่ามกลางสังคมเมืองที่เนื่องแน่นไปด้วยอาคารเบียดเสียดยอด
ขึ้นไปในแนวสูง แต่ก็ยังนับว่าโชคดีของคนกรุงเทพฯ ที่มีพื้นที่สีเขียวขนาดใหญ่ตั้งอยู่ในใจกลางเมือง
ซึ่งรวมถึงอุทยานจามจุรีต่อเนื่องไปกับพื้นที่สีเขียวของราชกรีฑาสโมสรและสวนลุมพินี ภายในพื้นที่ที่มี
ไม้ยืนต้น ไม้พุ่ม ตลอดจนไม้ล้มลุกขึ้นอยู่เป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ยังมีแหล่งน้ำ ไม่ว่าจะเป็น
สระบัว หรือสระน้ำทั้งขนาดใหญ่และขนาดเล็กกระจายอยู่ทั่วไป ดังนั้นจึงเป็นแหล่งที่เหมาะสมสำหรับ
เป็นที่อยู่ แหล่งหลบภัย รวมทั้งมีแหล่งอาหารอันอุดมสมบูรณ์สำหรับเหล่าปักษี จึงไม่น่าแปลกใจ
เลยว่าทำไมพื้นที่แห่งนี้จึงมีโอกาสพบนกหลากหลายชนิด ทั้งที่แวะเวียนมาเป็นประจำหรือแวะมาเป็น
ครั้งครา ซึ่งจะเล่าเรื่องราวบางเหตุการณ์ที่ประสบมาดังต่อไปนี้

นกป่าหายากในอุทยานจามจุรี

เมื่อต้นเดือนธันวาคมของปี พ.ศ. 2554 มีนกชนิดหนึ่งซึ่งในธรรมชาตินั้นหาได้ยากมาก ได้แวะมา
อาศัยชั่วคราวที่สวนหย่อมหน้าตึกธรณีวิทยาที่เชื่อมต่อกับตึกพฤกษศาสตร์ หลังจากทีมนิสิตมาแจ้งข่าว
ว่าพบนกหน้าตาแปลกไม่เคยพบเห็นมาก่อนเดินหากินอยู่ข้างประตูทางเข้าตึกพฤกษศาสตร์ เมื่อพา
กันไปดูพบนกตัวขนาดกลางหลังน้ำตาลเข้ม หัวและอกมีสีน้ำตาลแดง ท้องมีลายสีดำสลับขาว หาง
สั้น ขาและนิ้วยาว จากลักษณะพอจะตอบได้ว่าเป็นนกอัญชัน เมื่อสังเกตอยู่พักใหญ่เห็นปีกข้างหนึ่ง
ห้อยตกลงมาเล็กน้อยคาดว่าน่าจะได้รับการบาดเจ็บ จึงได้มาอาศัยพื้นที่นี้ชั่วคราวนานราวหนึ่งเดือนเต็ม
จึงได้หายหน้าไป และเมื่อกลับไปเชคกับหนังสือคู่มือดูนกจึงทราบว่าเป็นนกอัญชันป่าเขาเทา ซึ่งปกติ
เป็นนกป่าที่หาตัวได้ยาก พบเพียงในบางพื้นที่เท่านั้น หลังจากนั้นนิสิตก็ได้ส่งข่าวให้เพื่อนๆ ซึ่งข่าว
นี้ได้แพร่สะพัดไปอย่างรวดเร็วเพียงไม่กี่ชั่วโมง ช่างภาพและนักดูนกก็พากันมาถ่ายภาพนกพร้อมกับพบ
ดาราชื่อดังมาปรากฏตัว

▲ ช่างภาพและนักดูนกพากันมาถ่ายภาพนกหน้าตึกพฤกษศาสตร์ (ซ้าย) นกอัญชันป่าเขาเทา (ขวา)
Birdwatchers and photographers (left) came to Botanical Building for taking
Slaty-legged Crake (right) photo.

อุบัติเหตุของนก

นกอพยพที่ต้องบินเป็นระยะทางไกลๆ มักมีโอกาสประสบอุบัติเหตุระหว่างทาง เช่นบินชนอาคารสูงในเวลากลางคืนหรือบินชนกระจก เนื่องจากมองไม่เห็นดังปรากฏในข่าวบ่อยๆ เมื่อเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2553 มีนิสิตมาแจ้งข่าวนกบินมาชนกระจกที่ตึกพฤกษศาสตร์ ตกลงมาแต่ยังมีชีวิตอยู่ และในวันที่ 2 พ.ศ. 2556 เหตุการณ์เช่นเดียวกันนี้เกิดขึ้นอีกครั้ง นกตัวแล้วอกเขียวบินชนกระจก ซึ่งปกตินกชนิดนี้เป็นนกอพยพจะแวะผ่านภาคกลางชั่วคราว แล้วจึงอพยพไปต่อเพื่อทำรังวางไข่ในภาคตะวันตกลงไปถึงภาคใต้และภาคตะวันออกในช่วงฤดูฝน พออย่างเข้าต้นฤดูหนาวจึงจะอพยพกลับ หลังจากนกตัวนี้ชนกระจกและได้พักฟื้นเพียงคืนเดียว วันรุ่งขึ้นก็แข็งแรงสามารถบินต่อไปยังถิ่นอาศัยปลายทางได้

◀ นกตัวแล้วอกเขียวชนกระจก แล้วตกอยู่หน้าตึกพฤกษศาสตร์ Hooded Pitta hit on the glass at Botanical building.

นกจากไซบีเรียมาเยือนตึกขาว

ตอนพลบค่ำของเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2549 มีนิสิตมาตามให้ลงไปดูนกพัดหลงมาที่ห้องใต้ดินของตึกขาวหรืออาคารชีววิทยา 1 เป็นนกขนาดเล็กลำตัวด้านหลังสีน้ำเงินทองขาว แข็งยาวกว่านกเกาะคอนอื่นๆ เป็นนกเขนน้อยไซบีเรีย คาดว่านกตัวนี้บินมาเข้าตึกขาวทางประตูด้านหน้าแล้วค่อยๆ กระโดดลงบันไดลงไปเรื่อยๆ ถึงห้องใต้ดิน ซึ่งขณะนั้นเป็นห้องพักของนิสิต ต่อมาเมื่อได้ค้นข้อมูลเพิ่มเติมพบว่านกชนิดนี้ทำรังวางไข่ในไซบีเรียจากเทือกเขาลไตไปจนถึงเกาหลี และญี่ปุ่น เมื่ออย่างเข้าฤดูหนาวจะอพยพมาทางจีนตอนใต้ รวมทั้งไทยและพม่า

▲ นกเขนน้อยไซบีเรียเยือนตึกขาว Siberian Blue Robin visited Biology Building.

▲ นกกระทงว่ายน้ำอยู่ในสระมหาวิทยาลัย
Sport-billed Pelican swimming in the university's pond.

นกกระทงในสระน้ำหน้าจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
เย็นวันหนึ่งในฤดูหนาว พ.ศ. 2554 ได้รับแจ้งว่ามี
มีนกกระทงว่ายน้ำเพียงลำพังตัวเดียวอยู่ในสระน้ำหน้า
มหาวิทยาลัย และได้ถ่ายภาพนกชนิดนั้นส่งมาให้
จึงทำให้ได้ข้อมูลนกในจุฬาฯ เพิ่มขึ้นอีกชนิดหนึ่ง
ซึ่งปกติ นกกระทงเป็นนกหายากใกล้สูญพันธุ์ของไทย
และมักอยู่รวมกันเป็นฝูง นอกจากนี้ยังเคยพบฝูง
นกกระทงหากินบริเวณหนองน้ำขนาดใหญ่ที่เขต
ลาดกระบัง เชื่อว่านกชนิดนี้อาจอพยพมาจากเขมร
เข้ามาในไทย

แหล่งพักพิงของนกอพยพ

เมื่อปลายฝนต้นหนาวหมื่นเวียนมาอีกครั้ง จะเข้าสู่ฤดูกาลที่เหล่านกอพยพพากันย้ายถิ่นไปยังบริเวณ
ที่อุดมสมบูรณ์กว่า สำหรับพื้นที่ภายในอุทยานจามจุรีนับว่าเป็นแหล่งที่นกอพยพหลายชนิดมักมา
เยือนอยู่เป็นเนือง ๆ ซึ่งบางชนิดพบได้บ่อย ๆ ทุกปีเช่น นกขมิ้นท้ายทอยดำ นกเงเต็นน้อยธรรมดา
นกอีเสือสีน้ำตาล นกจับแมลงคอแดง และนกจับแมลงสีน้ำตาล แต่ก็มีนกอีกส่วนหนึ่งที่นาน ๆ จึงจะ
แวะเวียนมาสักครั้ง เช่น นกคัตคูมรกต นกเดินดงหัวสีส้ม และนกระเบื้องคอขาว

▲ นกขมิ้นท้ายทอยดำ
จะอพยพมาเป็นประจำทุกปี
Black-naped Oriole is an
annuity visitor

▲ นกกระเบื้องคอขาว นาน ๆ จะแวะมาสักครั้ง
White-throated Rock-Thrush is visited only once.

Visitor Birds found inside Chamchuri Park

Presently Chulalongkorn University is surrounded by high rise building. Fortunately when university's park, Lumpini Park and the Royal Bangkok Sport Club are merged together this area will be the biggest green area in the heart of Bangkok. This area contain lake and several ponds along with big trees, bushes and herbs which is an ideal place for birds. This explains why we have a good number of visiting birds. The following are some interesting reports:

Unexpected visitors

Early December 2011, one of my student reported that he saw one strange looking bird around the garden of the Botanical building; this bird is the Slaty-legged Crake *Rallina eurizonoides* which is a rare winter visitor bird found in limited area. According to record, this is the first sighting in our park, the news spread out quickly and within a few hours, the bird became a superstar. Soon crowd of birdwatcher and photographer gathered and the sighting gave great enjoyment to everyone

November 2011 and May 2013, an incident occurred when the Hooded Pitta *Pitta soradida* flew against the glass panel of the Botanical building and fell to the ground. Normally, this bird is passage migratory bird and will migrate for breeding into the west and right down to the south and as well as to the east of Thailand in rainy season up until early winter. Luckily, the bird sustained minor injury, in just one day, it was strong enough to travel to its final destination.

November 2006, the Siberian Blue Robin *Luscinia cyane* was found in a basement of the Biology building. The breeding ground of this bird is in Siberia, from the Altai Mountain Range to Korea and Japan. In winter, it migrated to the south of China and as well as to Thailand and Burma.

Winter 2011, one late afternoon my student found the Spot-billed Pelican *Pelecanus philippensis* which landed in the pond behind the front gate of Chulalongkorn University.

Every year, in the early winter months, there are a number of migrant birds visiting our park, they include the Black-naped Oriole *Oriolus chinensis*, Common Kingfisher *Alcedo atthis*, Brown Shrike *Lanius cristatus*, Taica Flycatcher *Ficedula albicilla* and Asian Brown Flycatcher *Muscicapa dauurica*. Uncommon winter visitors, which seldom visit our park, include the Asian Emerald Cuckoo *Chrysococcyx maculates*, White-throated Rock-Thrush *Monticola gularis* and Orange-headed Thrush *Zoothera citrisna*.

เส้นทางเดินดูนกในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Chulalongkorn University Birding Trails

โซน 1-2-3 • Zone 1-2-3

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝั่งตะวันตก
Chulalongkorn University West Campus

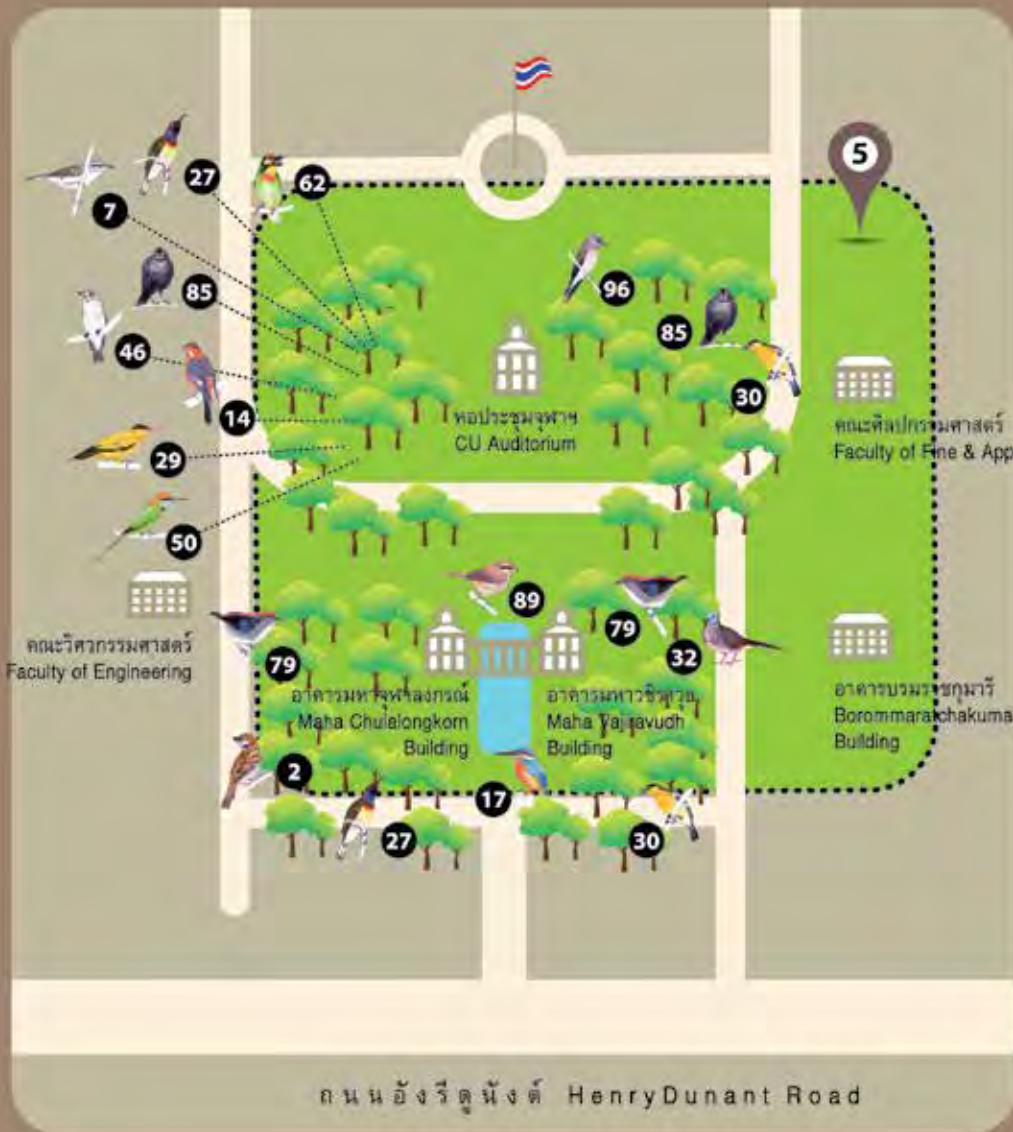
โซน 4 • Zone 4

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผังตะวันออก
Chulalongkorn University East Campus

โซน 5 • Zone 5

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝั่งตะวันออก
Chulalongkorn University East Campus

กระจอกตาล

Pain-backed Sparrow: *Passer flaveolus*

นกประจำถิ่น (Resident)

กระจอกบ้าน

Eurasian Tree Sparrow: *Passer montanus*

นกประจำถิ่น (Resident)

♂

กระจอกใหญ่

House Sparrow: *Passer domesticus*

นกประจำถิ่น (Resident)

กระจาบธรรมดา

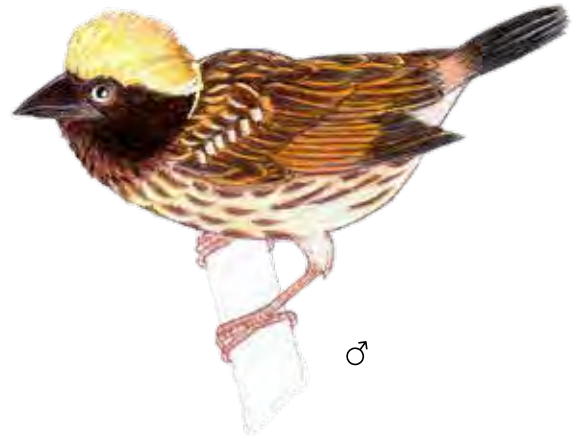
Baya Weaver: *Ploceus philippinus*

นกประจำถิ่น (Resident)

กระจาบอกกลาย

Streaked Weaver: *Ploceus manyer*

นกประจำถิ่น (Resident)

กระจิดขี้โลกเหนือ

Arctic Warbler: *Phylloscopus borealis*

นกอพยพ (Winter visitor)

กระจิดขาสีเนื้อ

Pale-legged Leaf Warbler: *Phylloscopus tenellipes*

นกอพยพ (Winter visitor)

กระจิดธรรมดา

Yellow-browed Warbler: *Phylloscopus inornatus*

นกอพยพ (Winter visitor)

กระจิวตี่คล้ำ

Dusky Warbler: *Phylloscopus fasciatus*

นกอพยพ (Winter visitor)

กระจิบธรรมดา

Common Tailor bird: *Orthotomus sutorius*

นกประจำถิ่น (Resident)

กระจิบหญ้าสี่เรียว

Plain Prinia: *Prinia inornata*

นกประจำถิ่น (Resident)

กระตีดขี้หมู

Scaly-breasted Munia: *Lonchura punctulata*

นกประจำถิ่น (Resident)

กระทุง

Spot-billed Pelican: *Pelecanus philippensis*

นกอพยพ (Winter visitor)

กระเบื้องคอขาว

White-throated Rock-Thrush: *Monticola gularis*

นกอพยพ (Winter visitor)

กระเบื้องผา
Blue Rock-Thrush: *Monticola solitarius*

นกอพยพ (Winter visitor)

ก๊วก

White-breasted Waterhen: *Amaurornis phoenicurus*

นกประจำถิ่น (Resident)

กะเต็นน้อยธรรมดา
Common Kingfisher: *Alcedo atthis*

นกอพยพ (Winter visitor)

กะเต็นหัวดำ

Black-capped Kingfisher: *Halcyon pileata*

นกอพยพ (Winter visitor)

กะปูดใหญ่

Greater Coucal: *Centropus sinensis*

นกประจำถิ่น (Resident)

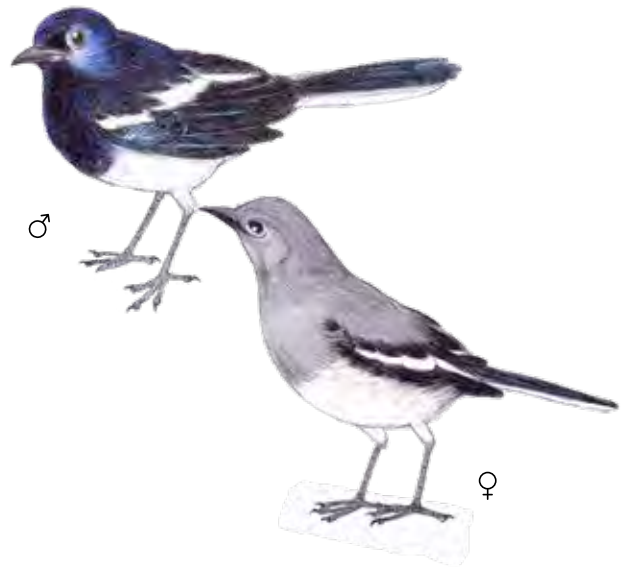

กระรางคอดำหรือนกขอฮู้
Black-throated Laughingthrush: *Dryonastes chinensis*

กางเขนบ้าน

Oriental Magpie Robin: *Copsychus saularis*

นกประจำถิ่น (Resident)

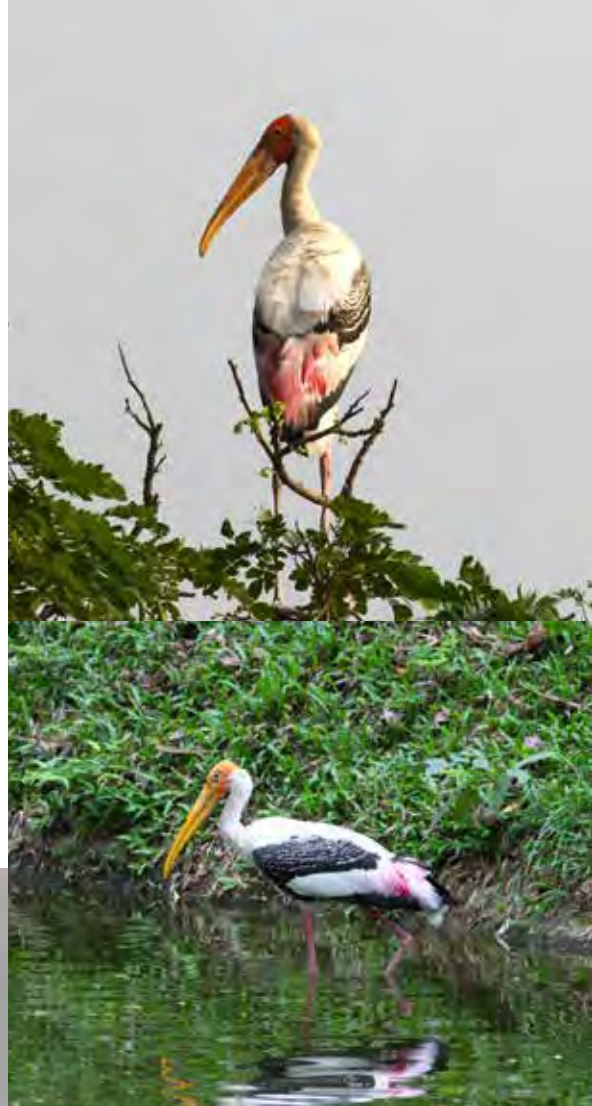

กาบบัว

Painted Stork: *Mycteria leucocephala*

นกอพยพ (Winter visitor)

กาฝากก้นเหลือง

Yellow-vented Flowerpecker: *Dicaeum chrysorrheum*

นกประจำถิ่น (Resident)

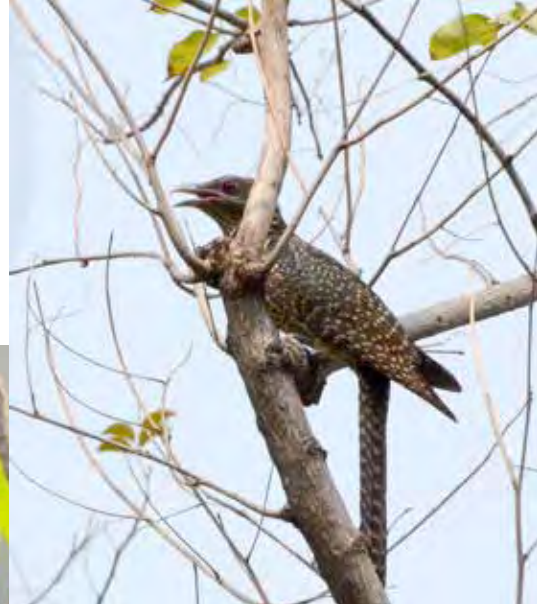

กาเหว่า

Asian Koel: *Eudynamys scolopaceas*

นกประจำถิ่น (Resident)

กิ้งโครงคอดำ

Black-collared Starling: *Gracupica nigricollis*

นกประจำถิ่น (Resident)

กิ้งโครงหัวสีนวล

Vinous-breasted Starling: *Acridotheres burmannicus*

นกประจำถิ่น (Resident)

กินปลือกเหลือง
Olive-backed Sunbird: *Cinnyris jugularis*

นกประจำถิ่น (Resident)

แก้วโม่ง

Alexandrine Parakeet: *Psittacula eupatria*

นกประจำถิ่น (Resident)

ขมิ้นท้ายทอยดำ

Black-naped Oriole: *Oriolus chinensis*

นกอพยพ (Winter visitor)

ขมิ้นน้อยธรรมดา

Common lora: *Aegithina tiphia*

นกประจำถิ่น (Resident)

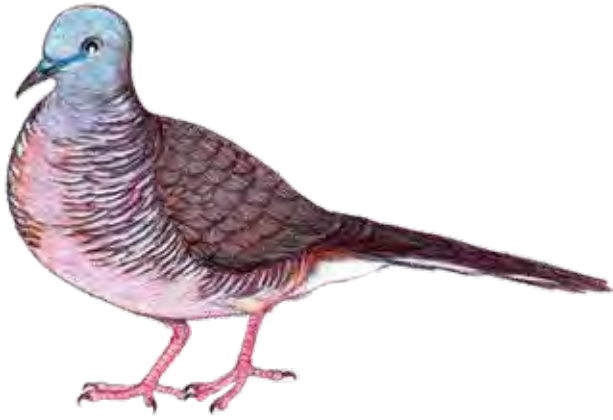
เขนน้อยไซบีเรีย

Siberian Blue Robin: *Luscinia cyane*

นกอพยพ (Winter visitor)

เขาชวา

Zebra Dove: *Geopelia striata*

นกประจำถิ่น (Resident)

เขาไฟ

Red Collared Dove: *Streptopilia tranquebarica*

นกประจำถิ่น (Resident)

เขาใหญ่

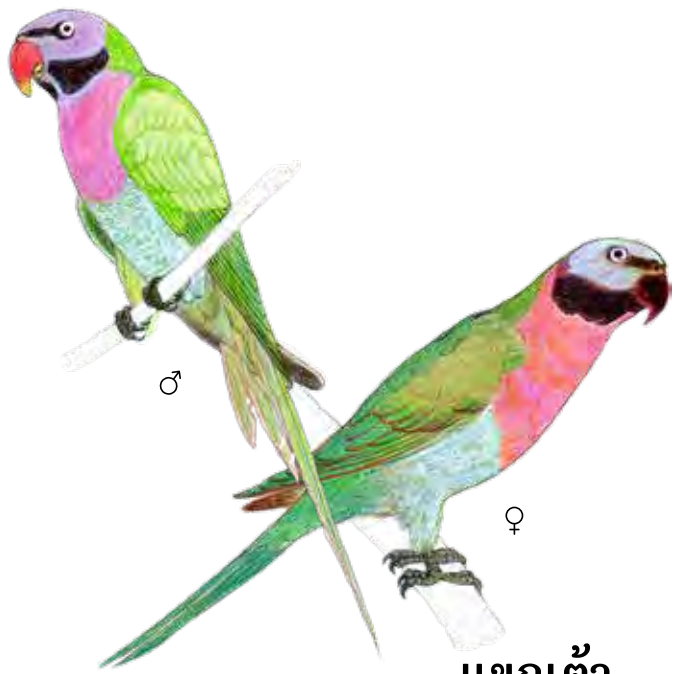
Spotted Dove: *Streptopilia chinensis*

นกประจำถิ่น (Resident)

แขกเต้า
Red-breasted Parakeet: *Psittacula alexandri*

นกประจำถิ่น (Resident)

คอทับทิม

Siberian Rubythroat: *Luscinia calliope*

นกอพยพ (Winter visitor)

คัตคูมรกต

Asian Emerald Cuckoo: *Chrysococcyx maculatus*

นกอพยพ (Winter visitor)

เค้ากู่

Collared Scops Owl: *Otus lettia*

นกประจำถิ่น (Resident)

เค้าจุด

Spotted Owlet: *Athene brama*

นกประจำถิ่น (Resident)

เค้าหยาวเล็ก

Oriental Scops Owl: *Otus sunia*

นกอพยพ (Winter visitor)

จับแมลงคอแดง

Taica Flycatcher: *Ficedula albicilla*

นกอพยพ (Winter visitor)

จับแมลงคอน้ำตาลแดง

Hill Blue Flycatcher: *Cyornis banyumas*

นกอพยพผ่าน (Passage migrant)

จับแมลงจุกดำ
Black-naped Monarch: *Hypothymis azurea*

นกอพยพ (Winter visitor)

จับแมลงดำอกสีส้ม

Mugimaki Flycatcher: *Ficedula mugimaki*

นกอพยพผ่าน (Passage migrant)

จับแมลงพันธุ์จีน

Chinese Blue Flycatcher: *Cyornis glaucicomans*

นกอพยพ (Winter visitor)

จับแมลงสีน้ำตาล

Asian-Brown Flycatcher: *Muscicapa dauurica*

นกอพยพ (Winter visitor)

จับแมลงสีน้ำตาลทองลาย

Brown-streaked Flycatcher: *Muscicapa williamsoni*

นกอพยพผ่าน (Passage migrant)

จับแมลงหัวเทา

Grey-headed Canary Flycatcher: *Culicicapa ceylonensis*

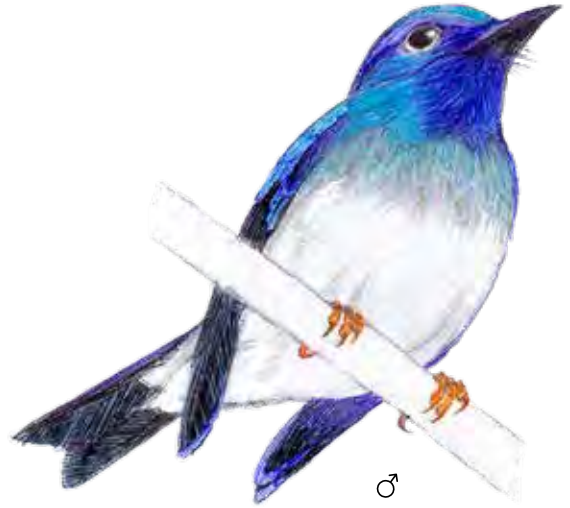
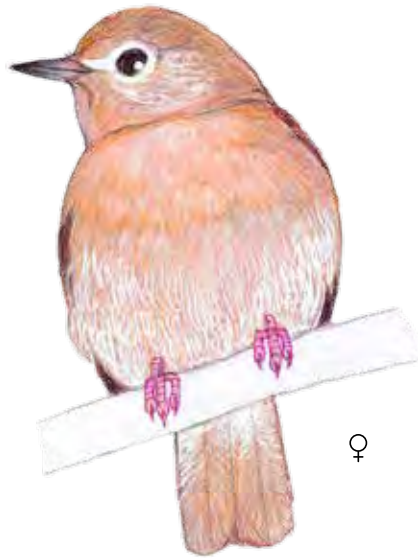

นกอพยพ (Winter visitor)

จับแมลงอกสีฟ้า

Hainan Blue Flycatcher: *Cyornis hainanus*

นกอพยพ (Winter visitor)

จาบคาเล็ก

Little Green Bee-eater: *Merops orientaris*

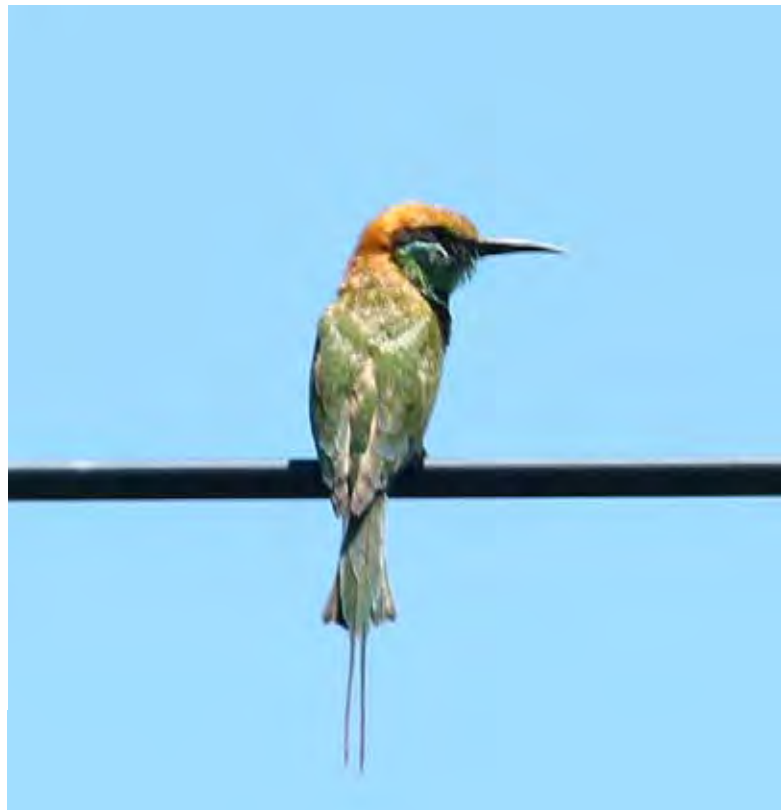

นกประจำถิ่น (Resident)

จาบคาหัวเขียว

Blue-tailed Bee-eater: *Merops philippinus*

นกประจำถิ่น (Resident)

เฉี่ยวบั้งใหญ่

Black-winged Cuckooshrike: *Coracina melaschistos*

นกอพยพ (Winter visitor)

แซงแซวสีเทา

Ashy Drongo: *Dicrurus leucophaeus*

นกอพยพ (Winter visitor)

แซงแซวหางปลา

Black Drongo: *Dicrurus macrocercus*

นกประจำถิ่น (Resident)

แขวงสวรรค์

Asian Paradise-Flycatcher: *Terpsiphone paradisi*

นกอพยพ (Winter visitor)

เด้าดินทุ่งเล็ก

Paddyfield Pipit: *Anthus rufulus*

นกประจำถิ่น (Resident)

เด้าดินทุ่งใหญ่

Richard's Pipit: *Anthus richardi*

นกอพยพ (Winter visitor)

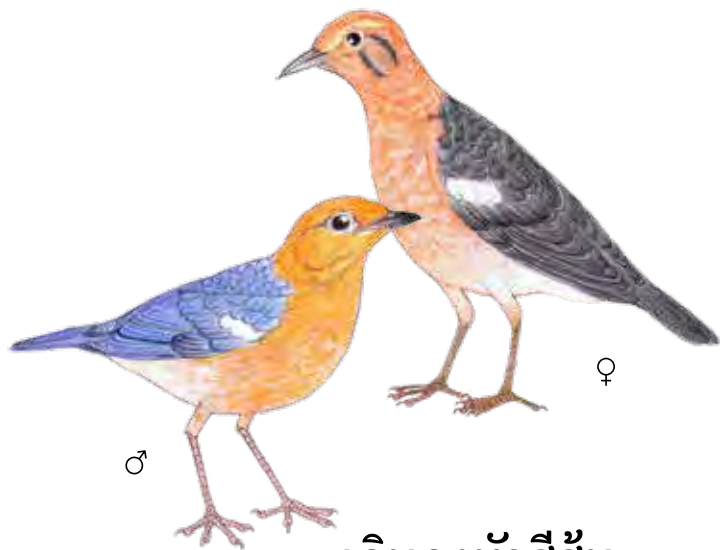

เด้าลมหลังเทา

Grey Wagtail: *Motacilla cinerea*

นกอพยพ (Winter visitor)

เดินดงหัวสีส้ม
Orange-headed Thrush: *Zoothera citrina*

นกอพยพผ่าน (Passage migrant)

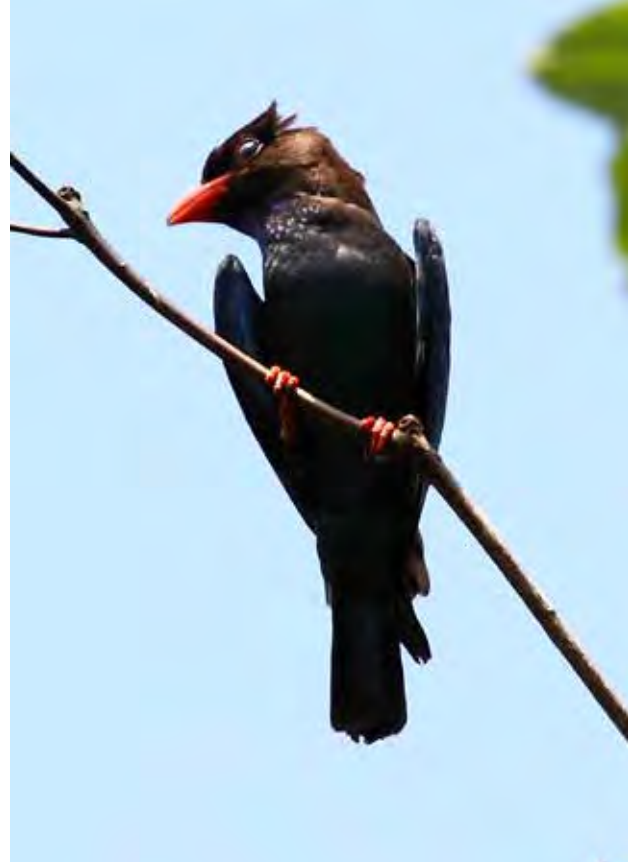

ตะขาบดง

Dollarbird: *Eurystomus orientalis*

นกอพยพผ่าน (Passage migrant)

ตะขาบทุ่ง
Indian Roller: *Coracias benghalensis*

นกประจำถิ่น (Resident)

ตีทอง

Coppersmith Barbet: *Megalaima haemacephala*

นกประจำถิ่น (Resident)

แต้วแล้วอกเขียว

Hooded Pitta: *Pitta sordida*

นกอพยพผ่าน (Passage migrant)

นางแอ่นบ้าน

Barn Swallow: *Hirundo rustica*

นกอพยพ (Winter visitor)

ปรอดสวน

Streak-eared Bulbul: *Pycnonotus blanfordi*

นกประจำถิ่น (Resident)

ปรอดหน้าवल

Yellow-vented Bulbul: *Pycnonotus goiavier*

นกประจำถิ่น (Resident)

ปรอดหัวโขน

Red-whiskered Bulbul: *Pycnonotus jocosus*

นกประจำถิ่น (Resident)

พงคิ้วดำ

Black-browed Reed Warbler: *Acrocephalus bistrigiceps*

นกอพยพ (Winter visitor)

๒ พงตกแตนอกลาย

Lanceolated Warbler: *Locustella lanceolata*

นกอพยพ (Winter visitor)

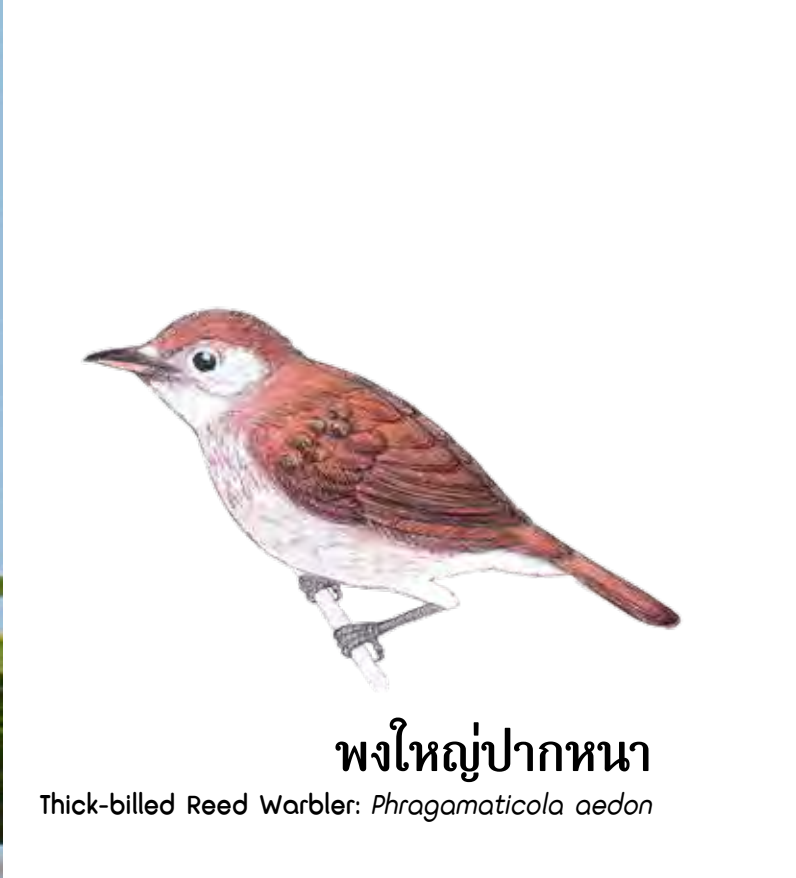

พงนาพันธุ์จีน

Blunt-winged Reed Warbler: *Acrocephalus concinens*

นกอพยพ (Winter visitor)

พงใหญ่ปากหนา

Thick-billed Reed Warbler: *Phragmaticola aedon*

นกอพยพ (Winter visitor)

พงใหญ่พันธุ์ญี่ปุ่น

Oriental Reed Warbler: *Acrocephalus orientalis*

นกอพยพ (Winter visitor)

พิราบป่า

Rock Pigeon: *Columba livia*

นกประจำถิ่น (Resident)

โพระดกธรรมดา

Lineated Barbet: *Megalaima lineata*

นกประจำถิ่น (Resident)

ยางกรอกพันธุ์จีน

Chinese Pond Heron: *Ardeola bacchus*

นกอพยพ (Winter visitor)

ยางกรอกพันธุ์ชวา

Javan Pond Heron: *Ardeola speciosa*

นกประจำถิ่น (Resident)

ยางเขี้ยว

Little Heron: *Butorides striata*

นกประจำถิ่น (Resident)

ยางเป็ย

Little Egret: *Egretta garzetta*

นกประจำถิ่น (Resident)

สีชมพูสวน
Scarlet-backed Flowerpecker: *Dicaeum cruentatum*

นกประจำถิ่น (Resident)

หนูแดง

Ruddy-breasted Crake: *Porzana fusca*

นกประจำถิ่น (Resident)

เหยี่ยวkestrel

Eurasian Kestrel: *Falco tinnunculus*

นกอพยพ (Winter visitor)

เหยี่ยวดำ

Black Kite: *Milvus migrans*

นกประจำถิ่น (Resident)

เหยี่ยวเพเรกริน

Peregrine Falcon: *Falco peregrinus*

นกอพยพ (Winter visitor)

อัญชันป่าเขาเทา

Slaty-legged Crake: *Rallina eurizonoides*

นกอพยพ (Winter visitor)

อีกา

Large-billed Crow: *Corvus macrorhynchos*

นกประจำถิ่น (Resident)

อีแพรดแถบอกดำ

Pied Fantail: *Rhipidura javanica*

นกประจำถิ่น (Resident)

อีวาบตักแตน

Plaintive Cuckoo: *Cocomantis merulinus*

นกประจำถิ่น (Resident)

อีเสือลายเสือ

Tiger Shrike: *Lanius tigrinus*

นกอพยพผ่าน (Passage migrant)

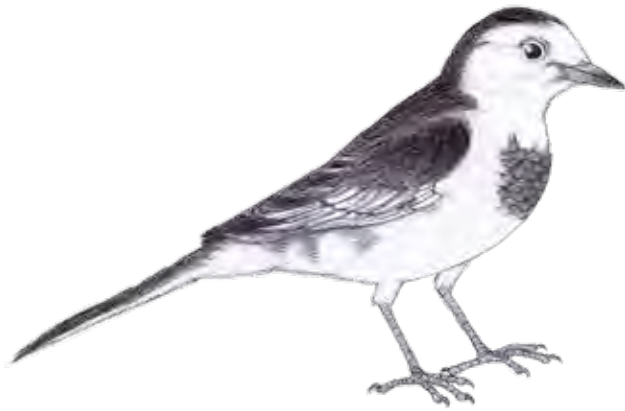
อีเสือสีน้ำตาล

Brown Shrike: *Lanius cristatus*

นกอพยพ (Winter visitor)

อู๋มบาตร

White Wag-tail: *Motacilla alba*

นกอพยพ (Winter visitor)

เอี้ยงต่าง

Asian Pied Starling: *Gracupica contra*

นกประจำถิ่น (Resident)

เอี้ยงสาริกา

Common Myna: *Acridotheres tristis*

นกประจำถิ่น (Resident)

เอี้ยงหงอน

White-vented Myna: *Acridotheres grandis*

นกประจำถิ่น (Resident)

แอ่นตาล

Asian Palm Swift: *Cypsiurus balasiensis*

นกประจำถิ่น (Resident)

แอ่นบ้าน

House Swift: *Apus Affinis*

นกประจำถิ่น (Resident)

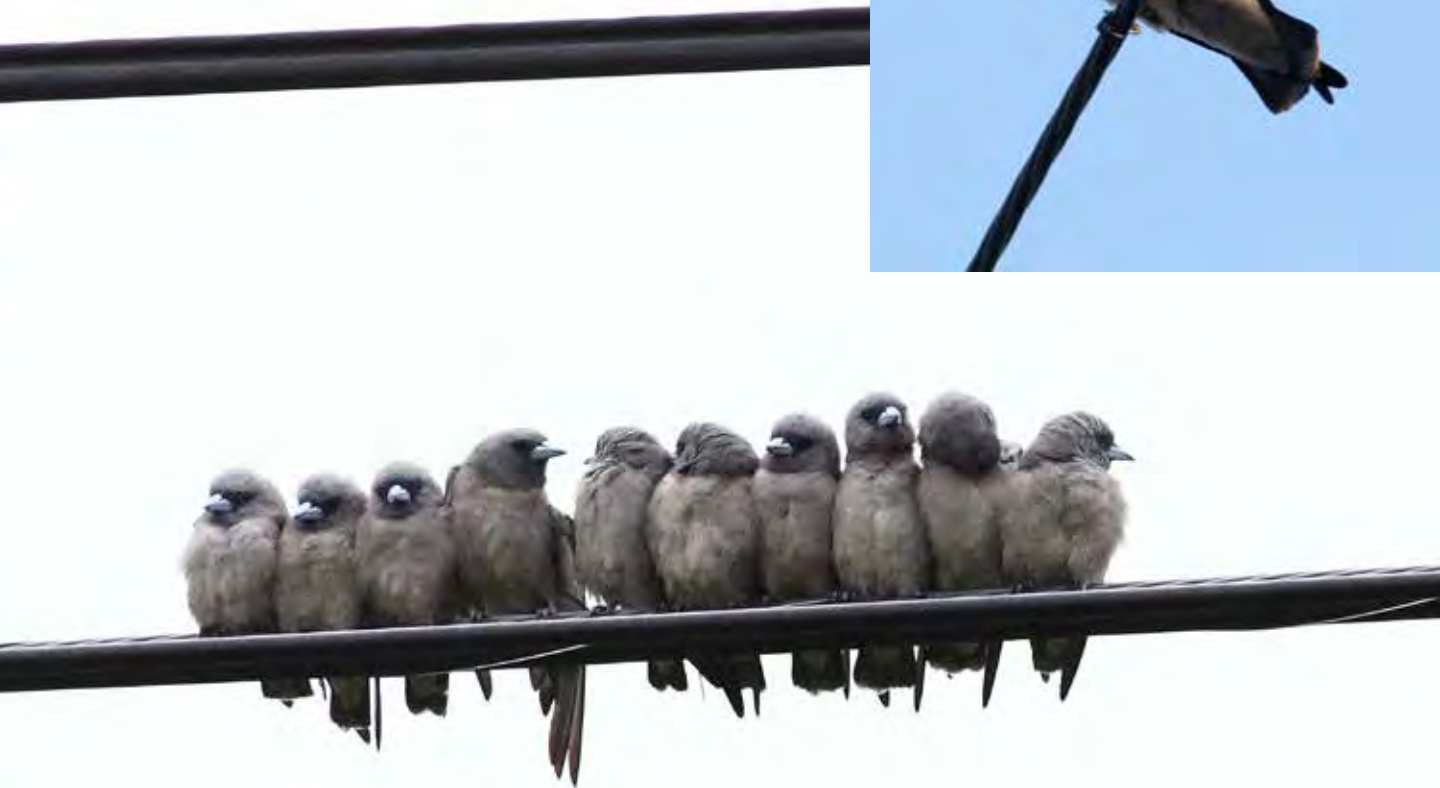
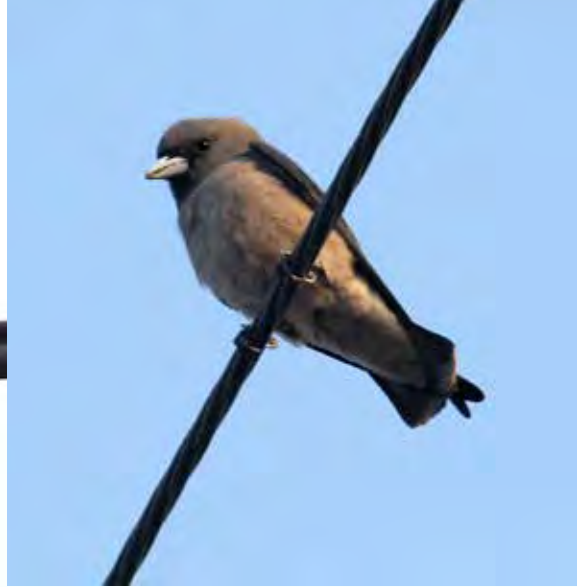

แอ่นพง

Ashy Woodswallow: *Artamus fuscus*

นกประจำถิ่น (Resident)

ข้อมูลชนิดพันธุ์นก Bird Information

♂

นกประจำถิ่น
Resident

1 กระจอกตาล

15 cm

ลำตัวด้านหลังมีสีน้ำตาลล้วนไม่มีลวดลายซึ่งเป็นลักษณะที่ต่างจากนกกระจอกชนิดอื่นๆ เพศผู้หัวและอกมีสีเขียวอมเทา แก้มมีสีเขียวอมเหลือง ท้องมีสีเขียวขี้ม้าจางๆ ส่วนเพศเมียหัวและลำตัวด้านหลังสีน้ำตาล มีคิ้วเหลืองหลังตามีปื้นสีน้ำตาลเข้ม ด้านท้องมีสีเขียวอมเหลืองจางๆ

Pain-backed Sparrow: *Passer flaveolus*

Distinguished from other sparrows by the appearance of plain, brown back and lack of black streaks. Male has greyish green head and breast while female has brown head and breast, lack black colour on throat and breast.

นกประจำถิ่น
Resident

2 กระจอกบ้าน

14 cm

เป็นนกที่พบได้ทั่วไปในประเทศไทย สีของลำตัวคล้ายนกกระจอกใหญ่ แตกต่างกันที่มีขนาดเล็กกว่า หัวและลำตัวด้านหลังมีสีน้ำตาลเข้ม นอกจากนั้นบริเวณคอ ออก และแก้มมีสีดำ

Eurasian Tree Sparrow: *Passer montanus*

Most common sparrow in Thailand. Similar colour as the Eurasian House Sparrow, but smaller. Black patch on white face, head and back are dark brown.

♂

นกประจำถิ่น
Resident

3 กระจอกใหญ่

15 cm

เป็นนกกระจอกที่มีขนาดใหญ่กว่าชนิดอื่นๆ ด้านท้องมีสีขาว หัวและตะโพกของเพศผู้มีสีเขียวอมเทา ลำตัวด้านหลังส่วนอื่นๆ มีสีน้ำตาลและมีลายขีดสีดำ คอและอกมีสีดำ เพศเมียมีลักษณะต่างจากเพศผู้ คือมีหัวและลำตัวด้านหลังสีน้ำตาล ส่วนคอและอกมีสีขาว

House Sparrow: *Passer domesticus*

Largest sparrow. Lacks black patch on white face, brown colour with black streaks on nape, back, and wings. Male has grey head and rump, throat, and breast are black. Female has light brown head and rump with white throat and breast.

♂

♀

นกประจำถิ่น
Resident

4 กระจาบธรรมดา

15 cm

เพศผู้และเพศเมียมีลักษณะคล้ายกับนกกระจาบอกลาย แตกต่างกันที่ไม่มีลายขีดที่อกและสีข้าง

Baya Weaver: *Ploceus philippinus*

Male and female resemble the Streaked Weaver, but distinguished by lack of black streaks on breast and flank.

5 กระจาบอกลาย

15 cm

ลำตัวด้านหลังมีสีน้ำตาลเข้ม ส่วนท้องและสีข้างมีสีน้ำตาลอ่อนและมีลายขีดสีดำ เพศผู้มีหน้าและคอสีดำ ส่วนหัวถึงท้ายทอยสีเหลืองสด เพศเมียบริเวณหน้า หัวถึงท้ายทอยมีสีน้ำตาลและมีคิ้วสีน้ำตาลอ่อน

Streaked Weaver: *Ploceus manyar*

Upper part is dark brown with black streaks. Under part is light brown with black streaks on breast and flank. Male has black face and black throat, with yellow head and nape. Female has brown head, nape and face with light brown supercilium.

นกประจำถิ่น Resident

6 กระจีดหัวโลกเหนือ

13 cm

ลำตัวด้านบนมีสีเขียวมะกอกส่วนด้านท้องมีสีขาวหม่น มีแถบขาวที่ปีกหนึ่งหรือสองแถบและมีคิ้วสีขาว ขามีสีชมพู มีจะงอยปากหนากว่านกกระจีดอื่นๆ

Arctic Warbler: *Phylloscopus borealis*

Body colour of upper part is olive green while under part is whitish grey, with one or two whitish yellow wing bars, pink legs, whitish yellow supercilium and thicker beak than other Leaf-Warblers.

นกอพยพ Winter visitor

7 กระจีดขาสีเนื้อ

13 cm

ลำตัวด้านหลังสีเขียวมะกอกอ่อนกว่านกกระจีดชนิดอื่นๆ บริเวณตะโพกมีสีเขียวอ่อนกว่าบริเวณอื่นๆ และขามีสีเนื้อ

Pale-legged Leaf Warbler: *Phylloscopus tenellipes*

Distinguished from other warblers by a lighter olive-green upper part. Rump is brighter, with pale yellow legs.

นกอพยพ Winter visitor

8 กระจีดธรรมดา

11 cm

ลำตัวด้านบนมีสีเขียวไพร่ด้านท้องสีขาวหม่นๆ มีแถบสีขาวอมเหลืองที่ปีกสองแถบ มีคิ้วสีขาวอมเหลือง และมีขาสีชมพู

Yellow-browed Warbler: *Phylloscopus inornatus*

Upper part is olive green. Under part is whitish grey, with two yellowish white wing bars, long yellowish white supercilium and pink legs.

นกอพยพ Winter visitor

9 กระจีดสีคล้ำ

12 cm

ลำตัวด้านบนสีขี้ม้าอมน้ำตาล ด้านท้องมีสีน้ำตาลอมขาวหม่นๆ หน้ามีสีน้ำตาลอ่อน บริเวณสีข้างก้นมีสีเหลืองคล้ำ จะงอยปากด้านล่างสีเหลืองส่วนจะงอยปากด้านบนสีดำ มีคิ้วยาวด้านหัวคิ้วสีขาว และจะมีสีเหลืองเข้มขึ้นเรื่อยๆ ไปถึงปลายคิ้ว ไม่มีแถบที่ปีก

Dusky Warbler: *Phylloscopus fuscatus*

Upper part is brownish olive green. Under part is whitish brown. Face is pale brown, flank and under tail covert feathers are dull yellow. Lower beak is yellow while upper beak is black. Long white supercilium with yellowish brown gradient behind eyes and lacks wing bars.

นกอพยพ Winter visitor

นกประจำถิ่น
Resident

10 กระจิบธรรมดา

13 cm

นกขนาดเล็กที่มีลำตัวด้านบนสีเขียวมะกอกส่วนด้านท้องมีสีขาว บริเวณกระหม่อมมีสีน้ำตาลแดง หน้าและบริเวณคอด้านข้างสีเทา ขามีสีเหลือง จะงอยปากเหลืองแต่ปลายจะงอยปากดำ

Common Tailorbird: *Orthotomus sutorius*

Small-sized bird with olive green upper part and white under part. Rufous head, grey flecking on both sides of the throat. Yellow legs and yellow beak with black tip.

นกประจำถิ่น
Resident

11 กระจิบหญ้าสีเขียว

15 cm

เป็นนกขนาดเล็กหางยาว ด้านท้องของขนหางมีขอบขนสีดำขลิบขาวลดหลั่นกันสามชั้น ลำตัวด้านบนสีน้ำตาล ด้านท้องสีขาวนวล มีคิ้วยาวสีเนื้อ

Plain Prinia: *Prinia inornata*

Small, brown bird, with long brown tail. Under part and supercilium are creamy.

นกประจำถิ่น
Resident

12 กระตืดขี้หมู

12 cm

มีขนาดเล็กกว่านกกระจอก ลำตัวด้านหลัง หัว และหางมีสีน้ำตาลเข้ม ออกและสีข้างมีสีน้ำตาลอ่อน และมีลวดลายคล้ายเกล็ดปลา ส่วนท้องและก้นมีสีขาว หน้าและคางมีสีดำ

Scaly-breasted Munia: *Lonchura punctulata*

Smaller than sparrow. Head and upper part are dark brown. Breast and flank are light brown with whitish scale-like appearance. Abdomen, belly, and under tail covert feathers are white. Beak, face, and throat are black.

นกอพยพ
Winter visitor

13 กระทุง

140 cm

เป็นนกน้ำที่มีขนาดใหญ่ หัว คอ ลำตัวด้านบนและด้านท้องสีขาวนวล จะงอยปากสีเหลืองอมชมพู กระจกหนึ่งได้จะงอยปากมีสีชมพู ขอบขนโคนปีกและปลายปีกขณะบินเป็นสีเทา นกวัยอ่อนจะมีสีน้ำตาลแกมเทา แข็งสันสีเหลืองและมีพังผืดที่ตีนทุกนิ้ว

Spot-billed Pelican: *Pelecanus philippensis*

Large water bird with whitish grey body, large yellow bill, and pink pouch.

Primaries and secondaries, with grey edges, visible when in flight. Short, yellow legs, with webbed feet.

นกอพยพ
Winter visitor

14 กระเบื้องคอกขาว

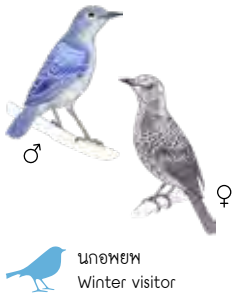
20 cm

เพศผู้และเพศเมียมีลักษณะแตกต่างกันโดยที่เพศผู้ลำตัวด้านบนสีดำและมีลวดลายลักษณะคล้ายเกล็ดปลาที่น้ำตาล ปีกและหางยาวสีดำ คอมีสีขาว ด้านท้องจนถึงก้นมีสีน้ำตาลแดง เพศเมียมีลำตัวสีน้ำตาลแต่ด้านบนมีสีเข้มกว่า นอกจากนี้ยังมีลวดลายลักษณะคล้ายเกล็ดปลาสีดำทั้งด้านบนและด้านท้อง

White-throated Rock-Thrush: *Monticola gularis*

Sexual dimorphism; male has brown scales on black mantle, with long, black tail and black wings, conspicuous white throat and chestnut under part. Female has black scales on brown mantle on both sides of the body, but upper part is darker.

15 กระเบื้องผา

23 cm

เพศผู้ลำตัวมีสีฟ้าอมเทาด้านบนของลำตัวมีสีเข้มกว่าด้านท้อง ส่วนด้านท้องมีลวดลายคล้ายเกล็ดปลา สีฟ้า เพศเมียลำตัวด้านบนสีน้ำตาลแกมเทาด้านล่างสีน้ำตาลและมีลวดลายคล้ายเกล็ดปลาสีเนื้อ

Blue Rock-Thrush: *Monticola solitarius*

Male is bluish grey on both sides of the body, but under part is paler, showing bluish scales. Female differs from male by greyish brown upper part and brown under part with creamy scales.

16 กวัก

36 cm

เป็นนกลุ่มเดียวกับนกอัญชันมีหัวและลำตัวด้านบนสีดำขณะที่หน้าและลำตัวด้านท้องมีสีขาว ก้นและขนคลุมหางด้านล่างมีสีน้ำตาลแดง

White-breasted Waterhen: *Amaurornis phoenicurus*

Rail group with blackish head and upper part. Face and breast are white. Belly and under tail covert feathers are cinnamon.

17 กะเต็นน้อยธรรมดา

18 cm

เป็นนกกะเต็นที่มีขนาดเล็ก บริเวณลำตัวด้านบนและหางมีสีน้ำเงิน ด้านท้องมีสีน้ำตาล คางมีสีขาว หัวและปีกมีสีน้ำเงินเข้มเกือบดำและมีลายจุดสีฟ้า ขนคลุมหัวมีสีน้ำตาลและด้านท้ายมีสีขาว จะงอยปากสีดำ แข็งมีสีส้ม

Common Kingfisher: *Alcedo atthis*

Small-sized kingfisher. Upper part, head, and wings are deep blue, with brilliant blue spotted head. Plumage at ear coverts is rufous, with white patch at the ends. Beak is black and legs are orange.

18 กะเต็นหัวดำ

31 cm

ขนาดของลำตัวใหญ่กว่ากะเต็นน้อยธรรมดา ลำตัวด้านหลังและหางมีสีน้ำเงิน ท้องและก้นมีสีน้ำตาล คางคอและอกมีสีขาว หัวมีสีดำ จะงอยปากใหญ่สีแดง

Black-capped Kingfisher: *Halcyon pileata*

Larger than Common Kingfisher. Upper part is navy blue and under part is rufous. Head is black, breast and collar are white. Beak is large and red.

19 กะปูดใหญ่

53 cm

เป็นนกที่มีขนาดใกล้เคียงกับอีกา ลำตัวสีดำ ตาสีแดง เพศผู้ปีกสีน้ำตาลแดง เพศเมียมีลักษณะคล้ายเพศผู้ แต่ต่างกันว่าปีกมีลายสีดำตามขวาง

Greater Coucal: *Centropus sinensis*

Similar in size as Large-billed Crow. Entire body is black except wings, which are rufous. Female is distinguished from male by black bars on wings.

นกประจำถิ่น
Resident

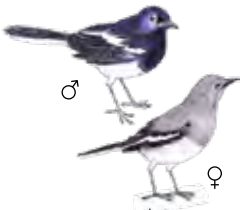
20 กระรังกอดดำหรือนกขอฮู้

28 cm

นกชนิดนี้มีเสียงไพเราะจึงเป็นที่นิยมนำมาเลี้ยงและที่พบในจุฬาราชบุรี เชื่อว่าเป็นนกหลุดจากกรงมาอาศัยอยู่ในจุฬาราชบุรี หลายปีจึงหายหน้าไป ลักษณะลำตัวด้านหลังสีน้ำตาลอมเขียว หน้าผาก คาง และอกมีสีดำ แก้มมีสีขาว

Black-throated Laughingthrush: *Dryonastes chinensis*

Upper part, tail, and belly are greenish brown. Forehead, throat, and upper breast are black. Head, nape, and lower breast are grey. Chin is black, while ear coverts and cheeks are white.

นกประจำถิ่น
Resident

21 กางเขนบ้าน

21 cm

เพศผู้หัว ออก ลำตัวด้านบน จรดหางมีสีดำ ปีกมีสีดำและมีแถบยาวสีขาว ส่วนด้านท้องมีสีขาว แข็งและจะงอยปากดำ ขณะที่เพศเมียมีลักษณะต่างจากเพศผู้คือมีหัวและอกเป็นสีเทา

Oriental Magpie Robin: *Copsychus saularis*

Male differs from female by having black head and breast while female has grey head and breast. Both sexes have black upper part, with broad, white wing stripes, white under part, and black tail.

นกอพยพ
Winter visitor

22 กาบบัว

102 cm

เป็นนกน้ำขนาดใหญ่ หัวสีชมพู จะงอยปากยาวมีสีเหลือง แข็งยาวสีชมพู คอ และลำตัวด้านบนสีขาว มีแถบดำขนาดหน้าคางบริเวณอก มีขนคลุมปีกด้านบนสีดำสลับด้วยลายแถบเล็กๆ สีขาว ขนคลุมปีกชั้นล่างสีขาวและสีชมพู ขนปลายปีกและหางมีสีดำ

Painted Stork: *Mycteria leucocephala*

Large bird with pink head. Long, yellow bill and long, pink legs. Neck and back are white, with a broad black band on breast. Upper wing coverts appear black and white. Greater wing coverts are white with pinkish tinge. Tail is blackish.

นกประจำถิ่น
Resident

23 กาฝากกันเหลือง

10 cm

นกชนิดนี้เคยมีรายงานพบในกรุงเทพฯเมื่อร้อยปีที่ผ่านมานี้ ต่อมาไม่มีรายงานการพบนกชนิดนี้ในกรุงเทพฯอีก และมาพบอีกครั้งในจุฬาราชบุรี จึงไม่แน่ใจว่าจะมีคนนำมาเลี้ยงแล้วหลุดออกมาหากินอิสระ ซึ่งปกตินกชนิดนี้ไม่นิยมนำมาเลี้ยงแต่อาจเป็นไปได้เพราะเป็นนกขนาดเล็ก มีสีสวย หาได้ง่ายตามต่างจังหวัด จึงอาจมีคนนำมาเลี้ยง ลักษณะลำตัวด้านหลังมีสีเขียวไหม ด้านท้องมีสีขาวนวลและมีลายขีดสีเขียวไหมกันมีสีเหลือง กินลูกไม้ขนาดเล็ก

Yellow-vented Flowerpecker: *Dicaeum chrysorrheum*

Upper back is yellowish green. Under part is white with greenish streaks. Vent is yellow. Borders of wing feathers and tail are black.

นกประจำถิ่น
Resident

24

กาเหว่า

44 cm

เพศผู้มีสีดำตลอดทั้งลำตัวยกเว้นบริเวณจะงอยปากมีสีเหลืองอมเขียว ตามีสีแดงขาวบ้านมักเรียกว่ากาเหว่าดำ เพศเมียลำตัวด้านหลังมีสีน้ำตาลเข้มมีลายจุดสีน้ำตาลอ่อนตามตัวและลายขวางบริเวณก้นและหาง ขาวบ้านมักเรียกว่ากาเหว่าลาย

Asian Koel: *Eudynamys scolopaceas*

Male is entirely black except for beak, which is yellowish green. Eyes are red. Upper back of female is dark brown, with light brown spots. Under part is white, with brown bar. Tail is light brown, with dark brown band.

นกประจำถิ่น
Resident

25

กิ้งโครงคอดำ

30 cm

เป็นนกที่มีขนาดใหญ่ในกลุ่มนกกิ้งโครง มีลักษณะที่แตกต่างจากนกชนิดอื่นคือมีแถบดำขนาดใหญ่รอบคอและมีอกดำ ลำตัวด้านบน ปีก และหางมีสีดำ มีแถบขาวที่ปีกสองแถบและปลายหางมีขอบสีขาว ด้านท้องมีสีขาว หนึ่งรอบวงตามีสีเหลืองแต่จะงอยปากและแข้งมีสีดำ

Black-collared Starling: *Gracupica nigricollis*

The largest starling. Distinguished from others by a broad, black collar band and black neck. Upper part is black while under part is white. Head is creamy, skin around eyes is yellow. Beak and legs are black.

นกประจำถิ่น
Resident

26

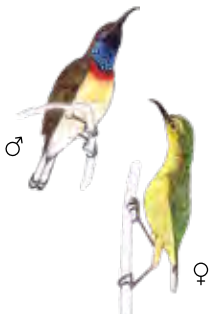
กิ้งโครงหัวสีนวล

25 cm

ลำตัวด้านบน ปีก และหางมีสีน้ำตาลอมดำ ขอบหางมีสีขาว ด้านท้องและตะโพกมีสีเทาอ่อน หัวมีสีครีม รอบวงตามีสีดำ และมีแถบดำสั้นๆ พาดผ่านตา จะงอยปากและแข้งมีสีเหลือง

Vinous-breasted Starling: *Acridotheres burmannicus*

Upper part is blackish brown, tail has white tip. Under part and rump are light brown. Head is creamy with black eye rings and eye stripes. Beak and legs are yellow.

นกประจำถิ่น
Resident

27

กินปลีอกเหลือง

11 cm

เป็นนกขนาดเล็กที่มีจะงอยปากเรียวยาวโค้งเหมาะสำหรับดูดน้ำหวานจากดอกไม้ ลำตัวด้านหลังมีสีเขียวมะกอก หางมีสีดำ ส่วนด้านท้องมีสีเหลือง ในเพศผู้จะมีลักษณะต่างจากเพศเมียคือมีคอและอกสีน้ำตาลเงิน เหลือบเป็นมันและมีแถบสีน้ำตาลแดงคาดบริเวณขอบของอก

Olive-backed Sunbird: *Cinnyris jugularis*

Small bird with slender, curved beak for nectar feeding. Back is olive and tail is black. Under part is yellowish green. Male is distinguished from female by metallic blue-black throat and breast with brownish red border.

นกประจำถิ่น
Resident

28

แก้วโม่ง

51 cm

มีขนาดใหญ่กว่านกแก้วชนิดอื่นๆ จะงอยปากมีขนาดใหญ่สีแดง ลำตัวสีเขียว บริเวณหัวไหล่มีแถบสีแดง ขนหางคู่กลางมีสีฟ้ายื่นยาวออกมากกว่าขนหางอื่นๆ

Alexandrine Parakeet: *Psittacula eupatria*

Large-sized parakeet, with large, red beak, green body and red patch on the shoulder. Tail is blue, with elongated central pair feathers.

นกอพยพ
Winter visitor

29 ขมิ้นท้ายทอยดำ

27 cm

เพศผู้ตามลำตัวมีสีเหลืองสดใส และทั้งสองเพศมีแถบดำพาดผ่านตาไปจนถึงท้ายทอย ปลายปีกและหางมีสีดำ จะงอยปากมีสีชมพู สำหรับเพศเมียลำตัวด้านบนมีสีเหลืองแกมเขียวขี้ม้าและด้านท้องสีจะไม่เหลืองจัดเท่าเพศผู้

Black-naped Oriole: *Oriolus chinensis*

Male is bright yellow, with black stripe running across the eye to the nape. Primaries and tail are black. Beak is pink. Upper part of female is yellowish green while under part is paler, with black streaks on breast.

นกประจำถิ่น
Resident

30 ขมิ้นน้อยจรรยา

14 cm

เป็นนกขนาดเล็กมีลำตัวด้านบนตั้งแต่หัวจรดหางสีเขียวอมเหลือง ด้านท้องในเพศผู้จะมีสีเหลืองเข้มกว่าเพศเมีย

Common Iora: *Aegithina tiphia*

Small bird with yellowish green upper part. Under part of male is brighter yellow compared to female.

นกอพยพ
Winter visitor

31 เจนน้อยไซบีเรีย

14 cm

เพศผู้มีหัว ด้านบน จรดหางสีน้ำเงิน มีแถบดำใหญ่จากฐานจะงอยปากผ่านด้านข้างของอก ขณะที่เพศเมียมีลำตัวด้านบนสีน้ำตาลเข้ม และไม่มีแถบดำที่ฐานของจะงอยปากไปยังด้านข้างของอก ส่วนด้านท้องของทั้งสองเพศมีสีขาว

Siberian Blue Robin: *Luscinia cyane*

Male had distinctive deep blue upper part with broad, black stripe running continuously from base of beak to the side of breast. Upper part of female is dark brown and lacks black stripes. Both sexes have whitish under part.

นกประจำถิ่น
Resident

32 เขาขาว

21 cm

เป็นนกขนาดเล็กที่สุดในกลุ่มนกเขานกพิราบ มีหัว ลำตัวด้านบน และหางสีน้ำตาล ขณะที่ด้านท้องสีน้ำตาลแดง มีลายตามขวางขาวสลับดำตั้งแต่ด้านข้างของบริเวณคอลงมาถึงสีข้าง หน้ามีสีฟ้าอมเทา

Zebra Dove: *Geopelia striata*

Smallest of collumbid bird. Upper part, head, and tail are dark brown while under part is pale rufous. Face is bluish grey, with black bar running from side of neck to flank.

นกประจำถิ่น
Resident

33 เขาไฟ

24 cm

เป็นนกที่อยู่ในกลุ่มนกเขานกพิราบที่มีสีตามลำตัวสีแดงอิฐ หัวมีสีเทา มีสร้อยคอขนาดเล็กสีดำ และไม่มีลายจุดบริเวณคอ

Red Collared Dove: *Streptopelia tranquebarica*

Collumbidae with rufous upper and under parts, but upper part is darker. Head is grey, with narrow black collar, without white spots around hind-neck.

34 เหาใหญ่

31 cm

เป็นนกที่อยู่ในกลุ่มนกเขานกพิราบ ลำตัวสีน้ำตาล ด้านบนสีน้ำตาลเข้มกว่าด้านท้อง มีขนปลายปีกและขนหางสีดำ บริเวณด้านหลังของคอมีลายจุดสีขาวบนพื้นดำ

Spotted Dove: *Streptopelia chinensis*

Columbidae with brown upper part. Primaries and tail feathers are black. Under part is brown, but paler than upper part. Black collar with white spots around hind-neck.

นกประจำถิ่น
Resident

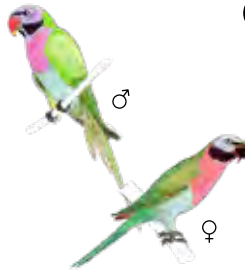
35 แวกเต่า

36 cm

เป็นนกแก้วที่มีขนาดกลาง ลำตัวด้านหลังและปีกมีสีเขียว หัวสีเทา ออกสีชมพู ขนหางคู่กลางมีสีฟ้า ยืนยาวออกมากกว่าขนหางอื่นๆ เพศผู้จะมีงอยปากสีแดง แต่เพศเมียเป็นสีดำ ทั้งสองเพศมีแถบดำพาดขวางเหนือตาและบริเวณใต้คาง

Red-breasted Parakeet: *Psittacula alexandri*

Upper part is green, head is grey, with black bar across forehead and black, broad moustache. Breast is pink, central tail pair is elongated. Male had red beak and female has black beak.

นกประจำถิ่น
Resident

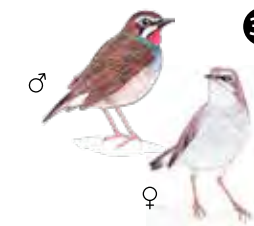
36 คอทับทิม

16 cm

เพศผู้มีลักษณะที่ต่างจากเพศเมียคือมีคอสีแดงสด มีเคราหน้าสีขาว มีเส้นที่ขอบคางสีดำและอกสีเทา ขณะที่เพศเมียมีคอสีขาว และอกมีสีน้ำตาล ทั้งสองเพศมีคิ้วและลำตัวด้านท้องสีขาวนวล

Siberian Rubythroat: *Luscinia calliope*

Male is distinguished from female by red throat, broad, white moustache, broad, black malar stripe, and greyish breast. Female has white throat and brown breast. Both sexes have black eye stripe and white supercilium. Upper part is dark brown and under part is white.

นกอพยพ
Winter visitor

37 คัดคูมรกต

17 cm

เพศผู้มีสีเขียวอมฟ้าเหลือบเป็นมันบริเวณหัวลำตัวด้านหลัง ออก และหางด้านในและกันมีลายพาดตามขวางขาวสลับเขียวอมฟ้า จะงอยปากมีสีเหลืองตรงปลายมีสีดำ เพศเมียลำตัวด้านหลัง ปีกและหางมีสีเขียวอมมะกอก หัวมีสีน้ำตาล ลำตัวด้านท้องมีลายตามขวางขาวสลับน้ำตาล

Asian Emerald Cuckoo: *Chrysococcyx maculatus*

Male had metallic, bluish green head, throat, breast, and upper back. Abdomen and belly are bluish green, with white bar. Beak is yellow, with black tip. Female has brown head. Upper part and tail are olive green. Under part has alternating white and brown bars.

นกอพยพ
Winter visitor

นกประจำถิ่น
Resident

38 เค้ากู่

23 cm

เป็นนกเค้าแมวนาตกลาง ลำตัวด้านหลังสีน้ำตาลเข้มและมีลายตามขวางสีน้ำตาลอ่อน ด้านท้องมีสีน้ำตาลอ่อนและมีลายตามขวางสีน้ำตาลอ่อน บริเวณหัวมีขนชี้ขึ้นไปลักษณะคล้ายหู มีคิ้วสีขาวนวลและตาสีน้ำตาล

Collared Scops Owl: *Otus lettia*

Distinguished from other owls by light brown, broad collar and prominent tuft ears, with milky eyebrows and brown eyes. Under part has black streaks on brown plumage. Tail had black bars on brown mantle.

นกประจำถิ่น
Resident

39 เค้าจุด

20 cm

เป็นนกเค้าขนาดเล็ก หัวมีลักษณะกลม มีขนคิ้วและขนใต้คางสีขาว ลำตัวด้านบนสีน้ำตาลเข้มและมีลายจุดสีขาว ออกและสีข้างมีสีน้ำตาลเข้มและมีลายขวางสีขาว ท้องและก้นมีสีขาว

Spotted Owlet: *Athene brama*

Small owl with round head and prominent, white eyebrows. Upper part is dark brown, with white spots. Breast and flank are dark brown with broad, white bars. Abdomen and belly are white.

นกอพยพ
Winter visitor

40 เค้าหูยาวเล็ก

19 cm

เป็นนกเค้าแมวนาตเล็ก ลำตัวด้านหลังและหางมีสีน้ำตาลหรือเทา มีลายตามขวางสีน้ำตาล ลำตัวด้านท้องมีลายขีดสีดำ บริเวณหัวมีขนชี้ขึ้นไปลักษณะคล้ายหู ตามีสีเหลือง

Oriental Scops Owl: *Otus sunia*

Dimorphic plumage colourations of brown and grey. Upper part is darker than under part, with black streaks. Tuft ears, white eyebrows, with brown irises.

นกอพยพ
Winter visitor

41 จับแมลงคอแดง

13 cm

ลำตัวด้านหลังสีน้ำตาลอมเทา หางมีสีดำ เพศผู้มีด้านท้องสีเทาอ่อนส่วนคอและอกสีส้ม เพศเมียมีสีตามลำตัวคล้ายเพศผู้ บริเวณคอและอกไม่มีสีส้มแต่มีสีเทาอ่อน

Taiga Flycatcher: *Ficedula albicilla*

Upper part is greyish brown, with black tail. Male has whitish grey under part, with orange throat and breast. Female has whitish grey under part and differs from male by absence of orange throat and breast.

นกอพยพผ่าน
Passage migrant

42 จับแมลงคอน้ำตาลแดง

15 cm

นกเพศผู้ของนกกลุ่มนี้มีลำตัวด้านหลังสีน้ำเงินเข้ม คอและอกมีสีส้ม บริเวณท้องและก้นมีสีขาว ในเพศเมีย หัว ลำตัวด้านบนและหางมีสีน้ำตาล ส่วนคอและท้องมีสีส้มเรื่อๆ ส่วนท้องและก้นมีสีขาว

Hill Blue Flycatcher: *Cyornis banyumas*

Male had deep blue upper part and tail, orange throat and breast. Abdomen and belly are white. Female has brown tail and upper part. Under part colouration is similar to male.

43 จับแมลงจุกดำ

17 cm

บริเวณหัว คอและอกมีสีฟ้า ส่วนท้องและก้นมีสีขาว เพศผู้บริเวณท้ายทอยมีขนคล้ายจุกสีดำและมีสร้อยคอบางๆ สีดำ ปีกและหางมีสีฟ้า ขณะที่เพศเมียบริเวณท้ายทอยไม่มีจุกและไม่มีสร้อยคอสีดำ ลำตัวด้านบนและปีกมีสีน้ำตาลอมดำ

Black-naped Monarch: *Hypothymis azurea*

Blue body with white abdomen and under tail covert feathers. Male has black nape and small, black band on breast. Wing and tail are black. Female has greyish brown upper part and lacks black nape and band on breast. Upper part and wings are brownish black.

นกอพยพ
Winter visitor

44 จับแมลงค้ำอกสีส้ม

13 cm

หัว ลำตัวด้านหลัง ปีกและหางมีสีดำ ขณะที่คอ อก และท้องมีสีน้ำตาลแดง ส่วนก้นมีสีขาว เพศผู้มีแถบสีขาวเส้นสั้นๆ บริเวณหลังตา มีแถบกว้างสีขาวที่ปีก ส่วนเพศเมียหัว ลำตัวด้านบน ปีก และหางสีเขียวเข้มมีอำมมน้ำตาลและไม่มีแถบขาวที่หลังตาและปีก

Mugimaki Flycatcher: *Ficedula mugimaki*

Entire upper part is black while throat, breast, and abdomen are rufous. Belly and under tail coverts are white. Male has large, white patch on wings and white stripe behind eyes. Female has olive brown upper part and lacks white patch on wings and white stripe behind eyes.

นกอพยพผ่าน
Passage migrant

45 จับแมลงพันธุ์จีน

13 cm

หัว ลำตัวด้านบน และหางของเพศผู้มีสีน้ำเงินเข้ม แตกต่างจากนกจับแมลงค้ำอกสีน้ำตาลแดงที่บริเวณคอ มีสีส้มทึบมากกว่า และมีแถบสีฟ้าบริเวณหน้าผากเหลือบเป็นมันมากกว่า อกมีสีส้ม ส่วนท้องและก้นมีสีขาว เพศเมียบริเวณหัว ลำตัวด้านบนและหางมีสีน้ำตาล ส่วนคอกมีสีน้ำตาลอ่อน อกมีสีน้ำตาลอมส้ม และสีข้างสีน้ำตาล

Chinese Blue Flycatcher: *Cyornis glaucicomans*

Male has deep blue upper part and tail. Throat and breast are orange, abdomen and belly are white. Differs from Hill Blue Flycatcher by narrow, orange throat and shiny, metallic blue forehead. Female has brown head, upper part, and tail. Throat is light brown. Breast is brownish orange and flank is brown.

นกอพยพ
Winter visitor

46 จับแมลงสีน้ำตาล

13 cm

มีลำตัวด้านบนสีน้ำตาลเข้ม ส่วนด้านท้องสีน้ำตาลอ่อน โคนจะงอยปากสีเหลือง ปลายจะงอนปากสีดำ รอบวงตามีสีขาว

Asian Brown Flycatcher: *Muscicapa dauurica*

Upper part is brown while under part is pale. Base of beak is yellow and black at the tip. Eye rings are white.

นกอพยพ
Winter visitor

47 จับแมลงสีน้ำตาลท้องลาย

14 cm

นกชนิดนี้มีลักษณะและสีคล้ายคลึงกับนกจับแมลงสีน้ำตาล แตกต่างกันเพียงบริเวณลำตัวด้านบนของนกชนิดนี้มีสีเข้มกว่า และนอกจากนั้นยังมีลายขีดหน้าสีน้ำตาลบริเวณอก

Brown-streaked Flycatcher: *Muscicapa williamsoni*

Similar in shape and colour to Asian Brown Flycatcher, but distinctive in darker upper part. Breast with brown streaks and thin brown band.

48 จับแมลงหัวเทา

11 cm

มีลักษณะแตกต่างจากนกจับแมลงอื่นๆ คือหัวมีหงอนสั้นๆ สีเทา คอและอกสีเทา ส่วนลำตัวด้านบนและหางมีเขียวเข้มอำมรน้ำตาล ท้องและกันมีสีเหลือง

Grey-headed Canary Flycatcher: *Culicicapa ceylonensis*

Distinguished from other flycatchers by prominent, crested grey head. Throat and breast are grey. Abdomen and belly are yellow. Upper part and tail are olive brown.

49 จับแมลงอกสีฟ้า

14 cm

หัว ลำตัวด้านบน ปีก และหางของเพศผู้มีสีน้ำเงินเข้ม มีแถบสีฟ้าบริเวณหน้าผากเหลือบเป็นมัน คอและอกมีสีน้ำเงินอมเทาไล่สีลงมาเป็นสีเทา ส่วนท้องและกันมีสีขาว ส่วนเพศเมียมีลักษณะคล้ายนกจับแมลงคอน้ำตาลแดง แต่บริเวณคอและอกจะมีสีส้มจางกว่า

Hainan Blue Flycatcher: *Cyornis hainanus*

Male has dark blue head, upper part, wings, and tail. Forehead appears metallic blue. Throat and breast are bluish grey, with grading greyish white abdomen. Female has brown head, upper part, and tail while throat and breast are rufous.

50 จาบคาเล็ก

20 cm

เป็นนกที่มีขนาดเล็กที่สุดในกลุ่มนกจาบคา ลำตัวด้านบนและหางมีสีเขียวมะกอก ขนหางคู่กลางยาวแหลมยื่นออกมาลักษณะคล้ายเข็ม ด้านท้องมีสีอ่อนกว่าด้านบนเล็กน้อย หัวมีสีน้ำตาลแดง มีแถบดำคาดบริเวณตาและอก ขณะบินปีกมีลักษณะคล้ายรูปสามเหลี่ยม

Little Green Bee-eater: *Merops orientalis*

Smallest of bee-eaters. Upper part is greyish brown, under part is green. Head and nape are brown. Tail is green, with a pair of elongated central feathers. There is a black stripe across the eyes and a narrow, black band on the breast.

51 จาบคาหัวเขียว

24 cm

ลำตัวด้านหลังและหางมีสีเขียวมะกอก ขนหางคู่กลางยาวแหลมยื่นออกมาคล้ายเข็ม ลำตัวด้านล่างสีอ่อนกว่าเล็กน้อย หัวมีสีเขียว มีแถบดำคาดบริเวณตา ออกมีสีน้ำตาล แต่ไม่มีแถบสีดำ

Blue-tailed Bee-eater: *Merops philippinus*

Head and upper part are green. Rump and tail are blue, with elongated central feathers. Upper throat is yellow, breast is brown. There is a black stripe across the eyes.

นกอพยพ
Winter visitor

- 52** **เจี๋ยวบั้งใหญ่** 25 cm
 นกในกลุ่มนี้มีลำตัวสีเทาอมดำ ปีกมีสีดำ หางสีดำและปลายหางค่อยๆ มีสีจางลง นกชนิดนี้มีชื่อของขนทางด้านในสีขาว เพศเมียมีลักษณะต่างจากเพศผู้คือมีลายตามขวางทางด้านท้อง และขอบตาด้านบนและด้านล่างมีสีขาว

Black-winged Cuckooshrike: *Coracina melaschistos*

This group is characterized by dark grey body, black wings, and black tail, with graduated white tips on tail feathers. Female is distinguished from male by the presence of bars on the under part and white bars on the upper and lower eyes.

นกอพยพ
Winter visitor

- 53** **แสวงแสวงสีเทา** 29 cm
 นกที่พบในจุฬาฯ เป็นชนิดย่อยที่มีสีเทาอ่อน บริเวณหน้าผากมีสีเทาเข้ม บริเวณตาถึงแก้มมีสีขาว

Ashy Drongo: *Dicrurus leucophaeus*

This subspecies is characterized by ashy grey body, forked tail, and white patch between eye and cheek.

นกประจำถิ่น
Resident

- 54** **แสวงแสวงหางปลา** 28 cm
 นกชนิดนี้มีลักษณะคล้ายนกแสวงแสวงสีเทา ต่างกันตรงที่สีของลำตัวจะดำสนิทและเหลือบเป็นมัน

Black Drongo: *Dicrurus macrocercus*

Similar to Ashy Drongo, but body is black and glossy.

นกอพยพ
Winter visitor

- 55** **แสวงสวรรค์** 23 cm
 เป็นนกขนาดเล็กที่พบในจุฬาฯ เป็นชุดขนสีน้ำตาลแดง ลำตัวด้านบนและหางสีน้ำตาลแดง บริเวณหัวมีหงอนสั้นๆ สีเทาอมดำ คอและอกมีสีเทาอ่อนๆ ไล่สีจางลงมา ท้องและก้นสีขาว จะงอยปากและแข้งมีสีเทา เพศผู้แตกต่างจากเพศเมียคือจะมีขนหางคู่กลางยื่นยาวออกมากกว่าขนหางอื่นๆ

Asian Paradise-flycatcher: *Terpsiphone paradisi*

Small-sized bird. Male is distinguished by presence of long central pair of tail feathers. Only rufous morph is found on campus. Upper part is rufous, head and breast are dark grey. Abdomen and belly are white, beak and legs are grey.

นกประจำถิ่น
Resident

- 56** **เด้าดินทุ่งเล็ก** 16 cm
 มีลักษณะคล้ายกับนกเด้าดินทุ่งใหญ่มาก แตกต่างกันที่มีขนาดเล็กกว่า มีจะงอยปากสั้นและเรียวกว่า มีหางสั้นกว่า นอกจากนั้นยังมีนิ้วเท้าที่อยู่ด้านหลังและมีกรงเล็บสั้นกว่า มีคิ้วบางสีน้ำตาลอ่อน

Paddyfield Pipit: *Anthus rufulus*

Resembles Richard's Pipit, but body is smaller. Beak is short and slender. Legs, toes, and claws are shorter. Supercilium is narrow and light brown.

นกอพยพ
Winter visitor

57 **เด้าดินทุ่งใหญ่**

20 cm

เป็นนกที่มีลำตัวด้านหลัง ออก และสีข้างมีสีน้ำตาลและมีลายขีดสีดำ ส่วนด้านท้องมีสีน้ำตาลอ่อน มีจะงอยปากที่ใหญ่และยาวกว่า มีขาและนิ้วที่อยู่ด้านหลังตลอดจนกรงเล็บยาวกว่า มีคิ้วหนาสีน้ำตาลอ่อน

Richard's Pipit: *Anthus richardi*

Relatively larger body, thicker beak, and longer legs, toes, and curved claws compared to other pipits. Upper part, breast, and flank are brown, with black streaks. Under part is light brown. Supercilium is broader and light brown.

นกอพยพ
Winter visitor

58 **เด้าลมหลังเทา**

19 cm

เป็นนกที่อยู่ในกลุ่มเดียวกับนกอุ้มบาตร บริเวณหัวและด้านหลังมีสีเทา ปีกและหางสีดำ ส่วนด้านท้องมีสีเหลือง คิ้วและคางมีสีขาวนวล

Grey Wagtail: *Motacilla cinerea*

Head and upper part are grey. Rump and under part are yellow. Wings and tail are black, with white borders on outer tail feathers. Male has black throat and brighter yellow under part during breeding season.

นกอพยพผ่าน
Passage migrant

59 **เดินดงหัวสีส้ม**

23 cm

เป็นนกอพยพที่มักเดินทางกันตามพื้น ทั้งสองเพศมีหัว ออก และท้องสีส้ม ส่วนก้นมีสีขาว เพศผู้มีลำตัวด้านบน ปีกและหางมีสีฟ้าอมเทาเข้มกว่าเพศเมีย ส่วนเพศเมียมีแถบสีดำสองเส้นที่หลังและใต้ตา

Orange-headed Thrush: *Zoothera citrina*

Terrestrial migratory bird. Both sexes have orange head, breast, and abdomen. Belly is white and upper part is bluish green. Female has a distinctive pair of black marks behind and under eyes.

นกอพยพผ่าน
Passage migrant

60 **ตะขาบดง**

30 cm

นกชนิดนี้มีลักษณะคล้ายกับนกตะขาบทุ่งแต่มีขนาดเล็กกว่าเล็กน้อย สีของลำตัวมีสีน้ำเงินเข้มเกือบดำ จะงอยปากและแข้งมีสีส้ม ขณะบินจะมองเห็นแถบสีขาวที่ปีกชัดเจน

Dollarbird: *Eurystomus orientalis*

Appears similar to Indian Roller, but distinguished by blackish blue body and red beak. When in flight, white patches on both wings are clearly visible.

นกประจำถิ่น
Resident

61 **ตะขาบทุ่ง**

33 cm

เป็นนกขนาดกลางลำตัวด้านหลังสีน้ำตาลแกมฟ้าหม่น ด้านท้องตั้งแต่ใต้คางจนถึงอกมีสีน้ำตาล หัวท้อง ก้น และปีก มีสีฟ้า จะงอยปากหนามีสีดำ แข็งสีเหลืองซีด ขณะบินจะมองเห็นแถบสีฟ้าเป็นรูปตัววี

Indian Roller: *Coracias benghalensis*

Medium-sized bird with bluish brown upper part. Under part is brown. Wings are dark blue, head and vent are blue. When in flight, brilliant blue, v-shaped bands are visible. Beak is black.

นกประจำถิ่น
Resident

62 ตีทอง

17 cm

เป็นนกที่พบได้ง่ายในเมืองและมีขนาดเล็กที่สุดในกลุ่มนกโพระดก หน้าผากและอกมีสีแดงสด คางสีเหลือง รอบดวงตาสีเหลืองขลิบด้วยสีดำ มีเส้นสีดำพาดบริเวณตาและบริเวณคอกำ นิ้วตีนมีลักษณะเช่นเดียวกับนกโพระดก มีเสียงร้อง โป๊ก โป๊ก ๆ

Coppersmith Barbet: *Megalaima haemacephala*

Smallest barbet, easily encounter in the city. Distinguished from others by crimson forehead and breast. Face and throat are yellow, with black stripe across the eyes and black moustache. Upper part is olive green, under part is pale yellow with green streaks. The call 'pok pok' can be heard repeatedly.

นกอพยพผ่าน
Passage migrant

63 แด้วแล้วอกเขียว

19 cm

เป็นนกที่มีสีสันหลากหลายมักหากินตามพื้น ลำตัวด้านบนและอกมีสีเขียวสด ตะโพกมีสีฟ้าและปีกมีปื้นสีฟ้าและสีขาว หัวมีสีน้ำตาลเข้ม มีแถบดำพาดหน้าพาดผ่านตาลงไปถึงคางจรดท้ายทอย ส่วนอกและก้นมีสีแดง

Hooded Pitta: *Pitta sordida*

Colourful terrestrial bird with green body. Wing patch and rump are turquoise-blue. Primaries are black, with white patch. Crown is dark brown, with broad, black stripe running across the eye to the nape. Face, throat, and collar are black. Belly and under tail covert feathers are noticeably bright red.

นกอพยพ
Winter visitor

64 นางแอ่นบ้าน

14 cm

เป็นนกขนาดเล็กที่ลำตัวด้านบนมีสีดำเหลือบเป็นมัน ขณะที่ด้านท้องมีสีขาว ส่วนคอมีสีน้ำตาลแดง ขลิบด้วยแถบสีดำ ปากกว้างแต่จะงอยปากเล็กสามารถบินโฉบกินแมลงในอากาศ นกในกลุ่มนี้มีปีกยาวแหลม และหางมีลักษณะเป็นแฉกลึก

Barn Swallow: *Hirundo rustica*

Small bird with glossy, black upper part. Under part is white. Throat is reddish brown, with black border. Beak is small, but mouth is relatively wide, indicative of an aerial insect feeder. Pointed wings and deep forked tail.

นกประจำถิ่น
Resident

65 พรอดสวน

19 cm

เป็นนกที่พบบ่อยมากตามบ้านเรือนและสวน มีลำตัวสีน้ำตาลและด้านท้องสีน้ำตาลอ่อนกว่า มีลักษณะที่แตกต่างจากนกปรอดชนิดอื่นๆ คือมีขนปกคลุมหูครีมีและมีลายขีดสีน้ำตาลเข้ม ก้นมีสีเหลือง

Streak-eared Bulbul: *Pycnonotus blanfordi*

Most common bulbul found in the city. Body is entirely brown, with brownish streaks on ear coverts and yellow vent.

66 ปรอดหน้าขาว

20 cm

มีสีตามลำตัวคล้ายกับปรอดหัวโขน แตกต่างกันที่หน้ามีสีขาว มีขนหงอนสั้นๆ สีน้ำตาลเข้มผ่านกลางกระหม่อม ด้านหน้าของตาถึงโคนจะงอยปากมีแถบสั้นๆ สีดำ และกันมีสีเหลือง

Yellow-vented Bulbul: *Pycnonotus goiavier*

Body colour is similar to Red-whiskered Bulbul, but face is white, with short, black crest and narrow, black band running from base of beak to anterior of eye. Vent is yellow.

67 ปรอดหัวโขน

20 cm

ลำตัวด้านบนมีสีน้ำตาลเข้ม ขณะที่ด้านท้องมีสีขาว หัวมีหงอนยาวสีดำ แก้มขาว ใต้ตามีแต้มสีแดง มีแถบสีดำจากฐานของจะงอยปากผ่านด้านข้างของคอมาสิ้นสุดที่ด้านข้างของอก และมีกันสีแดง

Red-whiskered Bulbul: *Pycnonotus jocosus*

Upper part is dark brown, under part is white. Head is black, with long erected crest. Red spot under eyes, white cheeks, black stripe running for base of beak to the side of throat and continues to the side of breast. Vent is red.

68 พงคิ้วดำ

14 cm

เป็นกลุ่มนกอพยพที่อาศัยตามแหล่งน้ำที่มีพืชน้ำ ลำตัวด้านหลังสีเขียวอมน้ำตาล ด้านท้องมีสีน้ำตาลอ่อน จะงอยปากหนาแต่สั้น มีคิ้วยาวสีเนื้อและมีแถบดำพาดผ่านตา แขนงมีสีดำ

Black-browed Reed Warbler: *Acrocephalus bistrigiceps*

Migratory bird inhabiting marshlands and reed swamps. Upper part is olive brown, under part is white, with black legs. Black stripe across the eye, yellowish brown supercilium above the eye.

69 พงตักแตนอกลาย

13 cm

ลำตัวด้านบนมีสีน้ำตาลเข้มและมีลายขีดสีดำตั้งแต่หัวจรดหาง ด้านท้องมีสีน้ำตาลอ่อนและมีลายขีดสีดำบริเวณอกและสีข้าง คิ้วยาวสีเนื้อ หน้ามีสีน้ำตาลอมดำ

Lanceolated Warbler: *Locustella lanceolata*

Small, dark brown bird, with solid, black streaks on upper part, breast, flank, and under tail coverts. Ear coverts are dark brown, under part and supercilium are creamy.

70 พงนาพันธุ์จีน

15 cm

มีลักษณะคล้ายนกพงคิ้วดำแต่มีลักษณะที่ต่างกันคือมีจะงอยปากที่ใหญ่และยาวกว่า คิ้วมีสีเนื้อสั้นกว่า และไม่มีแถบดำเหนือคิ้ว

Blunt-winged Reed Warbler: *Acrocephalus concinens*

Similar to Black-browed Reed-Warbler, but distinguished by larger beak, longer tail, and lack of black stripe above supercilium.

นกอพยพ
Winter visitor

71 พงใหญ่ปากหนา

21 cm

มีขนาดใกล้เคียงกับพงใหญ่พันธุ์ญี่ปุ่น นกชนิดนี้แตกต่างจากนกพงชนิดอื่นๆ คือไม่มีแถบดำพาดผ่านบริเวณตาและไม่มีคิ้วขาว มีจะงอยปากหนา ด้านบนมีสีดำแต่ด้านท้องมีสีเหลือง

Thick-billed Reed Warbler: *Phragamaticola aedon*

Size is similar to Great Reed-Warbler, but distinguished by longer and thicker beak, lack of black eye stripe and supercilium. Flank is rufous.

นกอพยพ
Winter visitor

72 พงใหญ่พันธุ์ญี่ปุ่น

20 cm

นกชนิดนี้มีขนาดใหญ่กว่านกพงชนิดอื่นๆ มีคิ้วสีน้ำตาลอ่อน แต่ไม่มีแถบดำด้านบนของคิ้ว ลำตัวด้านหลังสีน้ำตาลอมเขียว ด้านท้องสีครีม

Oriental Reed Warbler: *Acrocephalus orientalis*

Larger than other Reed-Warblers, with black stripe across the eye and lacks black stripe above white supercilium.

นกประจำถิ่น
Resident

73 พิวราบป่า

34 cm

เป็นนกที่พบบ่อยมากตามในเมือง มีหลากหลายสีส่วนใหญ่มีลำตัวสีเทา บริเวณคอมีสีเขียวเหลือง น้ำเงินเป็นมัน หัวมีขนาดเล็กขาสั้น ปลายปีกและหางมีสีดำ

Rock Pigeon: *Columba livia*

Town bird with colour variation, but common colouration is grey body, black tail edge, and black wing tips. Head is small, with iridescent, bluish green neck. Shanks are red and short.

นกประจำถิ่น
Resident

74 ไพร่ดกธรรมดา

28 cm

นกในกลุ่มไพร่ดกมีลำตัวสีเขียว มักมีลวดลายแตกต่างกันที่บริเวณหัว นกชนิดนี้มีหัวสีน้ำตาลและมีลายขีดสีครีม จะงอยปากและหนังรอบตาสีเหลือง นิ้วตีนด้านหน้ามี 2 นิ้วและด้านหลัง 2 นิ้ว ซึ่งลักษณะนิ้วแบบนี้คล้ายกับนกหัวขวาน มีเสียงร้อง โสกโป๊ก โสกโป๊ก ๆ

Lineated Barbet: *Megalaima lineata*

Nearly all barbets are green and can be identified by colour pattern on the head. This species has straw-colour head and breast with brown streaks. Beak and eye rings are yellow. Two digits point forward and two point backward, similar to woodpecker. The call 'poh poh' can be heard repeatedly.

นกอพยพ
Winter visitor

75 ยางกรอกพันธุ์จีน

52 cm

นอกฤดูสืบพันธุ์บริเวณหัวและอกมีสีน้ำตาลอ่อนและมีลายขีดสีน้ำตาลเข้ม ลำตัวด้านบนมีสีน้ำตาลเข้ม ส่วนด้านท้องและกันสีขาขาว ชูดขนในฤดูสืบพันธุ์ บริเวณหัวและคอมีสีน้ำตาลแดง และสีจะค่อยๆ เข้มขึ้น ลำตัวด้านบนมีสีน้ำตาลเข้มแกมเทา แข็งและนิ้วสีเหลือง

Chinese Pond Heron: *Ardeola bacchus*

In non-breeding season, head and breast are brown, with dark brown streaks. Upper part is dark brown. Abdomen, belly, and tail are white. During breeding season, colours of head and breast plumage change to dark chestnut, while back is greyish brown. Legs and toes are yellow.

นกประจำถิ่น
Resident

76 ยางกรอกพันธุ์ขาว

45 cm

ชุดขนนอกฤดูสืบพันธุ์มีลักษณะคล้ายนกยางกรอกพันธุ์จีน ขณะที่ขนในฤดูสืบพันธุ์จะมีขนที่ท้ายทอยคู่หนึ่งยาวออกมาและขนบริเวณหัวและคอ มีสีเหลือง จะค่อย ๆ เปลี่ยนจากสีเหลืองครีมไปเป็นสีน้ำตาลแดงจากหัวถึงบริเวณอก ขนด้านบนสีดำ แข็งและนิ้วสีเหลืองหรือชมพู

Javan Pond Heron: *Ardeola speciosa*

In non-breeding season, features are similar to Chinese Pond Heron. During breeding season, a pair of long plumage at nape is visible. Head and breast plumage gradually change from creamy-white to bright cinnamon. Back is black and toes are yellow or pink.

นกประจำถิ่น
Resident

77 ยางเขียว

48 cm

ลำตัวด้านบนมีสีเทาเข้ม หัวและขนท้ายทอยมีสีดำ ท้องสีเทาอ่อนจะงอยปากมีสีดำและแข้งมีสีเหลือง

Little Heron: *Butorides striata*

Head and a pair of long plumage on nape are black. Upper part and wings are dark grey while under part is light grey, bill is black and legs are yellow.

นกประจำถิ่น
Resident

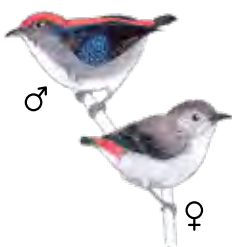
78 ยางเป็ย

65 cm

ลำตัวมีสีขาว จะงอยปากและแข้งมีสีดำ นิ้วมีสีเหลือง เมื่อเข้าฤดูสืบพันธุ์จะมีขนที่ท้ายทอยคู่หนึ่งยาวออกมา ขนบริเวณหลังและปีกจะมีลักษณะเป็นเส้นฟู

Little Egret: *Egretta garzetta*

Entire body plumage is white. Beak and legs are black, while toes are yellow. During breeding season, a pair of long plumage on nape and puff plumage at breast and back are visible.

นกประจำถิ่น
Resident

79 สีชมพูสวน

9 cm

ลำตัวด้านหลัง ปีกและหางของเพศผู้มีสีดำ คาดด้วยแถบสีแดงสดจากหน้าผากผ่านกลางกระหม่อมไปยังกลางหลังถึงตะโพก ส่วนเพศเมียหัวและด้านหลังมีสีเทา หางและขอบปีกมีสีดำ ตะโพกและกันมีสีแดง ด้านท้องของทั้งสองเพศมีสีขาว

Scarlet-backed Flowerpecker: *Dicaeum cruentatum*

Distinguished from other flowerpeckers by presence of scarlet, broad band running from forehead through nape, back, and rump in male. Side of head, back, wings, and tail are black. In female, only rump is scarlet. Under tail covert feathers and upper back are grey. Wings are black.

นกประจำถิ่น
Resident

80 หนูแดง

26 cm

เป็นกลุ่มนกอัญชันที่หากินตามแหล่งน้ำ ลำตัวด้านบนสีน้ำตาลเข้มขณะที่หน้า คอ ออกและด้านท้องมีสีน้ำตาลแดง ท้องส่วนท้ายและกันมีลายตามขวางขาวสลับดำ

Ruddy-breasted Crake: *Porzana fusca*

Member of rail group with dark brown upper part. Under part is dull chestnut. Belly and under tail covert feathers are black, with alternating black and white bars.

นกอพยพ
Winter visitor

81 เหยี่ยวkestrel 34 cm
เป็นกลุ่มเหยี่ยวปีกแหลม ขนบริเวณลำตัวด้านบนและด้านท้องสีน้ำตาลแดงแต่ด้านบนจะมีสีเข้มกว่า และมีลายจุดสีดำ ส่วนด้านท้องมีสีขาว บริเวณอกมีลายขีดสีดำ หัวของเพศผู้มีสีเทาส่วนเพศเมียมีสีน้ำตาลและแก้มมีสีขาว ทั้งสองเพศมีเคราเลือนๆ สีดำ

Eurasian Kestrel: *Falco tinnunculus*

Group of falcon with pointed wings. Upper and under parts are brown, but upper part is darker with black spots. Breast has black streaks on brown mantle. Head of male is grey, while female's is brown with white cheeks. Both sexes have faint, black moustache.

นกประจำถิ่น
Resident

82 เหยี่ยวดำ 60 cm
มีขนตามลำตัวสีน้ำตาลเข้มเกือบดำ ปีกกว้างและยาวเหมาะสำหรับร่อน จะงอยปากมีสีดำปลายโค้ง เป็นตะขอ หนังก่อนปากและแก้มมีสีเหลือง หางยาวปลายเป็นรูปแฉก

Black Kite: *Milvus migrans*

Body plumage is dark brown, with broad, long wings for soaring and gliding in thermals and strong, black, hooked beak. Legs and cere are yellow, with long, forked tail.

นกอพยพ
Winter visitor

83 เหยี่ยวเพเรกริน 48 cm
เป็นกลุ่มเหยี่ยวปีกแหลม ขนบริเวณหน้าและหัวมีสีดำตัดกับแก้มและคอสีขาว ลำตัวด้านบนมีสีเทาเข้มเกือบดำ หางสีเทาเข้มและมีลายตามขวางสีน้ำตาล ด้านท้องมีสีขาวนวลและมีลายละเอียดตามขวางสีน้ำตาล

Peregrine Falcon: *Falco peregrinus*

Pointed-wing falcon with black head and black face. Upper part is dark grey. Cheeks and throat are white. Tail is long, with brown bars on dark grey mantle. Under part is white, with fine, brown bars.

นกอพยพ
Winter visitor

84 อัญชันปากเทา 28 cm
เป็นกลุ่มนกอัญชันซึ่งมีลักษณะขายาว นิ้วยาว และมีหางสั้นเขียดขึ้น นกชนิดนี้เป็นนกอพยพที่หายากและพบในจุฬาฯ เพียงครั้งเดียว ลักษณะของลำตัวด้านบนมีสีน้ำตาลเข้ม หัว คอและอกมีสีน้ำตาลแดง ส่วนบริเวณท้อง ก้นไปจนถึงขาคอคลุมทางด้านล่างมีลายตามขวางสีดำสลับขาว แก้งและนิ้วสีเทา

Slaty-legged Crane: *Rallina eurizonoides*

Member of rail group with long legs, long toes, and short, upward pointed tail. This rare winter visitor was sighted on Chulalongkorn University's campus once, in winter 2011. Upper part is dark brown, while head, neck, and breast are rufous. Alternating black and white bars are visible on abdomen, belly, and under tail covert feathers. Legs and toes are grey.

นกประจำถิ่น
Resident

85 อีกา 59 cm
ตามลำตัว จะงอยปากและแก้มมีสีดำสนิท มีขนดำมันเป็นเงา มักอาศัยอยู่ใกล้ชิดกับมนุษย์

Large-billed Crow: *Corvus macrorhynchos*

Entire body is glossy black. Beak is large and black. Legs and feet are entirely black. This species lives in close proximity to human settlement.

นกประจำถิ่น
Resident

86 อีแพรดแถบอกดำ

19 cm

เป็นนกขนาดเล็กลำตัวด้านบนมีสีดำตั้งแต่หัวจรดหาง มีคิ้วสีขาว และหางมีลักษณะคล้ายพัด มีขนปลายขนหางสีขาว ด้านท้องมีสีขาว และมีแถบคาดอกขนาดใหญ่สีดำ

Pied Fantail: *Rhipidura javanica*

Small bird with black upper part. Under part is white except for breast, which has a broad, black band. White eyebrows and fan-shaped tail, with white tips on black tail feathers.

นกประจำถิ่น
Resident

87 อีวาบตักแต่น

22 cm

กลุ่มนกคัตคูเพศผู้และเพศเมียมีสีและลวดลายแตกต่างกันโดยเพศผู้มีลำตัวด้านหลัง ปีก และหางสีเทาเข้มเกือบดำ ด้านท้องของหางมีลายแถบดำสลับขาว ท้องและก้นสีน้ำตาลแดง ส่วนหัว คอ และอกสีเทา เพศเมียลำตัวด้านหลังตั้งแต่หัวจรดหางสีน้ำตาล ลำตัวด้านท้องสีครีมมีลายตามขวางสีน้ำตาลตลอดตัว หน้าสีครีมมีแถบตาสีน้ำตาล

Plaintive Cuckoo: *Cocomantis merulinus*

Sexual dimorphism; male has grey head and throat. Upper part and tail are black, with white feather tips. Lower breast and belly are rufous. Female has brown upper part and creamy under part with black bars on entire body.

นกอพยพผ่าน
Passage migrant

88 อีเสือลายเสือ

18 cm

ลำตัวด้านบนสีน้ำตาลเข้ม หางยาวและมีสีน้ำตาลเข้ม ส่วนด้านท้องสีขาว เพศผู้มีหัวสีเทาและแถบดำหนาพาดผ่านตา ขณะที่เพศเมียจะมีสีที่ลำตัวด้านบนอ่อนกว่า และมีลายตามขวางตั้งแต่ด้านข้างของคอลงมาถึงสีข้าง

Tiger Shrike: *Lanius tigrinus*

Upper part is dark brown. Tail is long and dark brown. Under part is white. Male has grey head, with broad, black stripe across the eyes. Female is relatively paler, with curved, brown bar on flank.

นกอพยพ
Winter visitor

89 อีเสือสีน้ำตาล

20 cm

เป็นนกที่มีสีน้ำตาลหัวโตและหางยาว ลำตัวด้านบนสีน้ำตาลเข้มกว่าด้านท้อง มีแถบดำหนาพาดผ่านตา และมีคิ้วสีครีม จะงอยปากหนาปลายแหลมคล้ายตะขอ มักเป็นผู้ล่ากินแมลงและสัตว์มีกระดูกสันหลังขนาดเล็ก

Brown Shrike: *Lanius cristatus*

Body is brown, with large head and long tail. Upper part is darker than under part, with broad, black stripe across the eyes, with white eyebrows, black and stout hooked beak, black legs and feet. Members of this group prey on insects and small vertebrates.

นกอพยพ
Winter visitor

90 อุ่มบาตร

18 cm

เป็นนกที่ขณะเดินมักกระดกหางขึ้นลง ด้านหลังของลำตัวและหางมีสีดำ ปีกมีสีดำและมีปื้นขาวกลางปีก ส่วนด้านท้องมีสีขาว บริเวณอกมีปื้นดำลักษณะคล้ายบาตรพระ เมื่อเข้าฤดูสืบพันธุ์จะมีแถบดำเชื่อมที่คอถึงอกและมีแถบดำจากอกพาดถึงด้านข้างของคอ

White Wag-tail: *Motacilla alba*

Upper part, breast, beak, legs, and tail are black. Forehead, face, under part, and wing patches are white. During breeding season, plumage has connecting black line between breast and neck.

นกประจำถิ่น
Resident

91 เอี้ยงด่าง

25 cm

หัว ลำตัวด้านหลังและหางมีสีดำ บริเวณกระหม่อมมีลายขีดสีขาว คอและอกมีสีดำ ด้านท้องมีสีขาว หนึ่งรอบวงตามีสีส้ม แก้มขาว โคนจะงอยปากสีส้มแต่ปลายจะงอยปากมีสีเหลืองและมีแข้งเหลือง

Asian Pied Starling: *Gracupica contra*

Upper part is black, with white wing bar. Under part is white. Throat and breast are black. Head is white, with black streaks and lore. Skins around eyes and base of beak are orange. Legs and beak tip are yellow.

นกประจำถิ่น
Resident

92 เอี้ยงสาริกา

27 cm

ลำตัวด้านบนสีน้ำตาล หัว อก หางและปลายปีกมีสีดำ รอบตามีหนังสีเหลือง จะงอยปากและแข้งสีเหลือง

Common Myna: *Acridotheres tristis*

Body is dark brown, with black head, breast, tail, and primary wing feathers. Beak, legs, and eye skins are yellow.

นกประจำถิ่น
Resident

93 เอี้ยงหงอน

27 cm

เป็นนกที่มีสีดำตลอดลำตัว มีหงอนดำที่เหนือโคนปาก บริเวณปีกมีปื้นสีขาว ปลายขนหางสีขาว และมีก้นสีขาว

White-vented Myna: *Acridotheres grandis*

Body is black, with black crest and white patch on wings. Tail tip and vent are white.

นกประจำถิ่น
Resident

94 แอนตาล

12 cm

เป็นนกขนาดเล็กมีสีดำ ปีกยาวด้านหน้าโค้งปลายปีกเรียวแหลม หางเป็นแฉกเล็ก ปากกว้างจะงอยปากเล็ก โฉบกินแมลงในอากาศ เป็นนกที่บินได้เร็วมาก

Asian Palm Swift: *Cypsiurus balasienis*

Small-sized bird with black body, elongated, pointed, crescent wings, and deep forked tail. Mouth is wide, but beak is small. Rapid-flight bird, hunts insects in midair.

นกประจำถิ่น
Resident

95 แอนบ้าน

15 cm

นกขนาดเล็กมีสีดำเป็นมันเหลือบน้ำเงิน คอและตะโพกมีสีขาว ซึ่งแตกต่างจากนกแอนชนิดอื่นๆ หางมีสีดำลักษณะตรงหรือเว้าเล็กน้อย ปีกยาวเรียวแหลม ปากและจะงอยปากลักษณะคล้ายนกแอนตา

House Swift: *Apus Affinis*

Entire body plumages are iridescent blackish blue, except throat and rump, which are white. Tail is notch-shaped. Hunts insect in midair.

นกประจำถิ่น
Resident

96 แอนพง

18 cm

หัวและลำตัวด้านบนมีสีเทาเข้ม ด้านท้องสีอ่อนกว่าเล็กน้อย มีจะงอยปากหนาสีเทาอมฟ้า ขณะเกาะคอนจะพับปีกที่มีความยาวยื่นพ้นขอบของหาง

Ashy Woodswallow: *Artamus fuscus*

Upper part is light grey, while under part is relatively lighter. Beak is thick and bluish grey. When perching, lengths of wings are longer than tail.

บรรณานุกรม Bibliography

- คณะผู้จัดทำคู่มือศึกษาธรรมชาติหมอบุญสงฆ์ เลขะกุล 2555. คู่มือศึกษาธรรมชาติหมอบุญสงฆ์ เลขะกุล "นกเมืองไทย" บริษัทด้านสุทธาการพิมพ์ จำกัด กรุงเทพฯ. 488 หน้า.
- แผนที่บริเวณกรุงเทพ กรมแผนที่ พ.ศ. 2453 มาตราส่วน 1 : 25,000, 2527. แผนที่กรุงเทพฯ พ.ศ. 2431-2474 กรมแผนที่ทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด
- De Schauensee, R., 1984. The birds of China. Smithsonian Institution Press. P 346.
- Meckvichai, W. 1998. Nest characteristics of Coppersmith Barbets *Megalaima haemacephala indica*, Latham, 1790. *Nat. Hist. Siam Soc.*, 46: 55-62.
- Williamson, W.J.F., 1914. A preliminary list of the birds of Bangkok. *Nat. Hist. Siam Soc.*, 1 (1): 41-50.
- Williamson, W.J.F., 1914. The birds of Bangkok. *Nat. Hist. Siam Soc.*, 1 (2): 71-92.
- Williamson, W.J.F., 1914. The birds of Bangkok. *Nat. Hist. Siam Soc.*, 1 (3): 200-210.
- Williamson, W.J.F., 1917. The birds of Bangkok. *Nat. Hist. Siam Soc.*, 2 (3): 185-214.